

2023-2025

TRÆ- OG MØBEL- OVERENSKOMSTEN

Overenskomst indgået mellem

DI Overenskomst I
for Træ- og Møbelindustrien
og
3F – Fagligt Fælles Forbund

3F varenummer: 1007
DI-nr. 50431

OVERENSKOMST

for

Træ- og Møbelindustrien

Mellem

DI Overenskomst 1

og

3F – Fagligt Fælles Forbund

INDHOLD

Forord	8
Kapitel A. Arbejdstid.....	9
§ 1 Den normale arbejdstid	9
§ 2 Varierende ugentlig arbejdstid og flextid.....	10
§ 3 Forskudt arbejdstid	11
§ 4 Weekendarbejde	14
§ 5 Midlertidig forkortelse af arbejdstiden (Arbejdsfordeling)	16
§ 6 Arbejde på deltid	18
§ 7 Skifteholdsarbejde	19
Kapitel B. Timeløn.....	30
§ 8 Minimallønssatser/ungarbejderlønninger.....	30
§ 9 Personlig timeløn	30
§ 10 Løn ved nedsat arbejdsevne	31
Kapitel C. Overarbejde	32
§ 11 Definition af overarbejde	32
§ 12 Tillæg for overarbejde	33
§ 13 Varsling af overarbejde	33
§ 14 Opgørelse af overarbejde.....	34
§ 15 Begrænsning af overarbejde	34
§ 16 Afspadsering af overarbejde	35
§ 17 Dispensation for afspadsering.....	35
Kapitel D. Dagpenge, sygdom, ulykke, fødsel, forsørgertabsydelse	37
§ 18 Barsel	37
§ 19 Sygdom	39
§ 19a Frihed ved børns sygdom/hospitalsindlæggelse/Børneomsorgsdage	40

§ 20 Ulykke	42
§ 21 Forsørgertabsydelse	42
Kapitel E. Produktivitetsfremmende lønsystemer	43
§ 22 Produktivitetsfremmende lønsystemer, bonus, akkord m.v.	43
§ 23 Retningslinjer for produktionstillægsordninger	43
§ 24 Retningslinjer for akkord og prislister	44
§ 25 Forskud på akkordløn	45
§ 26 Erstatning for ventetid	45
§ 27 Særlige bestemmelser for polsterområdet	46
§ 28 Lokalaftaler mellem arbejdsgiveren og arbejdstagerne	46
Kapitel F. Ferie og feriegodtgørelse	49
§ 29 Ferieåret	49
§ 30 Feriens lægning	49
§ 31 Feriegodtgørelse	51
§ 32 Sygdom og ulykkestilfælde	52
§ 33 Udbetaling	53
§ 34 Garanti for feriepenge	54
§ 35 Pligten til at holde ferie	55
§ 36 Særlige forhold	55
Kapitel G. Fritvalgs Lønkonto	56
§ 37 Fritvalgs Lønkonto	56
§ 38 Seniorordning	59
Kapitel H. Opsigelsesbestemmelser	61
§ 39 Opsigelsesvarsler	61
§ 40 Anciennitetsregler	64
§ 41 Opsigelse under sygdom	65
§ 41a Opsigelse under sygdom ved afskedigelser af større omfang	66
§ 42 Opsigelse i forbindelse med ferie	66

§ 43 Overtrædelse af varselsbestemmelserne	66
§ 44 Bortfald af varslingspligten	67
§ 45 Særlige forhold.....	67
Kapitel I. Tillidsrepræsentantbestemmelser	68
§ 46 Valg af tillidsrepræsentant	68
§ 47 Tillidsrepræsentantens uddannelse.....	71
§ 48 Tillidsrepræsentantens opgaver	72
§ 49 Møder med ledelsen	75
§ 50 Afskedigelse af tillidsrepræsentant m.v.	75
§ 51 Fællestillidsrepræsentant	77
§ 52 Stedfortræder for tillidsrepræsentant.....	78
Kapitel J. Fagretlige regler	79
§ 53 Lokale forhandlinger.....	79
§ 54 Mæglingmøde	79
§ 55 Organisationsmøde.....	81
§ 56 Faglig voldgift.....	82
§ 57 Forhandlingsmøde	84
§ 58 Organisationsudvalgsmøde.....	84
Kapitel K. Øvrige bestemmelser	86
§ 59 Uheld, fabriksstandsning m.v.	86
§ 60 Lønudbetaling	86
§ 61 Feriefridage.....	87
§ 62 DA/LO Udviklingsfond	88
§ 63 Træets Uddannelses- og Udviklingsfond.....	89
§ 64 Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond.....	89
§ 65 Lærlinges uddannelse.....	91
§ 66 Funktionærlignende ansættelse	91

§ 67 Arbejdskontrakter, ansættelsesaftaler, vejpenge ved udearbejde og rejsearbejde i udlandet.....	91
§ 68 Nyoptagne virksomheder	95
§ 69 Uddannelse.....	98
§ 70 Arbejdsmarkedspension.....	100
§ 71 Særlig regel for møbelsnedkerarbejdet.....	102
§ 72 Vikarer	102
§ 73 Ikrafttrædelsesdatoer	104
Kapitel L. Særlige bestemmelser for ikke permanente arbejdspladser	105
§ 74 Akkord	105
§ 75 Ventetid.....	113
§ 76 Skurforhold	114
§ 77 Værktøj.....	115
§ 78 Kørepenge – Transportgodtgørelse.....	115
§ 79 Smuds- og vandbygningstillæg	118
§ 80 Vinterbyggeri.....	119
§ 81 Regler for over-, nat-, søn- og helligdagsarbejde.....	123
§ 82 Tillæg for overarbejde	124
§ 83 Uge- og dagsedler.....	125
§ 84 Opsigelsesregler	125
§ 85 Overdragelse af arbejde.....	127
§ 86 Tillidsrepræsentantregler.....	128
§ 87 Arbejds miljørepræsentanter	130
Kapitel M. Overenskomstens varighed og opsigelse	132
§ 88 Overenskomstens opsigelse gældende for alle overenskomstens bestemmelser	132
Bilag 1	
Uddannelse og lærlinge	133

Bilag 2	
Organisationsaftale EU-arbejdsdirektiv	134
Bilag 3	
Dispensationer for hviletid og fridøgn	142
Bilag 4	
EU-direktiv om børn og unge	143
Bilag 5	
Varsling m.v. i forbindelse med Afskedigelser i større omfang.....	147
Bilag 6	
Ansættelsesaftale	153
Bilag 7	
Funktionærlignende ansættelse	156
Bilag 8	
Udenlands arbejders løn- og arbejdsforhold ved udførelse af arbejde i Danmark.....	162
Bilag 9	
Arbejde i Tyskland	171
Bilag 10	
Arbejde i udlandet.....	172
Bilag 11	
Organisationsaftale om implementering af direktiv (EU) 2019/1152 af 20. juni 2019 om gennemsigtige og forudsigelige arbejdsvilkår i Den Europæiske Union (arbejdsvilkårsdirektivet).....	177
Bilag 12	
Deltidsarbejde (EU-implementering)	184
Bilag 13	
Aftaleimplementering af direktivet om tidsbegrænset ansættelse	187
Bilag 14	
Organisationsaftale – Fornyelsesaftalens fortolkning	188
Bilag 15	
Aftaleimplementering af ligelønsloven m.v.	189
Bilag 16	
Aftale om ferieoverførsel	193

Bilag 17	
Det lokale samarbejde	194
Bilag 18	
Prislister.....	195
Bilag 19	
Ordforklaring til § 74 Akkordbestemmelser.....	197
Bilag 20	
Pensionsmæssige optrappingsordninger	199
Bilag 21	
Udgift til skolehjem.....	200
Bilag 22	
Afklaring af anvendelse af vikarer Vikarbureauer	201
Bilag 23	
Systematisk overarbejde.....	203
Bilag 24	
Organisationsaftale om databeskyttelse.....	204
Bilag 25	
Rådighedstjeneste	205
Bilag 26	
Den Grønne omstilling	206
Bilag 27	
Uddannelse i forbindelse med afskedigelse	208
Bilag 28	
Organisationsaftale om uddannelsesrepræsentant	211
Bilag 29	
Organisationsaftale om organisationernes rolle i forbindelse med den fagretlige behandling af uenigheder vedrørende lokale lønforhandlinger	212
Bilag 30	
Fælles forståelse af bestemmelsen om fratrædelsesgodtgørelse	214
Lærlingebestemmelser.....	216
§ 1 Område.....	218
§ 2 Uddannelsesforløb.....	218

§ 3 Ændring af læretiden.....	219
§ 4 Uddannelsesaftalen	219
§ 5 Mødepligt under skoleophold	220
§ 6 Lønninger.....	220
§ 7 Refusion af udbetalt løn under skoleophold.....	222
§ 8 Befordringsgodtgørelse og skolehjem	222
§ 9 Ferie	223
§ 10 Uddannelse i fritiden med støtte.....	225
§ 11 Overarbejde	226
§ 12 Pension og forsikringsydelse.....	226
§ 13 Løn under sygdom	228
§ 14 Barselsorlov	228
§ 15 Virksomhedslukning	228
§ 16 Farligt arbejde	228
§ 17 Undervisningsmateriale.....	229
§ 18 Arbejdstøj.....	229
§ 19 Anciennitet	229
§ 20 Fagretlige regler.....	229
Stikordsregister	231

Forord

Parterne er enige om at overenskomsten er en områdeoverenskomst.

Så længe denne overenskomst står ved magt må igen af de undertegnede organisationer eller disses medlemmer, enten enkeltvis eller flere i forening, forsøge på ved noget som helst middel, åbent eller skjult, at modarbejde dens bestemmelser eller fremtvinge nogen forandring deri.

Parterne er enige om, at hvor lovgivningen fremover måtte gribe ind i parternes bestemmelser og deraf affødte rettigheder, er parterne forpligtet til positivt at medvirke til, at det oprindelige aftaleforhold genoprettes i de omfang, det er teknisk og lovmæssigt muligt.

Afgørelse, der ikke er truffet i regi af parterne, har ikke præjudikatsværdi.

Organisationerne er enige om, at respekten for overenskomstens overholdelse – fredspligten – er en grundlæggende forudsætning for overenskomsts systemets bevarelse.

KAPITEL A. ARBEJDSTID

---

§ 1 Den normale arbejdstid

Stk. 1 Arbejdstid

Arbejdstiden fastlægges pr. uge, måned eller år på basis af en gennemsnitlig arbejdstid på 37 timer pr. uge ved almindeligt dagsarbejde på skifteholds daghold og ved forskudt arbejdstid.

Variierende arbejdstid lægges i henhold til § 2.

Den normale arbejdstid skal lægges mellem kl. 06:00 og kl. 18:00.

Den ugentlige arbejdstid reduceres forholdsmæssigt med $\frac{1}{5}$, når en søgnehelligdag, feriedag eller overenskomstmæssig fridag falder på en af ugens fem første hverdage.

Hvis der i forbindelse med den forholdsmæssige reduktion, der hidrører fra søgnehellidage, feriedage og overenskomstmæssige fridage, henstår manglende eller overskydende timer som en følge af, at arbejdstiden den pågældende dag er kortere eller længere end en $\frac{1}{5}$ af den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, placeres disse på andre arbejdsdage.

I den forbindelse anbefaler overenskomstpaterne, at der ved skriftlig lokalaftale tages stilling til hvordan forholdsmæssig reduktion, der hidrører fra søgnehellidage, feriedage og overenskomstmæssige fridage håndteres i praksis, herunder at manglende eller overskydende timer skal håndteres i en timebank.

Når den ugentlige arbejdstid er fordelt på 5 dage, kan ingen arbejdsdag være under 6 timer, medmindre andet aftales lokalt.

Arbejdsdøgnet regnes fra normal arbejdstids begyndelse i den enkelte virksomhed til samme tidspunkt næste dag, eller fra kl. 06:00 til kl. 06:00 medmindre andet aftales.

Ved bestemmelse af, hvorledes den daglige og ugentlige arbejdstid samt spise- og hvilepauser skal fordeles, skal medarbejderens høres. I tilfælde af meningsforskel blandt medarbejderen indbyrdes skal der hurtigst muligt foretages afstemning blandt samtlige de af den

omhandlede arbejdstid berørte medarbejdere, og de ved afstemningen tilkendegivne flertalsønsker er 3Fs medlemmer pligtige at rette sig efter.

Hver af pauserne kan kræve, at der på normale arbejdsdage skal være pauser af indtil 45 minutters varighed i alt. Ingen af disse pauser kan være af mindre end 15 minutters varighed. Tilsiges en medarbejder til at arbejde i spisepausen, og denne derved udskydes ud over ½ time, betales der:

Pr. 1.3.2023   kr. 29,00

Pr. 1.3.2024   kr. 30,00

Dersom arbejdsgiveren ikke ser sig i stand til at efterkomme medarbejdernes ønske, fastsætter arbejdsgiveren arbejdstiden under hensyn til virksomhedens tarv og kan iværksætte den med 14 dages varsel.

Inden for dette tidsrum har medarbejderen påtaleret i henhold til de fagretlige regler for manglende hensyntagen, der ikke skønnes tilstrækkeligt begrundet i virksomhedens tarv.

Stk. 2 EU-direktiver

Parterne er omfattet af organisationsaftale om implementering af EU-arbejdsdirektiv, protokollat om dispensation for hviletid og fridøgn, EU-direktiv om børn og unge samt EU-direktiv om deltidsarbejde.

Aftalerne er optrykt henholdsvis som Bilag 2, 3, 4 og 12.

---

§ 2 Varierende ugentlig arbejdstid og flexetid

Stk. 1 Varierende ugentlig arbejdstid

- a. Under forudsætning af lokal enighed kan arbejdstiden for samtlige medarbejdere eller grupper af medarbejdere lægges med varierende ugentlige arbejdstider, blot den gennemsnitlige arbejdstid er 37 timer pr. uge over en 12 måneders periode.
- b. De lokale parter fastsætter rammerne for de varierende ugentlige arbejdstider. Manglende enighed herom kan gøres til genstand for fagretlig behandling sluttende med et organisationsmøde.

- c. Aftaler om arbejdstidens placering træffes med den enkelte medarbejder eller grupper af medarbejdere, jf. dog pkt. b.
- d. Timer udover 37 timer pr. uge kan afvikles som hele fridage efter aftale med den enkelte medarbejder. Der kan aftales lønmæssig opsparing til anvendelse ved de pågældende fritimer. Ved en periodes afslutning kan eventuelt over- eller underskud af timer aftales afviklet inden for maksimalt 6 måneder.
- e. Ved nyansættelser i en periode med et lavere timetal end gennemsnittet, kan der for en periode etableres en lønudjævning.
- f. Overarbejde eller forskudt tid i forbindelse med den varierende daglige arbejdstid betales i henhold til overenskomstens §§ 3 og 12.
- g. Aftaler i henhold til denne bestemmelse kan opsiges med 2 måneders varsel til en periodes udløb i henhold til § 28.
- h. Overskud/underskud af arbejdstiden skal afvikles inden fratræde.

Stk. 2 Flextid

Under forudsætning af lokal enighed er der adgang til at træffe aftale om flextid. Aftaler herom kan træffes med enten den enkelte medarbejder eller grupper af medarbejdere.

Flextiden skal lægges inden for tidsrummet kl. 06:00 til kl. 18:00, men kan dog også etableres på skiftehold.

Den daglige arbejdstid bør normalt ikke være under 6 timer i virksomheden med 5 dages uge.

Begæring om indførelse af flextid kan ikke gøres til genstand for fagretlig behandling.

---

§ 3 Forskudt arbejdstid

Stk. 1 Anvendelse af forskudt arbejdstid

Arbejde på forskudt tid er en af flere måder, som man kan tilrettelægge udvidet driftstid på, med udgangspunkt i § 1.

Ved arbejde på forskudt tid kan der placeres arbejdstid i hele døgnet.

Stk. 2 Forudsætninger for forskudt arbejdstid

Ved forskudt arbejdstid er den i den enkelte uge fastlagte normale arbejdstid, jf. § 1, placeret helt eller delvist inden for tidsrummet kl. 18.00 – kl. 06.00.

Hvis arbejdstiden udelukkende forskydes inden for tidsrummet kl. 06.00 – kl. 18.00, henvises til § 1, stk. 1 vedrørende varsling af normal arbejdstid. Der kan ikke ensidigt etableres forskudt arbejdstid efter § 3 for et bestemt arbejde, der hidtil er udført efter reglerne om skiftehold i § 7.

Stk. 3 Placering af forskudt arbejdstid

Medarbejderne har faste daglige arbejdstider og kan arbejde i hold eller enkeltvis med forskudte arbejdstider.

Virksomhedens driftstid er uafhængig af den enkelte medarbejders overenskomstmæssige arbejdstid.

Stk. 4 Normal arbejdstid ved forskudt tid

Den normale arbejdstid ved arbejde på forskudt tid er, uafhængigt af hvornår på døgnet der arbejdes, 37 timer om ugen.

Stk. 5 Etablering af og overgang til forskudt arbejdstid

Der kan etableres forskudt arbejdstid for hele virksomheden, enkelte afdelinger eller enkelte produktionsområder. Et hold kan bestå af en eller flere medarbejdere.

Ved etablering af arbejde på forskudt arbejdstid skal medarbejdere gives mindst 5 x 24 timers varsel (alle kalenderdage indgår).

Samme varsel skal gives til medarbejdere, der overføres til forskudt arbejdstid.

Varslet skal ikke gives til nyansatte medarbejdere, som antages til arbejde på forskudt arbejdstid.

Såfremt varslet ikke er givet, betales indtil varslets udløb med sædvanlige overarbejdstillæg, efter reglerne i overenskomstens § 12 for den tid, der ligger uden for virksomhedens normale dagarbejdstid. Hvis en sådan ikke findes for alle, anvendes den enkelte medarbejders eller afdelings normale dagarbejdstid. Der er alene tale om en betalingsregel for forskudt arbejdstid efter stk. 4, idet ændringen ikke giver merarbejdstid.

Stk. 6 Tillægsbetaling for forskudt arbejdstid

Arbejde på forskudt tid betales med følgende:

	1.3.2023	1.3.2024
Tillæg 1 pr. time	kr. 37,30	kr. 38,60
Tillæg 2 pr. time	kr. 42,60	kr. 44,05
Tillæg 3 pr. time	kr. 55,30	kr. 57,20

Hverdage fra kl. 18.00 til kl. 22.00: Tillæg 1.

Hverdage fra kl. 22.00 til kl. 06.00: Tillæg 2.

Påbegyndes den forskudte arbejdstid kl. 24.00 eller derefter, betales indtil kl. 06.00: Tillæg 3.

Overarbejde

Ved overarbejde på de tidspunkter, hvor der ydes tillæg for forskudt arbejdstid (Tillæg 1, 2 eller 3, jf. ovenfor), betales foruden overtidstillæg jf. § 12, det til tidspunktet svarende tillæg for forskudt arbejdstid, såfremt overarbejdet kræves udført i tilslutning til den forskudte arbejdstid.

Stk. 7 Ændring af fastlagt arbejdstid ved forskudt arbejdstid

En medarbejder har ret til at arbejde mindst en sammenhængende uge efter reglerne om forskudt arbejdstid. Hvis virksomheden afbryder arbejdet på forskudt tid inden udløbet af den sammenhængende uge, betales udført arbejde med tillæg svarende til sædvanlige overarbejdstillæg, jf. § 12 for den tid, der ligger udenfor virksomhedens normale dagarbejdstid.

Ændringer i arbejdstiden til anden forskudt arbejdstid skal ske med 5 x 24 timers varsel. Overflytning til normal dagarbejdstid, jf. § 1, kan ske uden varsel.

Pr. 1. marts 2024 gælder nedenstående stk. 8

Stk. 8 Forebyggende tiltag ved natarbejde

Overenskomstparterne er enige om at tilrettelæggelsen af natarbejde følger anbefalingerne fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), herunder de særlige anbefalinger for gravide. I Træ- og Møbeloverenskomstens bilag 2 – Organisationsaftale om

implementering af EU-Arbejdstidsdirektiv har overenskomstparterne aftalt efter hvilke principper, natarbejde bør planlægges for at følge anbefalingerne samt hvilke tiltag, der skal foretages hvis, anbefalingerne ikke følges.

Bilaget indeholder endvidere regler om, at natarbejdere skal tilbydes en virksomhedsbetalt helbreds kontrol, inden de påbegynder beskæftigelse som natarbejder, og at medarbejdere, der efter samme bilags pkt. 2.4 bliver klassificeret som natarbejdere, skal tilbydes helbreds kontrol inden for regelmæssige tidsrum.

---

§ 4 Weekendarbejde

Stk. 1 Lokalaftale

Hvor der er behov for en udvidelse af den ugentlige arbejdstid, kan denne etableres gennem en lokalaftale om weekendarbejde.

Stk. 2 Anden beskæftigelse

Weekendarbejde må ikke have anden lønnet beskæftigelse. Der kan ikke oppebæres supplerende understøttelse.

Stk. 3 Arbejdsplan

Weekendarbejde tilrettelægges i en forud aftalt arbejdsplan med et eller flere hold. Af arbejdsplanen skal fremgå, hvilke dage der er arbejdsfri.

Den ugentlige arbejdstid er 24 timer, der normalt placeres på lørdage og søndage med 12 timer hver dag.

Overarbejde på hverdagen kan undtagelsesvis udføres under forudsætning af lokal enighed herom.

Stk. 4 Fridage og feriedage

Weekendarbejde afbrydes ved afvikling af ferie, som ved fuld beskæftigelse udgør 5 uger á 24 timer. Forholdsmæssig arbejdsfrihed svarende til antallet af feriefridage, søgnehelligdage og overenskomstmæssige fridage i det pågældende ferieår, kan aftales indlagt i arbejdsplanen. Sker dette ikke, kan de placeres efter samme regler som gælder for restferie.

Der omregnes forholdsmæssigt, således at 24 timers weekendarbejde svarende til den normale ugentlige arbejdstid på 37 timer. En

arbejdsfri weekenddag på 12 timer svarer derfor til 2½ feriefri dag, sønehelligdag eller overenskomstmæssig fridag.

Ovennævnte fridage betales med den enkelte medarbejders gennemsnitlige timefortjeneste for det antal timer, der skulle have været arbejdet de pågældende dage. For sønehelligdage og overenskomstmæssige fridage betales beløbet af den enkelte medarbejders Fritvalgs Lønkonto.

Stk. 5 Betaling

Weekendarbejde betales med løn svarende til, hvad der i øvrigt er aftalt for de pågældende arbejdsområder i virksomheden. Der betales for 24 timer/uge med tillæg i.h.t. overenskomstens § 12. Påbegyndes arbejdet før lørdag kl. 06:00, må betalingerne ikke forringes herved.

ATP-bidrag beregnes som fuldt bidrag.

Stk. 6 Betaling ved sygdom

Hvis en weekendarbejder er syg i en arbejdsweekend betales 37 timers sygelønsmaks jf. § 19, stk. 1. Ved kortere sygefravær betales forholdsmæssigt.

Stk. 7 Ophør af weekendarbejde

En weekendarbejder kan alene beskæftiges i hele uger, hvorfor weekendarbejde alene kan bringes til ophør på samme tidspunkt, som weekendarbejdet blev påbegyndt.

Stk. 8 Overgang til skiftehold eller daghold

I tilfælde af medarbejdermangel, ordremangel, kapacitetstilpasningsproblemer m.v. kan de ansatte overgå til normalt skifteholdsarbejde eller daghold.

Stk. 9 Overenskomstforhold

Hvor intet andet er nævnt, er overenskomstens bestemmelser gældende.

Stk. 10 Faglig organisation

Organisationerne er enige om det naturlige i, at weekendarbejderne er medlemmer af den samme faglige organisation, som de øvrige på virksomheden beskæftigede tilsvarende medarbejdere.

Med virkning fra 1. marts 2024 gælder følgende:**Stk. 11 Forebyggende tiltag ved natarbejde**

Overenskomstparterne er enige om at tilrettelæggelsen af natarbejde følger anbefalingerne fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), herunder de særlige anbefalinger for gravide. I Træ- og Møbeloverenskomstens bilag 2 – Organisationsaftale om implementering af EU-Arbejdstidsdirektiv har overenskomstparterne aftalt efter hvilke principper, natarbejde bør planlægges for at følge anbefalingerne samt hvilke tiltag, der skal foretages hvis, anbefalingerne ikke følges.

Bilaget indeholder endvidere regler om, at natarbejdere skal tilbydes en virksomhedsbetalt helbreds kontrol, inden de påbegynder beskæftigelse som natarbejder, og at medarbejdere, der efter samme bilags pkt. 2.4 bliver klassificeret som natarbejdere, skal tilbydes helbreds kontrol inden for regelmæssige tidsrum.

Bilaget indeholder desuden regler om, hvor ofte, hvornår og hvordan helbreds kontrollen skal gennemføres.

**§ 5 Midlertidig forkortelse af arbejdstiden
(Arbejdsfordeling)**

Stk. 1 Tilrettelæggelse af arbejdsfordeling

Når det er nødvendigt på grund af mangel på arbejde, kan arbejdsgiveren med tilslutning af medarbejderne midlertidigt indskrænke arbejdstiden. Dette må dog varsles 14 dage forud, og kan kun gives for 13 uger inden for 12 på hinanden følgende måneder og skal godkendes af organisationerne. I helt særlige tilfælde kan organisationerne dispensere.

Overarbejde inden for de seneste 13 uger skal afspadseres, inden en medarbejder kan påbegynde midlertidig forkortelse af arbejdstiden.

Den forkortede arbejdstid skal tilrettelægges således, at der arbejdes mindst 2 dage pr. uge i gennemsnit – fortrinsvis med hele uger med arbejde og hele uger med ledighed.

Stk. 2 Periode

Den enkelte periode i forbindelse med en arbejdsfordelingsordning kan ikke være af længere varighed end én uge (5 arbejdsdage på

virksomheder med dagholdsarbejde, indtil 7 arbejdsdage på virksomheder på skiftehold).

Stk. 3 Ansættelse/afskedigelse

Under forkortet arbejdstid må forøget arbejdskraft ikke antages, herfra dog undtaget de medarbejdere – eller erstatning for disse – som er fratrukket under den forkortede arbejdstid.

Under den forkortede arbejdstid bortfalder medarbejderens pligt til at afgive opsigelsesvarsel ved fratræden.

Afskedigelse begrundet i medarbejderens egne forhold kan foretages under arbejdsfordelingen.

Afskedigelse af medarbejdere i andre afdelinger, som ikke er berørt af arbejdsfordelingen, kan ske efter gældende regler.

Ved afskedigelse af medarbejdere, der er omfattet af arbejdsfordelingen, indgår kun arbejdsdage i opsigelsesvarslet.

Stk. 4 Ændringer/ophør

Arbejdsfordelingsordninger kan kun ændres eller bringes til ophør med mindst 1 uges varsel.

Stk. 5 Hasteordre

Hvor uventede hasteordrer gør det nødvendigt at overgå til fuld arbejdstid kan dette dog ske med 2 arbejdsdages varsel.

Stk. 6 Overarbejde

Den i medfør af en ordning gældende arbejdstid bestemmer den for den enkelte medarbejder normale arbejdstid. Tilsiges en medarbejder til arbejde ud over det efter ordningen for medarbejderen planlagte, betragtes dette som overarbejde og betales som sådant.

Stk. 7 Afgrænsning

Reduceret ugentlig arbejdstid (arbejdsfordeling) kan med rimelig driftsmæssig begrundelse indføres for én eller flere afdelinger af en virksomhed uden nødvendigvis at berøre arbejdstid m.v. i andre afdelinger af samme virksomhed.

Stk. 8 Pligt til overarbejde

Arbejdsfordelingsordninger på én eller flere afdelinger af en virksomhed udelukker ikke nødvendigheden af og pligten til i givet fald at udføre overarbejde i andre afdelinger.

Stk. 9 Uddannelse

Forinden en arbejdsfordeling iværksættes, drøfter de lokale parter muligheden for at benytte situationen til efter- og videreuddannelse.

Medarbejderen tages ud af fordelingen, når denne skal deltage i kursus planlagt forud for en arbejdsfordeling.

Ved deltagelse i kurser planlagt under arbejdsfordelingen kan en medarbejder tilsvarende tages ud af fordelingen.

---

§ 6 Arbejde på deltid

Uanset bestemmelserne om den normale ugentlige og daglige arbejdstid kan medarbejdere beskæftiges ved deltidsarbejde på følgende betingelser:

Stk. 1 Fastlæggelse af arbejdstid

Arbejdstiden fastlægges pr. uge, måned eller år på basis af en aftalt gennemsnitlig arbejdstid på mindre end 37 timer/uge ved almindeligt dagarbejde, forskudt arbejdstid og skifteholdenes dagarbejde (34 timer/uge ved skifteholdenes aften- og natarbejde). I øvrigt følges bestemmelsen i § 1.

Stk. 2 Ændring af arbejdstid

Ændring af arbejdstiden (længde og placering) kan kun ske med 4 kalenderugers varsel.

Stk. 3 Placering af arbejdstid

Deltidsarbejde kan normalt ikke placeres på lørdage og søndage. Deltidsarbejdere kan dog deltage på skifteholdsarbejde og forskudt tid. Reglerne i § 2, stk. 1 og stk. 2, § 3 og § 7 anvendes ved fastlæggelse af varierende ugentlig arbejdstid, flextid, forskudt arbejdstid og skiftehold.

Stk. 4 Minimum arbejdstid

Den ugentlige arbejdstid for deltidsbeskæftigede skal udgøre mindst 8 timer. For personer, hvor deltidsarbejdet er underordnet den pågældendes hovedaktivitet, f.eks. personer på efterløn og lignende, er der ingen nedre grænse for den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid.

Stk. 5 Afskedigelse

Virksomhederne kan ikke afskedige fuldtidsbeskæftigede og i stedet for disse medarbejdere ansætte deltidsbeskæftigede. Det betragtes i øvrigt som usagligt, såfremt en medarbejder afskediges, fordi denne har afslået at arbejde på deltid, eller fordi medarbejderen har anmodet om at arbejde på deltid.

Stk. 6 Aflønning

Aflønning af deltidsbeskæftigede sker i henhold til de almindelige gældende overenskomstmæssige bestemmelser, således at der ikke ydes de omhandlede medarbejdere nogen form for lønmæssig kompensation, fordi arbejdstiden er kortere end den normale.

Stk. 7 Overarbejde

Arbejdes der ud over det mellem parterne fastsatte antal timer, ydes der herfor overenskomstmæssig overtidsbetaling.

Stk. 8 Opsigelsesbestemmelser

De i § 39 anførte opsigelsesvarsler er ligeledes gældende for deltidsmedarbejdere.

Stk. 9 Faglig organisation

Parterne er enige om det naturlige i, at de deltidsbeskæftigede er medlemmer af den samme faglige organisation som de øvrige på virksomheden beskæftigede medarbejdere.

---

§ 7 Skifteholdsarbejde

Stk. 1 Anvendelse af skifteholdsarbejde**1.1**

Skifteholdsarbejde er en af flere måder, som man kan tilrettelægge udvidet driftstid på.

1.2

Ved skifteholdsarbejde kan arbejdstiden placeres inden for hele døgnet, på alle ugens dage, hele året.

1.3

Skifteholdsarbejdere har forskellige daglige arbejdstider og arbejder efter en arbejdstidsplan.

Stk. 2 Forudsætninger for skifteholdsarbejde

2.1

Skifteholdsarbejde forudsætter, at der arbejdes på forskellige daglige arbejdstider efter en forud aftalt arbejdstidsplan, jf. stk. 3.6.

2.2

Arbejdstidsplaner kan udarbejdes på følgende grundlag:

1. Arbejdstidsplaner udarbejdes på baggrund af principper, der er lokal enighed om.
2. Arbejdstidsplaner udarbejdes ved lokal enighed.
3. Hvor der ikke kan opnås enighed om en arbejdstidsplan, kan virksomheden fastlægge en arbejdstidsplan, efter bestemmelserne i protokollat af 20. februar 1995 ”Holddrift”.

2.3

En medarbejder, hvis arbejdstid er fastlagt i en arbejdstidsplan med faste uger, i turnus eller efter skifteholdsplan, jf. stk. 3.6, betragtes som skifteholdsarbejder.

Stk. 3 Placering af arbejdstid ved skifteholdsarbejde

3.1

I forbindelse med skifteholdsarbejde regnes døgnet fra kl. 06.00 til kl. 06.00 eller fra normal arbejdstids begyndelse i den enkelte virksomhed til samme tidspunkt næste morgen, medmindre andet er skriftligt aftalt.

3.2

Skifteholdsarbejdere har forskellige daglige arbejdstider og arbejder i hold med skiftende arbejdstider. Der kan dog arbejdes på faste arbejdstider (faste hold) på alle 3 skift, såfremt der er enighed herom.

3.3

Ved tilrettelægning af arbejdstidsplanen skal der på bedst mulig måde gives skifteholdsarbejdere weekendfrihed.

3.4

Virksomhedens driftstid er uafhængig af den enkelte skifteholdsarbejders overenskomstmæssige arbejdstid.

3.5

Holdene afløser normalt hinanden, men hvor virksomhedens drift kræver det, kan holdene overlape hinanden, eller der kan være slip imellem dem.

3.6

Arbejdstiden fastlægges i en arbejdstidsplan, der indeholder en oversigt over de enkelte vagters placering. Arbejdstidsplanen kan udformes efter 3 forskellige principper:

- a. Faste uger: kombination af hele uger med fast ugentlig arbejdstid på enten 1., 2. eller 3. skift, der gentages løbende.
- b. Turnus: kombination af vagter på enten 1., 2. eller 3. skift, der gentages løbende over en turnusperiode.
- c. Skifteholdsplan: kombination af vagter på enten 1., 2. eller 3. skift, der fastlægges for en given kalenderperiode.

Stk. 4 Normal arbejdstid ved skifteholdsarbejde**4.1**

Den normale arbejdstid ved skifteholdsarbejde er afhængig af, hvilket af de tre principper for fastlæggelse af arbejdstiden der anvendes:

- a. Faste uger: Ved en arbejdstidsplan med hele uger med fast ugentlig arbejdstid på enten 1., 2. eller 3. skift er den normale ugentlige arbejdstid:
  1. 37 timer for den enkelte skifteholdsarbejder ved arbejde på 1. skift,
  2. 34 timer for den enkelte skifteholdsarbejder ved arbejde på 2. eller 3. skift.

Den enkelte skifteholdsarbejders arbejdstid skal løbende reduceres med 1/5 af ugenormen, når en søgnehelligdag, feriedag eller overenskomstmæssig fridag falder på en af ugens første fem dage.

Hvis der i forbindelse med den forholdsmæssige reduktion, der hidrører fra søgnehelligdage, feriedage og overenskomstmæssige fridage, henstår manglende eller overskydende timer som en følge af, at arbejdstiden den pågældende dag er kortere eller længere end en

1/5 af den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, placeres disse på andre arbejdsdage.

I den forbindelse anbefaler overenskomstparterne, at der ved skriftlig lokalaftale tages stilling til hvordan forholdsmæssig reduktion, der hidrører søgnehellidage, feriedage og overenskomstmæssige fridage håndteres i praksis, herunder at manglende eller overskydende timer skal håndteres i en timebank.

Der kan etableres overarbejde på indtil 3 timer pr. uge på alle tre skift, forudsat at der er lokal enighed herom.

b. Turnus: Ved en arbejdstidsplan med en kombination af vagter på enten 1., 2. eller 3. skift er den gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid i hver enkelt turnusperiode

1. 35 timer ved en kombination af vagter på 1., 2. og 3. skift.
2. 35,5 timer ved en kombination af 1. og 2. skift og en kombination af 1. og 3. skift
3. 34 timer ved en kombination af vagter på 2. og 3. skift.

Timer ud over de anførte gennemsnit i den enkelte uge lægges som hele fridage i turnusperioden.

Den enkelte skifteholdsarbejders arbejdstid skal løbende reduceres med 1/5 af ugenormen, når en søgnehellidag, feriedag eller overenskomstmæssig fridag falder på en af ugens første fem dage.

Hvis der i forbindelse med den forholdsmæssige reduktion, der hidrører fra søgnehellidage, feriedage og overenskomstmæssige fridage, henstår manglende eller overskydende timer som en følge af, at arbejdstiden den pågældende dag er kortere eller længere end en 1/5 af den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, placeres disse på andre arbejdsdage.

I den forbindelse anbefaler overenskomstparterne, at der ved skriftlig lokalaftale tages stilling til hvordan forholdsmæssig reduktion, der hidrører søgnehellidage, feriedage og overenskomstmæssige fridage håndteres i praksis, herunder at manglende eller overskydende timer skal håndteres i en timebank.

- c. Skifteholdsplan: Ved en arbejdstidsplan med en kombination af vagter på enten 1., 2. eller 3. skift er den gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid i hvert enkelt kalenderperioden, arbejdstidsplanen er udarbejdet for
1. 35 timer ved en kombination af vagter på 1., 2. og 3. skift.
  2. 35,5 timer ved en kombination af 1. og 2. skift og en kombination af 1. og 3. skift.
  3. 34 timer ved en kombination af vagter på 2. og 3. skift.

Timer ud over de anførte gennemsnit i den enkelte uge lægges som hele fridage i den kalenderperiode, arbejdstidsplanen er udarbejdet for.

Den enkelte skifteholdsarbejders samlede arbejdstid i arbejdstidsplanen reduceres med $\frac{1}{5}$ af den gennemsnitlige ugenorm for hver søgnehelligdag, feriedag eller overenskomstmæssig fridag, der falder på en af ugens første fem dage i hele den kalenderperiode, arbejdstidsplanen er udarbejdet for.

Stk. 5 Etablering af og overgang til skifteholdsarbejde

5.1

Der kan etableres skifteholdsarbejde for hele virksomheden, enkelte afdelinger eller enkelte produktionsområder. Et hold kan bestå af en eller flere skifteholdsarbejdere.

5.2

Der kan etableres skifteholdsarbejde for et bestemt arbejde, der hidtil er udført efter reglerne om forskudt tid efter § 3, men ikke ensidigt lade et bestemt arbejde, der er etableret som skifteholdsarbejde, afløse af hold på forskudt tid efter § 3.

5.3

Ved etablering af skifteholdsarbejde skal medarbejderne gives mindst 5 x 24 timers varsel (alle kalenderdage indgår).

Samme varsel skal gives til medarbejdere, der ikke er skifteholdsarbejdere, men som overføres til skiftehold.

5.4

Varslet skal ikke gives til nyansatte medarbejdere, som antages til skiftehold.

For medarbejdere, der allerede er skifteholdsarbejdere, skal ændringer i arbejdstiden ske efter stk. 7.

5.5

Såfremt varslet ikke er givet, betales ind til varslets udløb med tillæg svarende til sædvanlige overarbejdstillæg, efter reglerne i § 12 for den tid, der ligger uden for virksomhedens normale dagarbejdstid. Hvis en sådan ikke findes for alle, anvendes den enkelte skifteholdsarbejders eller afdelings normale dagarbejdstid. Der er tale om en betalingsregel, som træder i stedet for betaling af skifteholdstillæg, men arbejdet er ikke overarbejde.

5.6 Varighed

Hvis en medarbejder på virksomhedens foranledning og uden egen skyld hindres i at fortsætte arbejdet på skiftehold ud over 3 døgn, betales som ved manglende varsel, jf. stk. 5.5.

Stk. 6 Tillægsbetaling for skifteholdsarbejde

6.1

Der henvises til stk. 7 for en nærmere beskrivelse af de begreber, der anvendes i stk. 6.

6.2

Skifteholdsarbejde betales med følgende	1.3.2023	1.3.2024
Tillæg 1 pr. time	45,45	47,05
Tillæg 2 pr. time	97,40	100,80
Tillæg 3 pr. time	97,70	101,15
Tillæg 4 pr. time	30,60	31,70
Tillæg 5 pr. gang	243,80	252,35

6.3

Hverdage fra kl. 18.00 til kl. 06.00 med undtagelse af lørdage: Tillæg 1.

Fra lørdag kl. 14.00 til søndagsdøgnets afslutning: Tillæg 2.

Sønehelligdage og overenskomstmæssige fridage: Tillæg 2.

Der skal ikke herudover ydes betaling i henhold til § 12 for den normale planlagte arbejdstid.

6.4

Det kan lokalt aftales, at betalingerne påbegyndes og afsluttes indtil 8 timer tidligere end anført. På denne måde kan der med samme tillægsbetalinger gives fri fredag aften/nat i stedet for søndag aften/nat. Afsluttes f.eks. betalingen for søndagsdøgnet søndag aften kl. 22.00, betales Tillæg 1 fra dette tidspunkt til mandag kl. 06.00. Som følge heraf betales Tillæg 2 fra lørdag kl. 06.00 til søndag kl. 22.00.

6.5 Overarbejde

Ved overarbejde på tidspunkter, hvor der ydes skifteholdstillæg (Tillæg 1 eller 2, jf. ovenfor), betales foruden overtidstillæg det til tidspunktet svarende skifteholdstillæg.

6.6 Arbejde på eller forskydning af fridage

Ved sønehelligdage eller overenskomstmæssige fridage skal arbejdstiden reduceres, således at der ved skiftehold med faste uger eller turnus, jf. stk. 4. 1 a. og b., gives en erstatningsfridag på en anden arbejdsdag, eller ved at reducere arbejdstiden i en given skifteholdsplan, jf. stk. 4. 1 c.

Hvis erstatningsfridagen ikke kan gives, skal der foruden overtidsbetaling og Tillæg 2, for arbejde på sønehelligdagen eller den overenskomstmæssige fridag betales et ekstra tillæg pr. time: Tillæg 3.

Hvis der skal arbejdes på eller ske forskydning af vagtlistefridage, skal dette betales efter reglerne i stk. 8.5.

6.7 Ekstra fridage

Under forudsætning af lokal enighed kan der træffes aftale om, at op til 40% af Tillæg 1 og 2 kan indsættes på skifteholdsarbejderens Fritvalgs Lønkonto og anvendes som løn i forbindelse med ekstra fridage.

Stk. 7 Ændring af fastlagt arbejdstid ved skifteholdsarbejde

Den fastlagte arbejdstid kan ændres på flere måder:

- a. Afbrydelse. Et eller flere hold (ikke enkeltpersoner på disse) afslutter arbejdet i den indeværende arbejdstidsplan, så der enten ikke arbejdes efter skifteholdreglerne mere, eller den hidtidige arbejdstidsplan erstattes af en anden arbejdstidsplan.

- b. Omlægning. Et eller flere hold (ikke enkeltpersoner på disse) får ændret placeringen af arbejdstiden i den indeværende arbejdstidsplan inden for rammerne (dvs. uændret normtid) af denne.
- c. Overflytning. En eller flere skifteholdsarbejdere får ændret placeringen af sin arbejdstid til de arbejdstider, der gælder for et andet hold end det, skifteholdsarbejderen hidtil var på.
- d. Akut overflytning. Overflytning på grund af akutte hændelser. Ved akutte hændelser forstås hændelser, som ikke er normalt forekommende, og som ikke kan forudses mindst 5 x 24 timer forinden, herunder akut opstået sygdom, andre medarbejders udeblivelse uden aftale, lastning og losning af skibe og havari på tekniske installationer, som har afgørende indflydelse på produktionen.
- e. Forskydning af vagtlistefridag. En eller flere skifteholdsarbejdere eller hold får inden for en periode på op til 4 uger ændret placeringen af en planlagt vagtlistefridag til en dag, der efter arbejdstidsplanen skulle have været arbejdet.
- f. Inddragelse af vagtlistefridag. En eller flere skifteholdsarbejdere eller hold får inddraget en vagtlistefridag, der falder på en hverdag, uden at der gives en anden fridag i stedet.

Ved disse ændringer kan der være krav om varsel, opgørelse af arbejdstiden og tillæg, jf. stk. 8 og følgende oversigt.

Ændring	Varsel	Opgørelse	Tillæg
A Afbrydelse	Ja	Ja	Nej*
B Omlægning	Ja	Ja	Nej*
C Overflytning	Ja	Ja	Nej*
D Akut overflytning	Nej	Ja	Ja
E Forskydning	Nej	Nej	Ja
F Inddragelse	Nej	Nej	Ja

*Hvis varslet er overholdt.

Stk. 8 Varsel, opgørelse og tillæg ved ændring af fastlagt arbejdstid

8.1 Varsel

Ændringer efter stk. 7, a), b) og c) skal varsles med mindst 5 x 24 timers varsel (alle kalenderdage indgår). Ændringer efter stk. 7, d) og e) bør varsles i så god tid som muligt.

Ændringer kan varsles uanset grundlaget for arbejdstidsplanen, jf. stk. 2.

Hvis arbejdstiden skal ændres inden varslets udløb, betales de skifteholdsarbejdere, der har krav på varsel, med tillæg svarende til sædvanlige overarbejdstillæg, for den tid, der ligger uden for virksomhedens normale dagarbejdstid. Hvis en sådan ikke findes for alle, anvendes den enkelte medarbejders (eller afdelings/gruppens) normale dagarbejdstid. Der er tale om en betalingsregel, som træder i stedet for betaling af skifteholdstillæg, men arbejdet er ikke overarbejde.

8.2 Opgørelse af arbejdstiden

Ved ændringer efter stk. 7.1, a, b, c og d, skal arbejdstiden opgøres individuelt for hver enkelt skifteholdsarbejder i den lønperiode, ændringen sker i.

Opgørelsen foretages ved:

1. at sammentælle de arbejdstimer, der faktisk er blevet arbejdet i den lønningsperiode, hvor ændringer får virkning, og
2. sammenholde denne antal med den overenskomstmæssige normtid, jf. stk. 4, dvs. efter evt. reduktion, for denne lønningsperiode.

Hvis opgørelsen af arbejdstiden viser, at skifteholdsarbejderen har arbejdet mere end den overenskomstmæssige normtid i lønningsperioden, skal der betales med et tillæg svarende til sædvanlig overarbejdsbetaling begyndende med de laveste satser for de overskydende timer. De lave satser bruges kun en gang i hver opgørelse.

Hvis opgørelsen viser, at skifteholdsarbejderen har arbejdet mindre end den overenskomstmæssige normtid i lønningsperioden, skal der for dette antal timer betales sædvanlig betaling for timelønsarbejde, men eksklusive alle andre tillæg.

Egentlige overarbejdstimer indgår ikke i opgørelsen. Timer, der af anden grund betales med tillæg svarende til overtidbetaling, indgår i opgørelsen.

8.3 Opgørelse af arbejdstiden ved afskedigelse

Hvis en skifteholdsarbejder afskediges uden egen skyld, skal der ligeledes efter stk. 8.2 ske en opgørelse af den lønningsperiode, hvor skifteholdsarbejderen fratræder.

Den overenskomstmæssige normtid i den lønperiode, hvor skifteholdsarbejderen fratræder, beregnes ved at gange det antal hverdage på ugens 5 første dage (mandag-fredag), der er i opsigelsesvarslet, med 1/5 af den gennemsnitlige ugentlige overenskomstmæssige normtid, jf. stk. 4.

8.4 Akut overflytning

Skifteholdsarbejdere, der på grund af akutte hændelser, jf. stk. 7 d, får afbrudt eller omlagt deres skifteholdsarbejde eller overflyttes til et andet hold, har ikke krav på 5 x 24 timers varsel.

Ved overflytning som følge af akutte hændelser betales et engangsbeløb, jf. stk. 6.2, Tillæg 5.

Eksisterende lokale ordninger kan ikke forringes ved denne bestemmelse.

8.5 Forskydning og inddragelse af vagtlistefridag

Vagtlistefridage kan forskydes, uden at dette er led i en omlægning af en arbejdstidsplan, dog højst i en periode på 4 uger, medmindre andet aftales lokalt. Forskydes en vagtlistefridag, betales pr. time: Tillæg 4.

Vagtlistefridage, der falder på en hverdag, kan inddrages, uden at skifteholdsarbejderen får en anden fridag i stedet. Betaling for arbejde på denne dag sker med overenskomstmæssig ekstra betaling for arbejde på en tilsikret hverdagsfridag, jf. § 12, stk.3, samt det til tidspunktet svarende skifteholdstillæg (Tillæg 1 eller 2).

Tillæg 3 ydes, hvis en vagtlistefridag falder på en sønehelligdag, der falder på en af ugens fem første hverdage, og der ikke kan gives en erstatningsfridag. Tillægget betales ud over overtidbetaling for arbejde på en tilsikret hverdagsfridag, jf. § 12, stk. 3, for det antal timer, arbejdstiden skulle have været reduceret med, jf. stk. 3.

Stk. 9 Lokalaftaler

Ud over de i denne paragraf nævnte bestemmelser er der adgang til at indgå lokalaftaler under hensyntagen til virksomhedernes særlige forhold om lægning af arbejdstid, holdskifte og spisepauser samt udjævning af betalingerne over en periode. Sådanne aftaler skal indgås skriftligt og sker i henhold til § 28.

Stk. 10 Helbreds kontrol ved natarbejde

I Træ- og Møbeloverenskomstens bilag 2, pkt. 9 – Organisationsaftale om implementering af EU-Arbejdstidsdirektiv har overenskomstparterne aftalt regler om, at natarbejdere skal tilbydes en virksomhedsbetalt helbreds kontrol, inden de påbegynder beskæftigelse som natarbejder, og at medarbejdere, der efter samme bilags pkt. 2.3 og 2.4 bliver klassificeret som natarbejdere, skal tilbydes helbreds kontrol inden for regelmæssige tidsrum på højst 2 år. Bilagets punkt 9, indeholder desuden regler om, hvornår og hvordan helbreds kontrollen skal gennemføres.

Pr. 1. marts 2024 erstattes ovenstående stk. 10 af nedenstående stk. 10:

Stk. 10 Forebyggende tiltag ved natarbejde

Overenskomstparterne er enige om at tilrettelæggelsen af natarbejde følger anbefalingerne fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), herunder de særlige anbefalinger for gravide. I Træ- og Møbeloverenskomstens bilag 2 – Organisationsaftale om implementering af EU-Arbejdstidsdirektiv har overenskomstparterne aftalt efter hvilke principper, natarbejde bør planlægges for at følge anbefalingerne samt hvilke tiltag, der skal foretages hvis, anbefalingerne ikke følges.

Bilaget indeholder endvidere regler om, at natarbejdere skal tilbydes en virksomhedsbetalt helbreds kontrol, inden de påbegynder beskæftigelse som natarbejder, og at medarbejdere, der efter samme bilags pkt. 2.4 bliver klassificeret som natarbejdere, skal tilbydes helbreds kontrol inden for regelmæssige tidsrum.

Bilaget indeholder desuden regler om, hvor ofte, hvornår og hvordan helbreds kontrollen skal gennemføres.

KAPITEL B. TIMELØN

---

§ 8 Minimallønssatser/ungarbejderlønninger

Stk. 1 Minimallønssatser

For medarbejdere over 18 år er minimallønssatsen følgende beløb pr. time:

Pr. 1.3.2023 kr. 131,65

Pr. 1.3.2024 kr. 136,15

Stk. 2 Ungarbejderlønninger

For hjælpearbejdere under 18 år er minimallønssatsen følgende beløb pr. time:

Pr. 1.3.2023 kr. 79,80

Pr. 1.3.2024 kr. 82,40

---

§ 9 Personlig timeløn

Stk. 1 Forhandlingsparterne

Timelønnen for de dygtige eller mere betroede medarbejdere ordnes i hvert enkelt tilfælde mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant og medarbejderne uden indblanding fra organisationerne eller deres medlemmers side.

Hvor de lokale parter ønsker at forhandle lønnen kollektivt, kan dette aftales efter reglerne i § 28.

Stk. 2 Fritvalg og lokal lønforhandling

Overenskomstparterne finder det naturligt, at man medregner eksempelvis de lønstigninger, der følger af eventuelle stigninger i Fritvalgs Lønkontoen, i forbindelse med de lokale lønforhandlinger.

Stk. 3 Oplysning

Med henblik på bedst muligt at kunne understøtte sine kolleger i forbindelse med indgåelse af aftaler om løn efter § 9, stk. 1, kan

tillidsrepræsentanten anmode om at få belyst virksomhedens produktivitet, konkurrenceevne, økonomiske situation og fremtidsudsigter, herunder bl.a. ordrebeholdning, markedssituation og produktionsforhold.

Stk. 4 Tidligere løn

Den timeløn, en medarbejder har opnået hos en arbejdsgiver, må ikke af nogen af parterne gøres til norm for, hvad en anden senere antagen medarbejder skal have i timeløn for udøvelse af det samme arbejde, ligesom den timeløn, en medarbejder har oppebåret på sin sidste arbejdsplads, ikke må være norm for dennes antagelsesløn på anden arbejdsplads.

Stk. 5 Misforhold

Parterne er enige om, at i tilfælde, hvor misforhold på disse områder – under hensyntagen til de foreliggende forhold – skønnes at være til stede, har begge organisationer påtaleret over for hinanden i overensstemmelse med regler for behandling af faglig strid.

Anmærkning

På den enkelte virksomhed kan forhandlinger om lønændringer højst finde sted én gang i hvert overenskomstår.

---

§ 10 Løn ved nedsat arbejdsevne

Stk. 1 Løn og arbejdstid

For medarbejdere, som ikke er i besiddelse af almindelig arbejdsevne, kan indgås aftaler om løn og arbejdstid, der fraviger de efter nærværende overenskomst gældende regler.

Stk. 2 Godkendelse

Tillidsrepræsentanten, eller hvis der ikke måtte være en sådan, lokalafdelingen skal underrettes om sådanne aftaler og der kan rejses påtale for misbrug af denne bestemmelse efter regler for faglig strid.

KAPITEL C. OVERARBEJDE

---

§ 11 Definition af overarbejde

Stk. 1 Overarbejde

Som overarbejde betragtes alt arbejde udført uden for den normale arbejdstid.

Stk. 2 Systematisk overarbejde

I virksomheder med varierende produktionsbehov, og hvor de lokale parter forgæves har søgt at opnå en lokalaftale om varierende egentlig arbejdstid, jf. § 2, stk. 1, kan virksomheden varsle systematisk overarbejde. Systematisk overarbejde kan maksimalt udgøre 5 timer pr. kalenderuge og 1 time pr. dag, og skal lægges i tilknytning til den enkelte medarbejders normale arbejdstid.

Systematisk overarbejde skal varsles senest inden normal arbejdstids ophør 4 kalenderdage før den uge, hvori det systematiske overarbejde udføres.

Systematisk overarbejde skal – medmindre andet aftales mellem virksomhedens ledelse og tillidsrepræsentanten – afspadseres som hele fridage indenfor en 12 måneders periode efter dets udførelse. Overskydende timer, der ikke berettiger til en fuld arbejdsfri dag, videreføres. Afspadsringstidspunktet fastlægges af arbejdsgiveren efter lokal forhandling mellem parterne, idet der dog skal gives medarbejderen et varsel på mindst 6 x 24 timer.

Afspadsring, der hidrører fra systematisk overarbejde, kan ikke placeres i et opsigelsesvarsel, medmindre virksomheden og medarbejderen er enige herom.

Anmærkning:

Se bilag 23 forståelse af systematisk overarbejde.

---

§ 12 Tillæg for overarbejde

Stk. 1 Overarbejde

For arbejde, der fordres udført uden for den normale arbejdstid, gives følgende tillæg, der beregnes af den personlige timeløn:

Stk. 2 Satser – Hverdage

For den første klokketime	50 %
For den anden klokketime	50 %
Heraf kan én klokketime lægges forud for den normale arbejdstid. For alle øvrige overarbejdstimer	100 %

Stk. 3 Arbejdsfrie dage

På arbejdsfrie dage betales 100 % for alle timer, dog mindst for 4 timer.

Stk. 4 Søn- og ”helligdage”

På søn- og helligdage betales 100 % for alle timer, indtil normal daglig arbejdstids begyndelse den efterfølgende hverdag, dog mindst for 4 timer. Som ”helligdage” regnes: Nytårsdag, Skærtorsdag, Langfredag, 2. påskedag, 2. pinsedag, St. Bededag (St. Bededag bortfalder i 2024), Kristi Himmelfartsdag, 1. og 2. juledag, Grundlovsdag, 1. maj samt 24. december.

---

§ 13 Varsling af overarbejde

Når overarbejde udover 1 time ønskes udført, skal dette meddeles dagen før.

Hvis en sådan meddelelse ikke gives, betales der medarbejderen for manglende varsel en personlig timeløn.

---

§ 14 Opgørelse af overarbejde

Stk. 1 Forsømt tid

Ved opgørelse af overarbejde fradrages den til spisning og hvile medgæede tid, ligesom også forsømt tid af den normale ugentlige arbejdstid fradrages overarbejdstiden, medmindre forsømmelsen har fundet sted af en af medarbejderen utilregnelig grund, som med en passende frist er anmeldt til arbejdsgiveren.

En overenskomststridig arbejdsnedlæggelse betragtes som forsømt tid fra dennes start.

Når den forsømte tid hidrører fra en overenskomststridig arbejdsnedlæggelse, ydes ikke overtidsbetaling for nogen timer før de forsømte timer er præsteret af medarbejderen udover dennes normale arbejdstid. Udførelse af de manglende timer kan varsles af arbejdsgiveren efter reglen i § 13 til udførelser inden for 14 dage efter, at arbejdet er genoptaget efter den overenskomststridige arbejdsnedlæggelse.

Stk. 2 Fradrag

Fradrag i overarbejdstiden foretages i sådanne tilfælde primært i de overarbejdstimer, for hvilke der ydes laveste overtidsats.

Stk. 3 Betaling af pauser

I de tilfælde, hvor der ydes overarbejde ud over 1 time pr. dag, gives der vedkommende medarbejdere $\frac{1}{4}$ times spisetid uden fradrag i timelønnen. Denne spisepause kan kræves placeret forud for overarbejdets påbegyndelse.

Denne regel gælder ikke for overarbejde på dage, der normalt er arbejdsfrie.

---

§ 15 Begrænsning af overarbejde

Omfanget af overarbejde bør som regel ordnes mellem arbejdsgiverens repræsentant og den enkelte medarbejder personligt under hensyn til vedkommende arbejdssteds særlige forhold, idet dog den enkelte medarbejder ikke må udføre mere overarbejde end 10 timer i 3 på hinanden følgende uger og maksimalt 5 timer i én uge.

---

§ 16 Afspadsering af overarbejde

Stk. 1 Gældende for afspadsering, der ikke hidrører fra systematisk overarbejde, jf. § 11, stk. 2

Når tvingende grunde foranlediger det, kan virksomhedens ledelse og tillidsrepræsentant i alt give tilladelse til udførelse af overarbejde ud over 10 timer i 3 på hinanden følgende uger og maksimalt 5 timer i en uge, men dette overarbejde skal da afspadseres inden for 2 måneder efter dets udførelse.

Stk. 2 Sygdom og afspadsering gældende for § 11, stk. 1 og 2

Sygdom betragtes som en hindring for afspadsering, forudsat medarbejderen melder sig syg inden normal arbejdstids begyndelse den dag, hvor afspadseringen skulle have fundet sted. Er der planlagt flere dages afspadsering, gælder afspadseringshindringen også for sygdom på eventuelle efterfølgende afspadseringsdage.

---

§ 17 Dispensation for afspadsering

Stk. 1 Manglende arbejdskraft

Hvis afspadsering i henhold til foranstående ikke kan finde sted inden for den fastsatte frist, enten fordi egnet arbejdskraft inden for faget ikke kan fremskaffes, eller fordi virksomhedens kapacitet er udnyttet fuldt ud, kan afspadsering udskydes eller, såfremt organisationerne enes om at give dispensation, helt bortfalde.

Stk. 2 Ansøgning om dispensation

Såfremt overarbejde – udover de anførte 10 timer – ønskes fritaget for afspadsering, skal parterne omgående indsende ligelydende ansøgning til såvel Træ- og Møbelindustrien som til 3F om dispensation for afspadsering, idet en sådan ansøgning dog i intet tilfælde må være hindrende for overarbejdets påbegyndelse og udførelse.

Stk. 3 Organisationernes dispensation

Dispensationsansøgningen, der underskrives af begge lokale parter, skal være organisationerne i hænde senest 3 dage efter det udvidede overarbejdes påbegyndelse, således at der umiddelbart herefter mellem organisationerne kan træffes afgørelse om dispensation.

Stk. 4 Lokale parters dispensation

På virksomheder, hvor der er valgt tillidsrepræsentant, beslutter de lokale parter, om præsteret overarbejde skal afspadses.

Hvor sådanne aftaler træffes, skal tillidsrepræsentanten informeres i hver lønperiode om overarbejdets omfang.

KAPITEL D. DAGPENGE, SYGDOM, ULYKKE, FØDSEL, FORSØRGERTABS- YDELSE

Dagpenge ved sygdom, ulykke og fødsel ydes i henhold til lov nr. 262 af 7. juni 1972 om dagpenge med senere ændringer.

---

§ 18 Barsel

For børn født eller modtaget før nedenstående dato gælder DA – FH ”Aftale om overgangsordning for anvendelse af overenskomstens bestemmelser om betaling under fravær på grund af graviditet og barsel.”

For børn født eller modtaget 1. juli 2023 eller senere gælder følgende stk. 1-6:

Stk. 1 Orlov 4 uger før forventet fødsel og 10 uger efter

Det er en betingelse for retten til løn under orlov, at medarbejderen har 9 måneders anciennitet på det forventede fødselstidspunkt.

Arbejdsgiveren betaler til medarbejderen løn under fravær på grund af graviditet i op til 4 uger før forventet fødselstidspunkt (før: graviditetsorlov). Endvidere betales til samme medarbejder løn under fravær i indtil 10 uger efter fødslen (før: barselorlov).

Til adoptanter udbetales løn under orlov i op til 10 uger fra barnets modtagelse.

Det er en forudsætning for betalingen, at arbejdsgiveren er berettiget til refusion svarende til den maksimale dagpengesats. Såfremt refusionen måtte være mindre, nedsættes betaling til medarbejderen tilsvarende.

Stk. 2 Orlov til den anden forælder

Under samme betingelser som i stk. 1 betales der løn til den anden forælder i op til 2 uger i forbindelse med fødslen (før: fædreorlov)

Stk. 3 Forældreorlov

Under samme betingelser som i stk. 1 betaler arbejdsgiveren herudover fuld løn under orlov i indtil 24 uger (før: forældreorlov).

Af disse 24 uger har den forælder, der afholder orlov efter stk. 1, ret til at holde 9 uger, og den anden forælder har ret til at holde 10 uger.

Holdes orloven, der er reserveret den enkelte forælder, ikke, bortfalder betalingen.

De resterende 5 ugers orlov ydes enten til den ene eller anden forælder eller deles mellem dem.

De 24 uger skal afholdes inden for 52 uger efter fødslen. Hver af forældrenes orlov kan maksimalt deles i to perioder, medmindre andet aftales.

Anmærkning

Under de 10 ugers orlov efter stk. 1 ydes forhøjet pensionsbidrag, jf. § 70, stk. 3.

Stk. 4 Lønnen under orlovsafholdelsen

Lønnen svarer til den løn, den pågældende ville have oppebåret i perioden.

Medmindre andet aftales, skal orlov med løn efter stk. 1, 2 og 3 varsles med 3 uger.

Hvis barselslovens frister for varsling af orlov ikke overholdes, kan den ønskede orlov først påbegyndes ved udløbet af de angivne frister regnet fra varslingens afgivelse, medmindre andet aftales.

Stk. 5 Eksisterende ordninger

Alle eventuelt eksisterende ordninger med arbejdsgiverbetaling ved barsel kan opsiges til bortfald efter reglerne i § 28 stk. 1.

Stk. 6 Industriens Barselsfond

Der henvises i øvrigt til protokollat om etablering af barselsordning i industrien af 20. februar 1995 med senere ændringer.”

Anmærkning:

Hvis de i nærværende aftale eller de i lovgivningen fastsatte frister for varsling af orlov for mandlige og kvindelige lønmodtagere ikke overholdes, kan den ønskede orlov først påbegyndes ved udløbet af de

angivne frister regnet fra varslingsens afgivelse, med mindre andet aftales mellem virksomheden og den enkelte medarbejder.

---

§ 19 Sygdom

Stk. 1 Sygeløn

- a. Til medarbejdere med mere end 6 måneders anciennitet yder arbejdsgiveren indtil 14 uger ved rettidig anmeldt og dokumenteret sygdom en betaling svarende til det indtægtstab den pågældende har lidt dog maksimalt:

	Pr. time
Pr. 1.3.2023	kr. 157,90
Pr. 1.3.2024	kr. 162,15

- b. Det lidte tab opgøres, som det vedkommende ville have oppebåret den pågældende periode. Dvs. personlig løn plus faste påregnelige tillæg, eksempelvis skifteholdstillæg og forskudttillæg og tillæg efter § 22. For medarbejdere, hvor det aktuelle tab ikke umiddelbart kan opgøres – f.eks. ved enkeltmandsakkorder – kan der ved beregningen af sygelønnen tages udgangspunkt i gennemsnitsfortjenesten i sidst afsluttede kvartal.

Der beregnes fritvalgsbidrag for perioden, hvor arbejdsgiveren betaler sygeløn i henhold til § 19, stk. 1, a. Om sygeferiegodtgørelse se § 32 og om fritvalgsbidrag se § 37.

- c. Sygeløn ydes for den første fraværsdag uanset om dette er en hel eller delvis fraværsdag.
- d. Personer, der har indgået en godkendt aftale i henhold til Sygedagpengelovens § 56 (kronisk syge) er undtaget fra sygelønsordningen for så vidt angår den sygdom, aftalen vedrører.
- e. For personer, der skal indgå i arbejdsfordeling, betales efter sygelønsordningen, såfremt sygemeldingen er sket inden den dag, hvor meddelelse om iværksættelse af arbejdsfordelingen sker.
- f. Retten til betaling stopper, såfremt sygedagpengerefusionen fra kommunen ophører og dette skyldes medarbejderens

forsømmelse af de pligter, der følger af sygedagpengeloven. I de tilfælde hvor virksomheden allerede har udbetalt sygeløn/sygedagpenge til medarbejderen, kan virksomheden for perioden forud for ophøret alene modregne et beløb svarende til den tabte sygedagpengerefusion i medarbejderens løn.

Stk. 2 Tilbagefald

Ved tilbagefald på grund af samme sygdom inden for 14 kalenderdage fra og med 1. arbejdsdag efter den foregående fraværspæriodes udløb regnes arbejdsgiverens betalingsperiode fra 1. fraværdsdag i den første fraværdsperiode.

---

§ 19a Frihed ved børns sygdom/hospitalsindlæggelse/Børneomsorgsdage

---

Stk. 1 Børns sygdom

Til medarbejdere og ansatte under uddannelse indrømmes der frihed, når dette er nødvendigt af hensyn til pasning af medarbejderens syge hjemmæværende barn/børn under 14 år. Denne frihed omfatter kun den ene af barnets forældre og barnets første hele sygedag.

Såfremt barnet bliver sygt i løbet af medarbejderens arbejdsdag, og medarbejderen må forlade arbejdet som følge heraf, er der endvidere ret til frihed de resterende arbejdstimer den pågældende dag.

Der ydes betaling med overenskomstens minimallønsats.

Såfremt barnet fortsat er sygt efter 1. hele sygedag har medarbejderen ret til yderligere 1 fridag. Denne fridag afholdes uden løn, men medarbejderen kan få udbetalt et beløb fra sin Fritvalgs Lønkonto.

Stk. 2 Børns hospitalsindlæggelse

- a. Til medarbejdere og ansatte under uddannelse indrømmes der frihed, når det er nødvendigt, i forbindelse med hospitalsindlæggelse, herunder når indlæggelsen sker helt eller delvist i hjemmet. Reglen vedrører børn under 14 år.

Denne frihed gælder alene den ene indehaver af forældremyndigheden over barnet, og der er maksimalt ret til frihed i sammenlagt 1 uge pr. barn inden for en 12 måneders periode.

- b. Medarbejderen skal på opfordring fremlægge dokumentation for hospitalsindlæggelsen.
- c. Kun ophold på hospitalet, der medfører overnatning, betragtes som indlæggelse og derved omfattet af bestemmelserne.
- d. Der ydes betaling som under sygdom, jf. § 19, stk. 1.
- e. I det omfang virksomheden ikke er berettiget til refusion fra kommunen, ydes refusion af lønudgifterne fra Industriens Barselsfond.

Anmærkning til stk. 2

Ved ordet "nødvendig" i ovenstående bestemmelser forstås: Et brev fra hospitalet om, at hospitalet anbefaler eller henstiller, at én af barnets forældre indlægges eller opholder sig sammen med barnet på hospitalet, er tilstrækkelig til at dokumentere nødvendigheden. En egentlig lægeerklæring er ikke påkrævet. Med virkning fra 1. maj 2017, gælder friheden også, når indlæggelsen sker helt eller delvist i hjemmet.

Stk. 3 Børneomsorgsdage

Medarbejdere og ansatte under uddannelse, med mindst 9 måneders anciennitet, der har ret til at holde barns første sygedag, har ret til 2 børneomsorgsdage pr. ferieafholdelsesperiode. Medarbejderen kan højst afholde 2 børneomsorgsdage pr. ferieafholdelsesperiode, uanset hvor mange børn medarbejderen har. Retten vedrører børn under 14 år.

Dagene placeres efter aftale mellem virksomheden og medarbejderen under hensyntagen til virksomheden tarv.

Børneomsorgsdagene afholdes uden løn, men medarbejderen kan få udbetalt et beløb fra sin Fritvalgs Lønkonto.

Stk. 4 Frihed i forbindelse med barns lægebesøg

Medarbejdere og ansatte under uddannelse, der har ret til at holde barns første sygedag, og har mindst 9 måneders anciennitet har ret til frihed i forbindelse med lægebesøg sammen med barnet.

Medarbejdere der ønsker at holde fri til lægebesøg, skal give virksomheden meddelelse herom så tidligt som muligt.

Frihed til lægebesøg afholdes uden løn, men medarbejderen kan få udbetalt et beløb fra sin Fritvalgs Lønkonto.

---

§ 20 Ulykke

Indtræffer under arbejdets gang ulykkestilfælde, der bevirker, at den tilskadedekomne må søge lægebehandling og må forlade sit arbejde, betales i indtil 5 uger en betaling svarende til det indtægtstab, den pågældende har lidt.

Der sker ingen afkortning i lønnen, den dag ulykken indtræder.

Efter 5 ugers fravær yder arbejdsgiveren i yderligere maksimalt 9 uger fuld løn eksklusive genetillæg.

---

§ 21 Forsørgertabsydelse

Dør en medarbejder i ansættelsestiden som følge af en arbejdsulykke i virksomheden, tilkommer der medarbejderens ægtefælle eller børn under 18 år, over for hvem medarbejderen har forsørgelsespligt, 4, 8 eller 12 ugers løn, når medarbejderen ved dødsfaldet har haft ansættelse i virksomheden i henholdsvis 1, 2 eller 3 år.

KAPITEL E. PRODUKTIVITETS- FREMMEDE LØNSYSTEMER

---

§ 22 Produktivitetsfremmende lønsystemer, bonus, akkord m.v.

Såfremt en af parterne ønsker det, skal der optages forhandlinger om indførelse af produktivitetsfremmende lønsystemer efter reglerne for faglig strid (Kapitel J).

Organisationernes konsulenter kan tilkaldes. Såfremt konsulenterne tilkaldes og det ikke lykkes at opnå enighed, udarbejder lønkonsulenterne en teknisk rapport, som parterne kan lægge til grund for en videre fagretlig behandling.

For industrialiseret produktion kan uoverensstemmelser ikke føres videre til faglig voldgift, men som sidste instans forelægges på et organisationsudvalgs møde.

Organisationerne har indsigelsesret imod indgåede lokalaftaler herom. Såfremt denne indsigelsesret gøres gældende senest 21 dage efter aftalens indgåelse, betragtes aftalen som bortfaldet.

Kan der ikke opnås et resultat, som medfører en aftale om et produktivitetsfremmende lønsystem, er grundlaget akkord, såfremt man er enige herom i henhold til § 24.

Betalingsgrundlaget for produktionstillægsordninger, bonusordninger, akkord og andre produktivitetsfremmende lønsystemer, kan højst ændres en gang pr. overenskomstår.

---

§ 23 Retningslinjer for produktionstillægsordninger

Stk. 1 Fast lønandel

Den faste lønandel kan aftales som:

- a. den for hver enkelt deltagende medarbejder gældende personlige timeløn, eller

- b. en fast lønandel, fælles for alle uafhængig af de personlige timelønninger, dog fastsat inden for rammerne af de gældende personlige timelønninger.

Stk. 2 Præstationstillægget

Præstationstillægget ydes ud over den faste betaling pr. time og præstationstillægget er uafhængigt af ændringer i den faste lønandel som følge af almindelig overenskomstmæssige tidløstillæg.

Stk. 3 Ordningens omfang

Produktionstillægsordningen kan aftales for samtlige en virksomheds medarbejdere, for grupper af medarbejdere og i individuelle tilfælde.

Stk. 4 Opsigelse

Opsigelse af en produktionstillægsordning skal ske under iagttagelse af reglerne for opsigelse af lokalaftaler, jf. § 28, stk. 2 og 3.

Stk. 5 Aflønning ved bortfald

Opnås der ikke enighed om en ny produktionstillægsordning, aflønnes de pågældende medarbejdere med ordningens faste lønandel + halvdelen af det gennemsnitlige produktionstillæg inden for de sidste 12 uger, dog i intet tilfælde under den personlige timeløn.

Stk. 6 Ingen automatik

De forhøjede minimallønssatser får ingen virkning for eksisterende produktionstillægsordninger.

---

§ 24 Retningslinjer for akkord og prislister

Stk. 1 Akkord for industrialiseret produktion

- a. På virksomheder med industrialiseret produktion finder prislister for bygningssnedkerarbejde og tømrerarbejde ikke anvendelse.
- b. Akkorder fastsættes gennem fri forhandling mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant og den eller de medarbejdere, hvem den pågældende akkord tilbydes.
- c. På virksomheder, hvor der ikke tidligere har været indført akkord og enighed ikke kan opnås om akkordaftale, udføres arbejdet på timeløn. Timelønnen på et arbejdssted må være påvirket af, om der ikke eller kun i forsvindende grad er adgang til akkord.

- d. På virksomheder, hvor der gennem aftaler arbejdes på akkord og en ny akkord tilbydes, men enighed ikke opnås, udføres arbejdet på gennemsnitsakkordfortjeneste, taget fra forudgående kvartal ÷ 10 %, dog aldrig under den personlige timeløn.
- e. Akkorder, der er opsagt i henhold til § 28 og hvor der ikke er opnået enighed om nye akkordaftaler, aflønnes de pågældende medarbejdere med akkordgennemsnitsfortjenesten taget fra forudgående kvartal ÷ 10 %, dog aldrig under den personlige timeløn.

Stk. 2 Akkord for ikke industrialiseret produktion

- a. Der betales efter prisliste for bygningsssnedkerarbejde og for ikke prissat arbejde kan der akkorderes.
- b. Ved akkordering fremsættes forslaget skriftligt og modparten skal i løbet af 10 dage svare skriftligt.
- c. Uoverensstemmelser herom behandles i henhold til regler for faglig strid.

---

§ 25 Forskud på akkordløn

For akkordarbejde får enhver medarbejder som forskud udbetalt sin timeløn. Eventuelt overskud udbetales så vidt muligt på lønningsdagen i den uge, i hvilken akkordarbejdet er opgjort.

---

§ 26 Erstatning for ventetid

Når en medarbejder under igangværende akkord må vente på rettidigt begærede materialer, uden at dette er foranlediget ved medarbejderens eget eller dennes arbejdskammeraters forhold, betales – under forudsætning af forudgående meddelelse herom til værkførelsen – den derved tabte tid med den pågældende medarbejders gennemsnitlige akkordfortjeneste i det forudgående kvartal. Nævnte regler gælder alene kortvarige stop, maksimalt til arbejdstidens ophør den pågældende dag. Medarbejderen er pligtig til at udføre andet arbejde i ventetiden.

---

§ 27 Særlige bestemmelser for polsterområdet

Stk. 1 Akkordgennemsnit

Enhver medarbejder skal, når medarbejderen kræver det eller når dennes arbejdsgiver kræver det, have sin personlige timeløn fastsat efter vedkommendes gennemsnitlige akkordfortjeneste $\div 10$ %, taget fra forudgående kvartal, dog aldrig under den personlige timeløn.

Stk. 2 Løn ved genansættelse

Når en medarbejder genoptager arbejde på samme virksomhed efter fravær på højst 90 dage på grund af afskedigelse, aflønnes vedkommende med sin sidste oppebårne timeløn, dog under hensyn til eventuelle i mellemtiden foretagne generelle lønændringer.

Stk. 3 Påbegyndt tid

Generelt for timelønninger gælder, at for hver påbegyndt 1/4 time betales som 1/4.

Stk. 4 Afbrydelse i akkord

Såfremt en medarbejder ved enkeltstyksfabrikation på værkstedsarbejde afbrydes i et påbegyndt akkordarbejde, betales afbrydelsen med:

Pr. 1.3.2023 kr. 48,30

Pr. 1.3.2024 kr. 49,95

Såfremt en medarbejder ved seriefabrikation afbrydes i et påbegyndt akkordarbejde, betales afbrydelsen med:

Pr. 1.3.2023 kr. 32,25

Pr. 1.3.2024 kr. 33,35

---

§ 28 Lokalaftaler mellem arbejdsgiveren og arbejdstagerne

Stk. 1 Opsigelsesvarsel - generelt

Lokalaftaler, kutyper eller reglementer samt aftaler om løn, tillæg til løn, akkord og bonussystemer kan opsiges af begge parter med 2

måneders varsel til den 1. i en måned, med mindre aftale om længere varsel er/bliver truffet.

Stk. 2 Opsigelsesvarsel - produktionstillægsordninger

Opsigelse af lokale aftaler om produktionstillægsordninger, som er indgået i henhold til § 23, kan opsiges af begge parter med et varsel af 6 afregningsperioder – dog højst 12 uger til en afregningsperiodes udgang, dog eventuelt under hensyntagen til et kvartals udgang, jf. § 23, stk. 4 og 5.

Stk. 3 Opsigende part

I tilfælde af opsigelse i henhold til stk. 1 og 2 er det den opsigende parts pligt at foranledige lokale forhandlinger afholdt, og for så vidt enighed ikke opnås, da at lade sager behandle ved mæglingsmøde eventuelt organisationsmøde. Begæring om fagretlig behandling skal være den modstående organisation i hænde inden for den i stk. 1 angivne opsigelsesfrister, jf. regler for behandling af faglig strid Kapitel J.

Stk. 4 Udløbsdato

Parterne er ikke løst fra den opsagte lokalaftale, kutyme eller regelment, før disse almindelige regler er iagttaget, selvom udløbsdatoen er passeret.

Stk. 5 Fravigelse af overenskomsten

Der er adgang til ved lokalaftale at supplere og fravige bestemmelserne i overenskomstens kapitler A, C, I, § 61 og § 69. Sådanne lokal-aftaler skal være skriftlige og kan alene indgås med en tillidsrepræsentant, der er valgt efter de i overenskomsten gældende regler. Lokal-aftalerne skal sendes til organisationerne til orientering.

Der kan i forbindelse med aftaler om udvidet arbejdstid efter denne bestemmelse endvidere aftales, at pensionsopsparring, jf. § 70, stk. 1 bidrag til Fritvalgs Lønkontoen, jf. § 37 samt feriegodtgørelse jf. overenskomstens § 31 og bilag 7, pkt. 6, kan der konverteres til et tillæg til lønnen for den enkelte medarbejder for så vidt angår de timer, der ligger ud over den i § 1, stk. 1 og § 7, stk. 4 nævnte gennemsnitlige ugentlige arbejdstid. Varierende ugentlig arbejdstid efter § 2, stk. 1 eller overarbejde efter § 12 betragtes ikke som udvidet arbejdstid i denne sammenhæng.

Konverteringen ændrer ikke på bestående overenskomstmæssige beregningsgrundlag og er således omkostningsneutral for virksomheden.

Stk. 6 Information

Ved indgåelse af lokale aftaler, der væsentlig ændrer løn og arbejdsforhold, informerer arbejdsgiveren de berørte medarbejdere i fornødent omfang.

KAPITEL F. FERIE OG FERIEGODTGØRELSE

Nedenstående regler supplerer og fraviger den til enhver tid gældende ferielov.

---

§ 29 Ferieåret

Ferieåret regnes fra 1. september til 31. august.

Optjent betalt ferie afholdes i ferieafholdelsesperioden, som omfatter ferieåret, hvori ferien optjenes, og de efterfølgende 4 måneder fra ferieårets udgang til kalenderårets udgang (1. september og 16 måneder frem).

---

§ 30 Feriens lægning

Stk. 1 Feriens fastsættelse - kollektiv

Den fulde ferie udgør 25 dage (5 arbejdsuger), hvoraf mindst 15 dage skal falde i tiden mellem 1. maj og 30. september og i forbindelse med 4 weekender.

Tidspunktet for sommerferien fastsættes ved forhandling inden 31. december mellem arbejdsgiver og medarbejdere under hensyn til den enkelte virksomheds tarv.

Stk. 2 Feriens fastsættelse - individuel

Individuel ferie kan placeres i tiden mellem 1. maj og 31. oktober og forudsættes i så fald fastsat senest 1. marts.

Stk. 3 Ferielukning

Hvor virksomhedens drift gør det nødvendigt, iværksættes ferien ved lukning af denne, men ellers iværksættes ferien ved, at der successivt gives medarbejderne ferie.

Stk. 4 Nedsat ferielængde

I virksomheder, hvor ferien iværksættes successivt, kan en medarbejder, som ikke har været fuldt beskæftiget i det foregående optjeningsår, kræve feriedagene nedsat i forhold til den mindre feriebetaling.

Stk. 5 Manglende optjent ferie

Holder virksomheden lukket under ferien, kan medarbejderen ikke kræve særlig godtgørelse ud over den feriegodtgørelse, der tilkommer medarbejderen efter foranstående bestemmelser.

Stk. 6 Øvrige feriedage (Restferie)

Øvrige feriedage, der ikke er bundet til en bestemt periode, gives samlet mellem 2 weekender (se dog stk. 8) eller som enkeltstående feriedage efter aftale. Ferien anses ikke for afbrudt af mellemliggende søgnehellidage.

Stk. 7 Fastsættelse af øvrige feriedage (Restferie)

Tidspunktet for den resterende ferie fastsættes under hensyntagen til den enkelte virksomheds tarv efter forhandling med medarbejderne og med mindst 1 måneds varsel.

Stk. 8 Undtagelse

Hvis ferien holdes i umiddelbar tilknytning til påske eller jul, eller den omfatter mindre end 5 dage, bortfalder bestemmelsen om, at ferien skal holdes mellem 2 weekender.

Stk. 9 Ferie i hele uger

Såfremt ferie afvikles i hele uger, ophører ferien ved normal arbejdstids byndelse første normale arbejdsdag efter feriens afslutning.

Stk. 10 Ferie i timer

Der skal lokalt træffes skriftlig aftale om, at ferie afholdes i timer.

Det skal i den forbindelse sikres, at ferien ikke holdes i færre timer end det planlagte antal arbejdstimer den pågældende dag, og at den samlede ferie ikke bliver på mindre end 5 uger regnet i 25 hele dage, hvor arbejdsfri dage, der ikke er erstatningsfridage, og arbejdsdage, indgår forholdsmæssigt. Ferien skal så vidt muligt afholdes i hele uger.

Ferien skal afspejle arbejdsugen og må ikke udelukkende placeres på korte eller lange arbejdsdage.

Stk. 11 Overførsel af ferie

Medarbejder og arbejdsgiver kan aftale, at optjente og ikke afviklede feriedage ud over 20 dage kan overføres til den følgende ferieafholdelsesperiode.

Der kan maksimalt overføres sammenlagt 10 feriedage

- a. Medarbejder og arbejdsgiver kan aftale, at optjente og ikke afviklede feriedage ud over 20 dage kan overføres til den følgende ferieafholdelsesperiode.
- b. Der kan maksimalt overføres sammenlagt 10 feriedage.
- c. Medarbejderen og arbejdsgiveren skal skriftligt indgå en aftale inden den 31. december Parterne anbefaler, at den som Bilag 16 optrykte aftale anvendes.
- d. Hvis en medarbejder, der har overført ferie, fratræder inden af ferie er afviklet, udbetales feriegodtgørelse for resterende overførte feriedage.
- e. Ved overførsel af ferie skal arbejdsgiveren inden den 31. december skriftligt meddele den, der skal udbetale feriegodtgørelsen, at ferien overføres
- f. Ferie i et omfang svarende til overført ferie kan ikke pålægges afviklet i et opsigelsesvarsel medmindre ferien i medfør af aftale jf. ovenfor er placeret til afholdelse inden for varslingsperioden.

---

§ 31 Feriegodtgørelse

Stk. 1 Feriegodtgørelse

Feriegodtgørelsen udgør 12,5 % af den udbetalte arbejds løn inklusive overarbejds- og skifteholdstillæg.

Stk. 2 Særligt for polsterområdet

Af feriegodtgørelsen – for tiden 12,5 % af den ferieberettigede løn – beregnes 3 % i tillæg.

Tillægget opgøres tillægget for ferieåret 1. september – 31. august, og udbetales ved førstkomende lønudbetaling herefter, eller ved medarbejderens fratræden.

---

§ 32 Sygdom og ulykkestilfælde

Stk. 1 Sygeferiegodtgørelse

For medarbejdere der modtager sygeløn i henhold til § 19 og 20 ydes sygeferiegodtgørelse fra 1. sygetime beregnet af den udbetalte løn. Efter denne periode beregnes sygeferiegodtgørelse på grundlag af medarbejderens løn de sidste 4 uger før fraværet jf. Ferieloven.

For medarbejdere der ikke er berettiget til løn under sygdom i henhold til § 19 og 20 ydes der under medarbejderens fravær sygeferiegodtgørelse fra 2. sygedag beregnet på grund af lønmodtagerens løn de sidste 4 uger før fraværet.

Der beregnes pension af sygeferiegodtgørelse til medarbejdere der er berettiget til pension jf. Træ- og Møbeloverenskomstens § 70, stk. 1. Både arbejdsgiverens bidrag og medarbejderens eget bidrag beregnes af sygeferiegodtgørelsen og indbetales til pensionsselskabet.

Arbejdsgiverens andel udredes af arbejdsgiveren ud over sygeferiepengene. Medarbejderens andel fradrages i feriegodtgørelsen inden endelig afregning af denne.

Stk. 2 Dokumentation

Arbejdsgiveren kan kræve, at en lønmodtager dokumenterer, at fraværet skyldes sygdom eller tilskadekomst i virksomheden.

Stk. 3 Raskmelding i forbindelse med kollektiv ferielukning

Under forudsætning af lokal enighed gælder følgende:

Såfremt en medarbejder, der er sygemeldt inden ferien begynder, raskmelder sig under kollektiv ferielukning, genoptager medarbejderen arbejdet og har krav på at få ferien placeret på et andet tidspunkt. Er det ikke muligt at tilbyde medarbejderen beskæftigelse i perioden, betragtes ferien som påbegyndt på tidspunktet for raskmeldingen. Den ferie, som pågældende medarbejder har været forhindret i at afholde på grund af sygdom, afvikles i forlængelse af den oprindeligt varslede ferie, medmindre andet aftales.

---

§ 33 Udbetaling

Stk. 1 Udbetalingstidspunktet

Feriegodtgørelse svarende til ferien længde udbetales ved førstkomende lønudbetaling efter virksomheden har modtaget medarbejderens anmodning om udbetaling fra Feriepengeinfo, dog tidligst en måned før ferien holdes.

Stk. 2 Lokalaftale om ferie på forskud

”Der er adgang til ved lokalaftale at fravige ferielovens § 7 om ferie på forskud samt princippet i ferielovens § 15 om varsling af ferie, der ikke er optjent på afholdelsestidspunktet. En sådan lokalaftale skal være skriftlig og kan alene indgås med en tillidsrepræsentant, der er valgt efter de i overenskomsten gældende regler.

Det kan således aftales, at:

Medarbejderne tildeles op til 5 ugers ferie ved ferieårets start den 1. september. Medarbejdere, der tiltræder i løbet af ferieåret tildeles antal feriedage forholdsmæssigt.

Virksomheden kan varsle ferie til afholdelse på et tidspunkt, hvor ferien endnu ikke er optjent (varsle ”ferie på forskud”). Virksomheden kan ikke varsle mere ferie, end medarbejderen kan nå at optjene inden ferieårets udløb.

Fratræder en medarbejder i løbet af ferieåret, og har medarbejderen på fratrædelsestidspunktet brugt mere ferie end optjent, kan virksomheden modregne i medarbejderens krav på løn og feriepenge.

Hvor fratrædelsen skyldes virksomhedens opsigelse, kan virksomheden ikke modregne for mere ferie, end medarbejderen kan nå at optjene inden dennes fratræden, med mindre opsigelsen skyldes medarbejderens væsentlige misligholdelse.

Hvor medarbejderen ophæver eller opsiges sit ansættelsesforhold på grund af virksomhedens væsentlige misligholdelse, kan der ikke ske modregning.

Virksomheden skal opgøre og efterbetale feriegodtgørelse til medarbejderen, hvis medarbejderen har fået udbetalt mindre feriegodtgørelse, end medarbejderen ville have fået, hvis medarbejderen ikke havde holdt ”ferie på forskud”.

For medarbejdere, der har ferie med løn, laves der feriedifferenceberegning, jf. ferielovens § 17, stk. 2, såfremt en ændring af arbejdstiden medfører, at den enkelte medarbejder har fået for lidt i løn under sin ferie på forskud.

Stk. 3 Feriespecifikation

Medarbejderens oplysninger om feriedage fremgår af lønsedlen, jf. § 60, stk. 2.

---

§ 34 Garanti for feriepenge

Stk. 1 Feriepengegaranti

DIO 1 garanterer for deres medlemmers udbetaling af feriegodtgørelsen.

I tilfælde af manglende betalingsevne betaler arbejdsgiverforeningen forlods skyldige feriepengebeløb mod transport i medarbejderens anerkendte krav, mod virksomheden eller dennes konkursbo.

Organisationerne er enige om, at feriegarantiordningen benyttes af de af forbundets medlemmer, der er beskæftiget på virksomheder under DIO 1.

Såfremt enkelte virksomheder skulle ønske at benytte FerieKonto, er organisationerne dog enige i, at dette kan finde sted. I givet fald skal virksomheden skriftligt orientere medarbejderne herom, forud for overgangen til FerieKonto. Ved eventuel tilbagevenden til feriegarantiordningen skal medarbejderne orienteres på samme måde.

Stk. 2 Fagretlig behandling

Feriebetalingen er en del af vedkommende medarbejders løn og i mangel af ydelse - på samme måde som arbejds løn - inddrives ved retsforfølgelse over for den pågældende arbejdsgiver.

Twistigheder, der måtte opstå som følge af foranstående regler, kan behandles efter de gældende regler for behandling af faglig strid.

---

§ 35 Pligten til at holde ferie

Stk. 1 Feriepligt

Betalt ferie skal under fortabelse af ferieretten for det følgende år benyttes som ferie, og medarbejderen må ikke i ferien påtage sig andet arbejde.

Stk. 2 Uhævet feriebetaling (forældelse)

Krav på feriegodtgørelse, løn under ferie eller ferietillæg forældes, hvis det ikke rejses over for arbejdsgiveren senest den 15. november efter ferieafholdelsesperiodens udløb. Kravet afregnes til forbundets feriefond.

---

§ 36 Særlige forhold

Stk. 1 Dødsfald

I tilfælde af dødsfald tilfalder feriepengene afdødes bo.

KAPITEL G. FRITVALGS LØNKONTO

Som "helligdage" regnes: Nytårsdag, Skærtorsdag, Langfredag, 2. påskedag, 2. pinsedag, St. bededag (St. Bededag bortfalder i 2024), Kristi Himmelfartsdag, 1. og 2. juledag, Grundlovsdag, 1. maj samt den 24. december.

---

§ 37 Fritvalgs Lønkonto

Stk. 1 Bidrag

- a. Virksomheden indbetaler på medarbejderens Fritvalgs Lønkonto 7 pct. (fra 1. marts 2024: 9 pct.) af den ferieberettigede løn, som stilles til rådighed for medarbejderens frie valg.
- b. Disponerer medarbejderen ikke over hele bidraget til Fritvalgs Lønkontoen i forbindelse med sit frie valg inden 1. august, kan virksomheden udbetale det resterende bidrag løbende sammen med medarbejderens løn, dog maksimalt 3 pct., medmindre de lokale parter har aftalt andet. Det er en forudsætning for udbetaling, at virksomheden kan dokumentere, at medarbejderne er blevet opfordret til at træffe et valg.
- c. De lokale parter kan aftale, at bidrag til Fritvalgs Lønkontoen efter stk. 1, 2, 3 og 4 ligeledes udbetales løbende sammen med lønnen.
- d. Bidrag til, udbetaling fra og indestående på Fritvalgs Lønkontoen skal fremgå af medarbejderens lønseddel.

Stk. 2 Feriefridage

- a. Medarbejdere, der pr. 1. september har ret til feriefridage, skal inden den 1. august hvert år vælge eller fravælge muligheden for at afholde en eller flere af feriefridagene i den kommende ferieafholdelsesperiode, mod i stedet i ferieåret (1. september – 31. august) løbende at få afsat yderligere 0,5 pct. af den ferieberettigede løn pr. fravalgt feriefridag. Hvis alle fem feriefridage fravælges, afsættes der således yderligere i alt 2,5 pct. Det antal feriefridage, som ønskes afholdt, afvikles og betales efter § 61. Nyansatte

medarbejdere kan foretage tilsvarende valg senest 1 måned inden 9 måneders anciennitet opnås.

- b. En medarbejder, som har fravalgt en eller flere feriefridage, og derefter har sammenhængende fravær over tre måneder som følge af sygdom eller tilskadekomst, kan rejse krav om et supplement til Fritvalgs Lønkontoen. Medarbejderen skal rejse kravet inden 3 uger efter ferieafholdelsesperiodens udløb.

Supplementet udgør:

- værdien af de fravalgte feriefridage, hvis medarbejderen skulle have dem udbetalt som ikke afholdte feriefridage efter Træ- og Møbeloverenskomstens § 61, litra c.
- fratrukket den del af Fritvalgs Lønkontoen, der stammer fra de fravalgte feriefridage

Stk. 3 Søgnehelligdagsopsparing

For alle medarbejdere, der ikke får løn på søgnehelligdage, henlægges opsparingen på 4 pct. af den ferieberettigede løn til Fritvalgs Lønkontoen.

Stk. 4 Konvertering af pensionsbidrag

På virksomheder, hvor der for medarbejdere omfattet af overenskomstens pensionsordning er aftalt et højere pensionsbidrag end 12 pct., kan virksomheden og medarbejderen aftale at indbetale det ekstra beløb til Fritvalgs Lønkontoen i stedet for til pensionsordningen.

Stk. 5 Valgmuligheder

Overenskomstparterne opfordrer til, at virksomheden tager initiativ til en dialog med medarbejderne om Fritvalgs Lønkontoens muligheder samt opfordrer medarbejderne til at træffe et valg.

Medarbejderen kan vælge mellem følgende:

- a. Løn i forbindelse med fritid:

Alle medarbejdere kan vælge dette element.

Når medarbejderen holder fri i forbindelse med ferie, søgnehelligdage, feriefridage eller overenskomstmæssige fridage, barns 2.

hele sygedag, børns lægebesøg eller børneomsorgsdage, kan medarbejderen vælge at få udbetalt et beløb fra sin konto.

Medarbejderen vælger selv, hvor stor udbetalingen skal være, idet der dog aldrig kan udbetales større beløb, end der til enhver tid indestår på den pågældende medarbejders opsparingskonto.

Virksomheden fastsætter passende procedurer og frister for administrationen.

De lokale parter kan indgå aftaler om udbetaling, herunder aftale, at der udbetales beløb, uden at medarbejderen holder fri.

b. Pension:

For at kunne vælge pensionselementet skal medarbejderen i forvejen være omfattet af en arbejdsmarkedspension i henhold til overenskomsten.

Medarbejderen skal senest den. 1. august hvert år oplyse om, hvor stor en andel af opsparingen til Fritvalgs Lønkontoen der ønskes afsat til pension igennem det kommende ferieår.

Når der vælges pension, indbetales den aftalte andel til pensions-selskabet og dermed ikke til Fritvalgs Lønkontoen. Indbetaling af pension udløser ikke arbejdsgiverbidrag.

c. Seniorordning

Medarbejderen kan fra 5 år før den til enhver tid gældende folkepensionsalder vælge at anvende indbetalingen til Fritvalgs Lønkontoen til finansiering af seniorfridage som led i en seniorordning efter § 38.

Stk. 6 Restopsparing på Fritvalgs Lønkontoen

Hvis der er indestående midler på Fritvalgs Lønkontoen ved udgangen af maj måned, skal disse udbetales med den førstkommende løn-udbetaling, med mindre andet aftales lokalt.

Midler, som medarbejderen har valgt at hensætte til afholdelse af seniorfridage efter § 38, skal dog ikke udbetales.

Stk. 7 Fratrædelse

Ved fratrædelse opgøres Fritvalgs Lønkontoen, og evt. overskud udbetales sammen med sidste lønudbetaling fra virksomheden.

Stk. 8 Feriegodtgørelse og ferietillæg

Opsparingen til Fritvalgs Lønkontoen indeholder feriegodtgørelse samt ferietillæg af opsparingen

---

§ 38 Seniorordning

Medarbejderen kan indgå i en seniorordning fra 5 år før den til enhver tid gældende folkepensionsalder.

Seniorordningen kan finansieres på følgende vis:

- a. Indbetaling til Fritvalgs Lønkontoen.
- b. Medarbejderen og virksomheden kan aftale, at medarbejderen fra 5 år før seniorordningen kan iværksættes, kan opspare værdien af ikke-afholdte feriefridage, efter Træ- og Møbeloverenskomsten § 61 og akkumulere denne. Værdien heraf kan komme til udbetaling i forbindelse med afholdelse af yderligere seniorfridage.
- c. Yderligere seniorfridage kan opnås ved konvertering af løbende pensionsbidrag efter § 70.

De valgte midler under b) og c) indsættes på Fritvalgs Lønkontoen.

Ved afholdelse af seniorfridage reduceres Fritvalgs Lønkontoen med et beløb svarende til løn under sygdom, jf. § 19.

Efter denne bestemmelse kan der maksimalt afholdes så mange seniorfridage, som det opsparede beløb svarer til, jf. betalingen ovenfor.

Medmindre andet aftales, skal medarbejderen senest 1. august give virksomheden skriftlig besked om, hvorvidt medarbejderen ønsker at indgå i en seniorordning med seniorfridage i den kommende ferieafholdelsesperiode, og i så fald, hvor stor en andel af pensionsbidraget medarbejderen ønsker at konvertere til løn. Endvidere skal medarbejderen give besked om, hvor mange seniorfridage medarbejderen ønsker at holde i den kommende ferieafholdelsesperiode. Dette

valg er bindende for medarbejderen og vil fortsætte i de følgende ferieafholdelsesperioder. Medarbejderen kan dog hvert år inden 1. august meddele virksomheden, om der ønskes ændringer for den kommende ferieafholdelsesperiode.

Ved seniorordningens første år sker konverteringen fra og med den lønningperiode, hvori medarbejderen er 5 år fra den til enhver tid gældende folkepensionsalder.

Placeringen af seniorfridage sker, medmindre andet aftales efter de samme regler, som er gældende for placeringen af feriefridage, jf. § 61.

Alternativt til seniorfridage kan medarbejder og virksomhed aftale en arbejdstidsreduktion i form af f.eks. længere sammenhængende arbejdsfri perioder, fast reduktion i den ugentlige arbejdstid eller andet.

Ved aftale om fast reduktion i den ugentlige arbejdstid kan det konverterede pensionsbidrag udbetales løbende som et tillæg til lønnen.

Konverteringen ændrer ikke på bestående overenskomstmæssige beregningsgrundlag og er således omkostningsneutral for virksomheden.

KAPITEL H. OPSIGELSESBESTEM- MELSER

Skriftlig opsigelse

Ved opsigelse er parterne forpligtet til at afgive skriftlig opsigelse. Skriftlighed er en betingelse for, at en opsigelse kan betragtes som afgivet.

Opsigelsen skal være dateret og indeholde oplysning om sidste arbejdsdag og være underskrevet.

Modtagelsen af opsigelsen skal bekræftes ved modpartens underskrift.

---

§ 39 Opsigelsesvarsler

Stk. 1 Opsigelse fra arbejdsgiverside

For medarbejdere, der uden anden afbrydelse end nedenfor nævnt har været beskæftiget på samme virksomhed i nævnte tidsrum, der regnes fra vedkommendes fyldte 16 år, gælder følgende opsigelsesfrister fra arbejdsgiverside:

Efter 8 ugers beskæftigelse	5 arbejdsdage
Efter 1 års beskæftigelse	15 arbejdsdage
Efter 3 års beskæftigelse	25 arbejdsdage
Efter 5 års beskæftigelse	35 arbejdsdage

Ved opsigelse regnes altid med fratrædelse til en kalenderuges udgang.

Stk. 2 Opsigelse fra medarbejderside

Efter 8 kalenderugers beskæftigelse skal medarbejdere ved fratræden afgive varsel på mindst 5 arbejdsdage.

Stk. 3 Tidsbegrænset ansættelse

Medarbejdere, som er fratrådt virksomheden med det gældende varsel, kan efter varslingsperiodens udløb genansættes til en

tidsbegrænset ansættelse, som ikke må have en længere varighed end 10 kalenderuger. En sådan genansættelse kan ske to gange inden for 15 måneder, og evt. i forlængelse af hinanden. Der skal således i en sådan situation ikke på ny gives opsigelsesvarsel, jf. stk. 1.

Stk. 4 Uddannelse i forbindelse med afskedigelse

- a. Medarbejdere, som afskediges med opsigelsesvarsel på grund af omstruktureringer, nedskæringer, virksomhedslukning eller andre på virksomhedens beroende forhold, har nedennævnte rettigheder, afhængig af anciennitet.
- b. Alle medarbejdere har ret til frihed med løn i op til to timer – placeret hurtigst mulig efter afskedigelsen under fornødent hensyn til virksomhedens produktionsforhold – til at søge vejledning i a-kassen/fagforeningen.
- c. Medarbejdere, som har mindst 6 måneders anciennitet i virksomheden, har ret til en uges frihed til efter- eller videreuddannelse med støtte fra Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond (TMKF).

Disse medarbejdere har endvidere ret til et benytte op til to ugers ikke-forbrugt frihed efter § 69, stk. 3.

- d. Medarbejdere, der har været ubrudt ansat i virksomheden i mindst 3 år, har ret til yderligere to ugers frihed i opsigelsesperioden til deltagelse i uddannelse med støtte fra TMKF.
- e. Medarbejdere, der har ret til frihed efter pkt. c og d, har ret til støtte efter betalingsreglerne i § 69, stk. 2 og § 64, stk. 2 for hele perioden. Der kan ud over kurser, der er relevant for beskæftigede under dækningsområdet for Træ- og Møbeloverenskomsten kan der endvidere søges støtte til udvalgte offentligt støttede kurser, der retter sig mod beskæftigelse inden for persontransport, kantineområdet og rengøringsområdet.

Anmærkning:

Der henvises til Bilag 27 om op til 5 ugers uddannelse i forbindelse med afskedigelse. Kursusdeltagelse kan gennemføres efter fratræden, hvis folketinget imødekommer parternes ønsker til tilpasning i lovgivningen.

Ændret tekst vil fremgå af overenskomstteksterne på organisationernes hjemmesider.

Stk. 5 Afskedigelser i større omfang

Parterne er omfattet af aftale om varsling m.v. i forbindelse med afskedigelser i større omfang. Aftalen er optrykt som Bilag 5.

Stk. 6 Fratrædelsesgodtgørelse til medarbejdere med længere anciennitet

1. Såfremt en medarbejder, der har været uafbrudt beskæftiget i samme virksomhed i 3, 6 eller 8 år, uden egen skyld bliver op sagt, skal arbejdsgiveren ved medarbejderens fratræden betale henholdsvis 1, 2 eller 3 gange en særlig fratrædelsesgodtgørelse, der beregnes efter pkt. 2.
2. Den særlige fratrædelsesgodtgørelse udgør et beløb svarende til forskellen mellem det til enhver tid gældende dagpengebeløb pr. måned og lønnen med fradrag af 15 pct. I fastsættelsen af dagpengebeløbet medregnes ikke det særlige beskæftigelsestillæg, medarbejderen måtte have krav på i henhold til arbejdsløshedsforsikringslovens § 48, stk. 8.

Fratrædelsesgodtgørelsen kan minimum udgøre kr. 2.500 pr. måned og maksimum kr. 15.000 pr. måned. Lønnen opgøres pr. måned på baggrund af medarbejderens personlige løn, som til lægges fritvalgsbidrag beregnet af den personlige løn. Pensionsbidraget indgår ikke i beregningsgrundlaget eller tillægges den beregnede godtgørelse.

3. Bestemmelsen i pkt. 1 finder ikke anvendelse såfremt medarbejderen ved fratrædelsen har opnået anden ansættelse, oppebærer pension, eller af andre årsager ikke oppebærer dagpenge.

Endelig udbetales godtgørelsen ikke, hvis medarbejderen er funktionærlignende ansat eller i forvejen har krav på fratrædelsesgodtgørelse, forlænget opsigelsesvarsel eller lignende vilkår, der giver en bedre ret end overenskomstens almindelige opsigelsesregler.

4. Medarbejdere, der oppebærer godtgørelse i henhold til pkt. 1, og i forbindelse med genansættelse indtræder i deres optjente anciennitet, opnår først på ny ret til godtgørelse i henhold til denne bestemmelse, når betingelserne i pkt. 1 er opfyldte i relation til den nye ansættelse.

Såfremt den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er en anden end 37 timer, f.eks. på deltid eller skiftehold, ændres forholdstallet tilsvarende.

Parterne er enige om, at bestemmelsen ikke finder anvendelse i forbindelse med hjemsendelse. Dette gælder uanset, hvilken terminologi, der konkret anvendes, så længe der er tale om en afbrydelse af ansættelsesforholdet, der efter sin karakter er midlertidig. Såfremt en afbrydelse, der først var midlertidig, senere måtte vise sig at være permanent, aktualiseres arbejdsgiverens forpligtelse efter bestemmelsen.

---

§ 40 Anciennitetsregler

Som afbrydelse af ancienniteten regnes ikke:

Stk. 1 Fortsat anciennitet

Sygdom, der omgående skal meddeles virksomheden, indkaldelse til fortsat militærtjeneste, uddannelse efter § 69, barselshvile i henhold til gældende lov, afbrydelse af arbejdet hidrørende fra maskinstandsning, materialeangel, arbejdsmangel eller lignende, såfremt medarbejderen genoptager arbejdet, når dette tilbydes.

Stk. 2 Ledighedsperiode

Ved en ledighedsperiode på over 14 dage grundet på arbejdsmangel tæller kun de første 14 dage med i anciennitetsberegningen.

Stk. 3 Fraværsperiode

Ved en fraværsperiode på grund af sygdom og tilskadekomst tæller de første 4 måneder med i anciennitetsberegningen. Ved militærtjeneste dog kun 3 måneder.

Stk. 4 Genindtrædelse i anciennitet

Medarbejdere, som opsiges i henhold til § 39 eller som afbrydes i arbejdet, jf. nærværende bestemmelser, men genoptager arbejdet, når dette tilbydes dem inden for et tidsrum af 15 måneder, genindtræder i tidligere på virksomheden opnået anciennitet. Såfremt medarbejderen dokumenterer ikke at have haft arbejde i fraværsperioden inden for et tidsrum af indtil 2 år, ændres ovenstående ”15 måneder” til ”2 år”.

Stk. 5 Overførsel af anciennitet fra vikarbureau

(Gældende fra 1. maj 2017)

Såfremt en vikarbureauvikar har arbejdet i mindst 3 måneder på brugervirksomheden medregnes ancienniteten fra den seneste vikarperiode i følgende tilfælde: (uanset § 72, 7. afsnit, 1. bullit) hvis denne fastansættes i direkte forlængelse af vikararbejdet eller hvis vikararbejdet på brugervirksomheden ophører på grund af arbejdsmangel og vikarbureauvikaren fastansættes inden 10 arbejdsdage fra ophøret. Ovennævnte gælder dog ikke tidsbegrænset ansættelse i henhold til § 39. stk. 3.

---

§ 41 Opsigelse under sygdom

Stk. 1 4 måneders periode

Medarbejdere, der i henhold til bestemmelserne i § 39 har krav på opsigelsesvarsel, kan ikke under dokumenteret sygdom opsiges inden for de første 4 måneder af den periode, hvor de på grund af sygdom er arbejdsudygtige.

Stk. 2 Delvist fravær

Ved opgørelsen af 4 måneders uarbejdsdygtighed i stk. 1 medregnes såvel fravær på fuld tid som delvist fravær.

Stk. 3 Ansættelsens ophør

Efter udløbet af denne periode betragtes ansættelsesforholdet som ophørt uden nærmere varsel, medmindre parterne udtrykkeligt træffer anden aftale. Medarbejderen orienteres skriftligt i forbindelse med ansættelsens ophør.

Indgås der en aftale om delvis genoptagelse, ophører ansættelsesforholdet ikke uden varsel, som angivet i § 41, stk. 3.

Stk. 4 Undtagelse

Stk. 1 og 3 gælder ikke for tillidsrepræsentanter.

Stk. 5 Opsigelse før sygdom

Opsigelse afgivet før sygdommens indtræden fortsætter til udløb efter de i § 39 angivne frister. Sygedage ligestilles med arbejdsdage.

Anmærkning:

Er en fuldtidsansat medarbejder kun delvis uarbejdsdygtig som følge af sygdom, kan der træffes aftale om, at den pågældende medarbejder arbejder på deltid. Indgås der en sådan aftale, ophører ansættelsesforholdet ikke uden varsel som angivet i overenskomstens § 41, stk. 3. Aftalen om arbejde på deltid kan imidlertid bringes til ophør fra dag til dag.

---

§ 41a Opsigelse under sygdom ved afskedigelser af større omfang

---

Ved afskedigelser af større omfang kan opsigelse finde sted under sygdom. Det er dog en forudsætning, at afskedigelserne er omfattet af Bilag 5 - Varsling m.v. i forbindelse med afskedigelser i større omfang, eller at afskedigelserne sker i forbindelse med virksomhedslukning således, som de er defineret i § 46, stk. 3. "Ved en virksomhed forstås i denne forbindelse en geografisk afgrænset enhed."

Opsigelse kan ikke ske til fratræden i den periode, hvori medarbejderens oppebærer sygeløn jf. § 19 og § 20.

---

§ 42 Opsigelse i forbindelse med ferie

Feriedage regnes ikke med i opsigelsesvarslet.

---

§ 43 Overtrædelse af varselsbestemmelserne

Stk. 1 Utilregnelig grund

Såfremt en medarbejder, som ifølge foranstående har krav på en opsigelsesfrist, afskediges af en af vedkommende utilregnelig grund og uden den tilkommende opsigelsesfrist, skal virksomheden erlægge en godtgørelse svarende til pågældende medarbejders gennemsnitlige fortjeneste for det antal dage, som overtrædelsen andrager.

Stk. 2 Medarbejderens varsel

Såfremt en medarbejder forlader virksomheden uden at give mindst 5 arbejdsdages varsel, skal medarbejderen erlægge en godtgørelse til

virksomheden svarende til vedkommendes timeløn for det antal dage, overtrædelsen andrager.

Stk. 3 Organisationsgaranti

Organisationerne garanterer for de respektive medlemmers erlæggelse af godtgørelse. Dog er kravet overfor forbundet betinget af, at medarbejderen har 1 års medlemskab i dette.

---

§ 44 Bortfald af varslingspligten

Opsigelsesfristen bortfalder i tilfælde af strejke, lockout eller anden pågældende part utilregnelig grund.

---

§ 45 Særlige forhold

Det er en selvfølge, at medarbejderen under den løbende opsigelse skal fortsætte arbejdet på sædvanlig måde, dog skal medarbejderen have lejlighed til at søge anden plads, men bør så vidt muligt forud træffe aftale herom med arbejdslederen. Uanset medarbejderens pligt til at give opsigelsesvarsel bør arbejdsgiveren ikke vægre sig ved at træffe overenskomst om, at medarbejderen straks kan fratræde arbejdet, hvis medarbejderen beviser, at der er tilbudt denne en fast plads eller lignende, der nødvendiggør, at opsigelsesfristen ikke kan overholdes.

Om opsigelse af tillidsrepræsentanter, se § 50.

KAPITEL I. TILLIDSREPRÆSENTANT-BESTEMMELSER

---

§ 46 Valg af tillidsrepræsentant

Stk. 1 Valg

For hver virksomhed - for større virksomheders vedkommende normalt inden for hver afdeling - vælger de der beskæftigede medarbejdere af deres midte en tillidsrepræsentant.

Stk. 2 Skriftlig afstemning

Valg af tillidsrepræsentant foretages ved skriftlig afstemning af og blandt de medarbejdere, der på valgtidspunktet er beskæftiget i virksomheden eller den pågældende afdeling. Ungarbejdere har valgtret, men er ikke valgbare. Vikarer fra vikarbureauer har ikke stemmeret

Valget betragtes kun som gyldigt, når over halvdelen af medarbejderne har stemt på den pågældende.

Valg af tillidsrepræsentant foregår i arbejdstiden. Dette aftales lokalt.

Stk. 3 Anciennitet

Tillidsrepræsentanten skal vælges blandt de anerkendt dygtige medarbejdere, som er fyldt 18 år, som er omfattet af nærværende overenskomst, og som har arbejdet mindst 9 måneder i de sidste 2 år på den pågældende virksomhed. Ved en virksomhed forstås i denne forbindelse en geografisk afgrænset enhed.

Hvor sådanne medarbejdere ikke findes i et antal af mere end 4, suppleres der med de medlemmer, der har arbejdet længst på virksomheden.

Lærlinge kan ikke vælges til tillidsrepræsentant. Lærlinge herunder voksenlærlinge har valgtret til valg af tillidsrepræsentant i den afdeling af virksomheden, hvor de er beskæftiget på valgtidspunktet.

En tillidsrepræsentant, der efter den 1. maj 2017 indgår uddannelsesaftale med virksomheden efter Erhvervsuddannelsesloven (voksenlærling), kan fortsætte med at være tillidsrepræsentant. Det er

dog en forudsætning, at tillidsrepræsentanten i eventuelle praktikperioder arbejder sammen med sit valggrundlag.

Stk. 4 Undtagelser

Ved lokal enighed kan der aftales andre muligheder for valg af tillidsrepræsentant end de i stk. 1, 2, 3 og 5 anførte.

En sådan lokalaftale indgås i henhold til bestemmelser om lokalaftale (§ 28).

Stk. 5 Flere faggrupper

Hvis en eller flere faggrupper har valgt tillidsrepræsentant, kan faggrupper med færre end 5 medarbejdere vælge at indgå i en anden faggruppe ved valg af tillidsrepræsentant, hvis der er enighed mellem faggrupperne.

Stk. 6 Godkendelse af valg

Valget er først gyldigt, når det er godkendt af forbundet og meddelt til Træ- og Møbelindustrien. Tillidsrepræsentantbeskyttelsen indtræder, når valget har fundet sted, dog under forudsætning af, at virksomheden senest dagen efter valget modtager skriftlig meddelelse om, hvem der er valgt. Modtages den skriftlige meddelelse senere, indtræder beskyttelsen først på dette tidspunkt.

Stk. 7 Begrænsning af antal

Hvis særlige forhold gør det uhensigtsmæssigt, at der vælges tillidsrepræsentanter for hver enkelt afdeling, kan Træ- og Møbelindustrien kræve fagretlig behandling med det formål at forenkle og dermed effektivisere de lokale forhandlinger og søge eventuelt generende faggrænser fjernet.

Stk. 8 Indsigelse

Hvis Træ- og Møbelindustrien måtte anse et tillidsrepræsentantvalg for at være foretaget i strid med overenskomsten, har Træ- og Møbelindustrien ret til at påtale valget over for forbundet.

Træ- og Møbelindustrien skal senest 3 uger efter at have modtaget meddelelse fra forbundet om valget benytte sin påtaleret. I så fald betragtes sagen først som afgjort, når den fagretlige behandling er afsluttet.

Den fagretlige behandling skal ske inden for fristerne i Kapitel J.

Nyoptagne virksomheder skal oplyse Træ- og Møbelindustrien om valgte tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter. Disse oplysninger videregives til forbundet.

Stk. 9 Udvidelse af antal

Hvor medarbejderne på en virksomhed anser sig berettiget til at udvide antallet af tillidsrepræsentanter jf. ovennævnte, kan et valg ikke gyldigt etableres inden virksomhedens ledelse skriftligt er blevet informeret herom, og denne senest inden 3 arbejdsdage skriftligt overfor den eksisterende tillidsrepræsentant har tilkendegivet, at man ønsker udvidelsen fagretligt behandlet.

Den fagretlige behandling skal herefter rejses af Træ- og Møbelindustrien over for 3F i overensstemmelse med de fagretlige regler, jf. § 46, stk. 8.

Stk. 10 Talsrepræsentant

På virksomheder, hvor der ikke er valgt en tillidsrepræsentant, kan medarbejderne ved afgivelse af fuldmagt bemyndige en kollega (talsrepræsentant) til i konkrete anliggender at indgå og opsige lokalaftaler med ledelsen.

Talsrepræsentanten skal være medlem af 3F og have modtaget fuldmagt fra over halvdelen af de medarbejdere, der udgør valggrundlaget.

Såfremt der ikke er valgt en talsrepræsentant, kan der ligeledes indgås ikke-overenskomstfravigende lokalaftaler med tilslutning fra mere end halvdelen af de medarbejdere, der på aftaletidspunktet bliver omfattet af lokalaftalen.

Hvor der ikke er valgt en talsrepræsentant, jf. ovenfor, kan lokalaftaler også indgås eller opsiges, således som det hidtil har været praktiseret mellem virksomheden og medarbejderne.

Stk. 11 Faglig klub

Hvis medarbejderne slutter sig sammen i en klub, skal tillidsrepræsentanten være formand.

Såfremt der mellem medarbejderne træffes aftaler vedrørende arbejdet eller andre forhold på virksomheden, må de ikke stride mod bestående overenskomster.

---

§ 47 Tillidsrepræsentantens uddannelse

Stk. 1 Frihed til uddannelse

Tillidsrepræsentanten har ret til arbejdsfrihed i indtil 20 arbejdsdage pr. år i forbindelse med deltagelse i de af fagorganisationen arrangerede kurser. Deltagelsen i kurser af 1 uges varighed eller mere skal varsles snarest muligt med mindst 3 ugers varsel. Korterevarende kurser skal varsles med mindst 1 uge.

Stk. 2 Kursus for nyvalgte tillidsrepræsentanter (TekSam)

Nyvalgte tillidsrepræsentanter tilbydes et af overenskomstparterne udbudt uddannelses- og samarbejdsprogram af 2 gange 2 dages varighed. Tillidsrepræsentanten har ret til at deltage i et sådant forløb hurtigst muligt og senest inden for de første 24 måneder, efter vedkommende er valgt.

Arbejdsgiveren yder i forbindelse med tillidsrepræsentantens deltagelse en betaling herfor svarende til det indtægtstab, den pågældende har lidt.

Stk. 3 Midlertidig bestemmelse

Tillidsrepræsentanter valgt i de seneste fem år, fra 1. marts 2023 der ikke allerede har deltaget i et forløb, har, uanset tidsfristen i stk. 2, mulighed for at deltage i et forløb frem til udgangen af indeværende overenskomstperiode (2023-2025).”

Stk. 4 Faglig opdatering af ophørte tillidsrepræsentanter

En medarbejder, der ophører med at være tillidsrepræsentant efter at have virket som sådan i en sammenhængende periode på mindst 3 år, og som fortsat er beskæftiget på virksomheden, har ret til en drøftelse med virksomheden om medarbejderens behov for faglig opdatering. Drøftelsen afholdes senest inden for en måned fra ophøret af tillidsrepræsentanthvervet og på medarbejderens foranledning. Som led i drøftelsen afklares det, om der foreligger et behov for faglig opdatering, og hvordan denne opdatering skal finde sted.

Såfremt der ikke kan opnås enighed, har medarbejderen ret til 3 ugers faglig opdatering. Efter 6 års sammenhængende tillidsrepræsentanthverv har medarbejderen ret til 6 ugers faglig opdatering.

Medarbejderen modtager løn efter § 20, 2. afsnit (ulykke, fuld løn ekskl. genetillæg). Det er en forudsætning, at der kan ydes lovbestemt løntabsgodtgørelse til uddannelsen. Løntabsgodtgørelse

tilfalder virksomheden. Ved faglig opdatering kan der ydes støtte fra TMKF efter TMKF's regler.

Stk. 5 Arbejdsmiljørepræsentanters deltagelse i relevante arbejdsmiljøkurser

Efter aftale med arbejdsgiveren kan der gives arbejdsmiljørepræsentanten den nødvendige frihed til deltagelse i forbundets relevante arbejdsmiljøkurser.

Adgangen til deltagelse i forbundets arbejdsmiljøkurser påvirker hverken rettigheder eller pligter i forhold til den i lovgivning fastsatte arbejdsmiljøuddannelse.

Parterne er enige om, at deltagelse i forbundets frivillige arbejdsmiljøkurser ikke udløser betaling efter arbejdsmiljøloven § 10, stk. 1.

---

§ 48 Tillidsrepræsentantens opgaver

Stk. 1 Samarbejdet

Såvel tillidsrepræsentanten som ledelsen har pligt til både over for deres organisationer og mellem de lokale parter på virksomheden at fremme et roligt og godt samarbejde, og ikke lægge hindringer i vejen for virksomhedens og medarbejdernes organisering.

Stk. 2 Valggrundlag

Tillidsrepræsentanten repræsenterer de medarbejdere, der udgør valggrundlaget samt den/de tilsluttede medarbejdere, jf. § 46, stk. 5. Ved lokale forhandlinger skal såvel tillidsrepræsentanten som ledelsen være bemyndiget til at indgå bindende aftaler for samtlige medarbejdere.

Tillidsrepræsentanten er alene forpligtet til at forelægge (individuelle) klager, henstillinger og forslag fra medlemmer af 3F. Lokale forhandlinger og håndhævelse af overenskomsten m.v. (de kollektive rettigheder) sker fortsat for samtlige medarbejdere.

Stk. 3 Lokalafdelingens deltagelse

Opnås der ikke ved tillidsrepræsentantens henvendelse til ledelsen en tilfredsstillende ordning, kan tillidsrepræsentanten frit anmode sin organisation om at tage sig af sagen, men arbejdet skal fortsættes uforstyrret og afvente resultatet af organisationernes behandling af sagen.

Stk. 4 Lokalafdelingens adgang

Efter forudgående henvendelse kan en repræsentant fra den lokale afdeling komme på virksomheden og drøfte lokale forhold med ledelsen. Der henvises i øvrigt til overenskomstens § 53, stk. 2.

Stk. 5 Ansættelser og afskedigelser

Tillidsrepræsentanten skal ved forestående ansættelser og afskedigelser bedst muligt holdes orienteret herom og har i øvrigt påtaleret i henhold til de fagretlige regler ved eventuelt forekommende urimeligheder ved ansættelser og afskedigelser.

Tillidsrepræsentanten gives mulighed for i arbejdstiden at mødes med nyansatte medarbejdere. Formålet med mødet er at orientere om tillidsrepræsentantens samarbejde med virksomheden og muligheden for medlemskab af organisationerne. Et møde kan for eksempel etableres i forbindelse med en introduktionsdag for nye medarbejdere i virksomheden, når en virksomhed har ansat et vist antal nye medarbejdere eller med en fast frekvens

Stk. 6 Underrettelsespligt

Når tillidsrepræsentanten for at udføre sit hverv må forlade sit arbejde, skal vedkommende forudgående underrette ledelsen.

Stk. 7 Arbejds miljøspørgsmål

På virksomheder, hvor arbejdsmiljøorganisation ikke er påbudt, kan tillidsrepræsentanten rejse klage og rette henstilling til virksomhedens vedrørende arbejdsmiljøspørgsmål.

På virksomheder med arbejdsmiljøorganisation bør spørgsmål vedrørende arbejdsmiljø indbringes til behandling mellem organisationerne.

Hvor arbejdsmiljøudvalg findes, skal klager i første omgang behandles i dette. Hvis der ikke findes en løsning, fremsender den klagende part gennem sin organisation begæring om organisationsmæssig behandling. Begæringen skal være ledsaget af et referat af behandlingen i arbejdsmiljøorganisationen. Tillidsrepræsentanten/erne for det omhandlede område skal orienteres om begæringen.

Stk. 8 Lønstatistik

Virksomheden er pligtig til at udarbejde og udlevere årslønstatistikken. Herunder lønniveau og lønudvikling.

Kvartalsvise lønstatistikker udleveres til tillidsrepræsentanten/erne, såfremt der er lokal enighed herom.

Stk. 9 Ligeløn

Der henvises til Bilag 15.

Stk. 10 IT-faciliteter

Tillidsrepræsentanten og arbejdsmiljørepræsentanten skal til udførelse af sit hverv have den nødvendige adgang til IT-faciliteter, herunder Internet.

Stk. 11 Tillidsrepræsentantens rettigheder, pligter og opgaver

Tillidsrepræsentantens rettigheder, pligter og opgaver er, udover i overenskomstens kapitel I, nævnt i følgende bestemmelser:

§ 10, stk. 2	Løn ved nedsat arbejdsevne
§ 28	Lokalaftaler
Kapitel C	Overarbejde, § 11, stk. 2, § 16, stk. 1 og § 17, stk. 4
§ 43, stk. 6	Uddannelsesplanlægning
§ 53	Lokalforhandling
§ 63	Træet Uddannelses og Udviklingsfond
§ 72	Vikarer
§ 74	Akkord
Bilag 7, pkt. 5	Funktionærlignende ansættelser
Bilag 17	Det lokale samarbejde
Bilag 22	Vikarbureauer
Bilag 24	Organisationsaftale om databeskyttelse
Bilag 26	Den Grønne Omstilling

Listen er ikke udtømmende.

---

§ 49 Møder med ledelsen

Stk. 1 Samarbejdsudvalg

Organisationerne er enige om, at medarbejderne og ledelsen samarbejder på den enkelte virksomhed for at modernisere virksomheden og fremme produktionen.

Hvor samarbejdsudvalg i henhold til den til enhver tid gældende samarbejdsaftale mellem hovedorganisationerne - uanset årsag - ikke er oprettet, har ledelsen efter opfordring fra tillidsrepræsentanten pligt til 6 gange årligt at tilkalde tillidsrepræsentanten for at drøfte produktionstekniske og lignende forhold og herunder give oplysninger om udsigterne for virksomhedens økonomi og de fremtidige beskæftigelsesforhold i virksomheden. Ekstraordinært møde kan afholdes, når en af parterne anmoder herom med angivelse af de spørgsmål, som ønskes behandlet.

Stk. 2 SU-møder - løn

For møder i henhold til Samarbejdsaftalen, de i stk. 1 nævnte møder og møder indkaldt af ledelsen, samt når ledelsen i øvrigt lægger beslag på tillidsrepræsentanten i spørgsmål, der angår virksomheden og medarbejderne, betales der fuld løn samt overtidsbetaling for den tid, der måtte ligge ud over den pågældendes daglige arbejdstid.

Stk. 3 Aflønning af tillidsrepræsentant

Hvis der lokalt er truffet aftale med en tillidsrepræsentant/fælles- tillidsrepræsentant om hel eller delvis aflønning, overføres aftalen på efterfølgeren, medmindre ny aftale træffes.

Lokale aftaler herom kan opsiges i henhold til § 28.

---

§ 50 Afskedigelse af tillidsrepræsentant m.v.

Stk. 1 Tvingende årsager.

Afskedigelse af en tillidsrepræsentant skal begrundes i tvingende årsager, og ledelsen har pligt til at give vedkommende et opsigelsesvarsel på 5 måneder.

Hvis en tillidsrepræsentant har fungeret som sådan i en sammenhængende periode på mindst 5 år, har vedkommende dog krav på 6 måneders varsel.

Stk. 2 Arbejdsmangel.

Er afskedigelsen begrundet i arbejdsmangel, bortfalder varselspligten i henhold til stk. 1. Tillidsrepræsentanten har i sådanne tilfælde krav på 56 dages opsigelsesvarsel, medmindre vedkommende i henhold til § 39, hvis regler vedkommende i øvrigt er underkastet, har krav på længere varsel.

Stk. 3 Fagretlig behandling.

Hvis en arbejdsgiver finder, at der foreligger tvingende årsager efter stk. 1 til at opsi­ge en tillidsrepræsentant, skal vedkommende rette henvendelse til Træ- og Møbelindustrien, der herefter kan rejse spørgsmålet i henhold til reglerne for fagretlig behandling.

Mæglingsmødet skal i så fald afholdes senest 14 kalenderdage efter mæglingsbegæringens fremkomst, og den fagretlige behandling skal i øvrigt fremmes mest muligt.

Hvis der ikke opnås enighed på mæglingsmødet, og virksomheden ønsker sagen videreført, eller der på mæglingsmødet opnås enighed om afskedigelsen, skal der på mødet afleveres en formel opsigelse til tillidsrepræsentanten. I begge situationer regnes opsigelsesvarslet fra datoen for mæglingsmødets afholdelse.

Stk. 4 Afskedigelsens berettigelse.

Tillidsrepræsentantens ansættelsesforhold kan ikke afbrydes i varselsperioden, før afskedigelsens berettigelse er prøvet ved fagretlig behandling.

Stk. 5 Fremskyndelse af fagretlig behandling.

Organisationerne er enige om, at fagretlig behandling af afskedigelse af tillidsrepræsentanter i tilfælde af arbejdsmangel fremskyndes mest muligt, således at den fagretlige behandling så vidt muligt afsluttes inden varselsperiodens udløb.

Stk. 6 Bortfald af valggrundlag.

En tillidsrepræsentant, der er valgt under en periode med et større antal af medarbejdere, ophører med at være tillidsrepræsentant, hvis medarbejderantallet i en periode af 3 måneder har været mindre end 5, og ledelsen skriftligt tilkendegiver, at man ikke ønsker tillidsrepræsentantstillingen opretholdt.

Stk. 7 Fratrådte tillidsrepræsentanter.

En medarbejder, ophører med at være tillidsrepræsentant efter at have virket som sådan i mindst 1 år, og som fortsat er beskæftiget på

virksomheden, har krav på 6 ugers opsigelsesvarsel ud over medarbejderens individuelle varsel, hvis medarbejderen opsiges inden for 1 år efter ophøret af tillidsrepræsentanthvervet.

Anmærkning:

For funktionærlignende ansættelser efter Bilag 5, er parterne enige om, at man med det forlængede opsigelsesvarsel fraviger Funktionærlovens § 2 om, at funktionæren fratræder ved en måneds udgang, og at dette er til gunst for medarbejderen.

Reglen i stk. 7 gælder alene for fratrådte tillidsrepræsentanter.

Stk. 8 Tillidsvalgte.

For:

1. arbejdsmiljørepræsentanter
2. medlemmer af Europæiske Samarbejdsudvalg, ansat i Danmark, og
3. medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer og suppleanter gælder samme afskedigelsesregler som for tillidsrepræsentanter, bortset fra stk. 7.

Stk. 9 Orlov.

Ved retsbestemt orlov i henhold til gældende lovgivning bevarer medarbejdervalgte repræsentanter deres tillidsposter.

---

§ 51 Fællestillidsrepræsentant

Stk. 1 Valg

På virksomheder, hvor der er valgt flere tillidsrepræsentanter, kan tillidsrepræsentanterne af deres midte vælge en fællestillidsrepræsentant, der i fællesspørgsmål, f.eks. arbejdstid, ferie og fridage, velfærdsforhold og lignende, kan være samtlige medarbejderes repræsentant over for ledelsen.

Ledelsen orienteres skriftligt om valg af fællestillidsrepræsentant.

Stk. 2 Fællestillidsrepræsentantens opgaver

Fællestillidsrepræsentanten kan deltage i behandlingen af spørgsmål vedrørende de enkelte tillidsrepræsentanters normale funktioner

inden for deres respektive afdelinger, hvis ledelsen eller de berørte tillidsrepræsentanter ønsker det.

Stk. 3 Flere afdelinger

På virksomheder med flere afdelinger i samme by, hvor der er valgt en tillidsrepræsentant, kan der ved lokal enighed vælges en fællestillidsrepræsentant til at repræsentere samtlige afdelinger.

---

§ 52 Stedfortræder for tillidsrepræsentant

Stk. 1 Stedfortræder

Hvor en tillidsrepræsentant er fraværende på grund af sygdom, ferie, deltagelse i kursus eller lignende, kan der efter aftale med ledelsen udpeges en stedfortræder for tillidsrepræsentanten. En stedfortræder har i den periode, hvori vedkommende fungerer, den samme beskyttelse som den valgte tillidsrepræsentant, hvis vedkommende opfylder betingelserne i § 46, stk. 3.

Stk. 2 Udvidet drift

Ved udvidet drift kan tillidsrepræsentanten på de skift, hvor vedkommende ikke arbejder, og som omfatter mindst 10 medlemmer af forbundet, gennemføre valg af en talsmand som på tillidsrepræsentantens vegne kan søge eventuelle uoverensstemmelser løst og om nødvendigt viderebringe sagen til tillidsrepræsentanten. Meddelelse om navnet på en sådan talsmand skal straks meddeles ledelsen.

Ved afskedigelse af en sådan talsmand har denne uanset anciennitet krav på 20 ugers opsigelse.

KAPITEL J. FAGRETLIGE REGLER

---

§ 53 Lokale forhandlinger

Stk. 1 Lokale forhandlinger

Såfremt der på en virksomhed opstår uenighed af faglig karakter, skal uoverensstemmelsen søges bilagt ved lokale forhandlinger mellem parterne på virksomheden. Sådanne forhandlinger skal påbegyndes og afsluttes så hurtigt som muligt.

Stk. 2 Lokalafdelingens deltagelse

Såfremt tillidsrepræsentanten har behov herfor, eller der ikke er valgt tillidsrepræsentant på virksomheden, kan en repræsentant fra den eller de lokale afdelinger efter aftale med virksomhedens ledelse tilkaldes til den lokale forhandling.

Stk. 3 Bindende aftaler

Repræsentanterne for de lokale parter skal være bemyndiget til at indgå bindende aftaler.

Stk. 4 Ikke valgt tillidsrepræsentant

Såfremt der opstår en faglig uoverensstemmelse af individuel karakter på virksomheder, hvor der ikke er valgt tillidsrepræsentant, kan den medarbejder uoverensstemmelsen vedrører, anmode en repræsentant fra den lokale 3F-afdeling om at bistå sig under den lokale forhandling.

Stk. 5 Referat – lokal forhandling

Der udarbejdes referat af forhandlingsresultatet, som underskrives med bindende virkning af parterne.

Stk. 6 Ligeløn

Der henvises til Bilag 15.

---

§ 54 Mæglingssmøde

Stk. 1 Uenighed – lokal forhandling

Kan der ikke opnås enighed ved den lokale forhandling, kan de respektive organisationer begære mægling i sagen.

Stk. 2 Mæglingsbegæring

Mæglingsbegæringen skal være skriftlig og indeholde en kort beskrivelse af uoverensstemmelsen, således at temaet på mæglingsmødet klart fremgår af begæringen. Referatet fra den lokale forhandling skal vedlægges. Organisationerne er enige om, at denne regel kun under særlige omstændigheder vil kunne fraviges.

Stk. 3 Tidsfrist – lokalaftaler m.v.

For så vidt mæglingsmøde er begæret i medfør af bestemmelserne i overenskomstens § 28 vedrørende opsigelse af lokale aftaler, kutymer eller reglementer, skal begæring om mæglingsmødets afholdelse være den modstående organisation i hænde inden for de i § 28 angivne opsigelsesfrister.

Stk. 4 Mødets afholdelse

Mæglingsmødet skal så vidt muligt holdes på den virksomhed, hvor uoverensstemmelsen er opstået.

Stk. 5 Tidsfrist for afholdelse

Mæglingsmødet skal afholdes hurtigst muligt og senest 3 uger efter mæglingsbegæringens modtagelse i den modstående organisation. Tidsfristen kan fraviges efter aftale mellem organisationerne.

Sager om bortvisning

I sager vedrørende bortvisning skal mæglingsmøde afholdes senest 1 uge efter mæglingsbegæringens modtagelse i den modstående organisation, medmindre andet aftales.

Er der i sager vedrørende bortvisning ikke opnået enighed ved mæglingsmødet, kan de respektive parter begære sagen afgjort ved en faglig voldgift.

I de situationer, hvor sagen er begæret afgjort ved en faglig voldgift, kan de respektive parter tillige begære et organisationsmøde og/eller et forhandlingsmøde, såfremt afholdelse heraf er mulig uden ombestemmelse af den faglige voldgift.

Stk. 6 Mæglingsrepræsentanter

Ved mæglingsmødet genoptages forhandlingerne med bistand af organisationernes mæglingsrepræsentanter, der herefter ved direkte indbyrdes forhandlinger søger at tilvejebringe en løsning af uoverensstemmelsen.

Stk. 7 Referat - mæglingsmøde

Der udarbejdes referat af forhandlingsresultatet, som underskrives med bindende virkning af parterne.

---

§ 55 Organisationsmøde

Stk. 1 Uenighed - mæglingsmøde

Er der ikke opnået enighed ved mæglingsmødet, kan de respektive organisationer begære sagen videreført ved et organisationsmøde.

Stk. 2 Organisationsmødebegæring

Skriftlig begæring herom skal meddeles den modstående organisation senest 2 uger efter mæglingsmødets afholdelse.

Stk. 3 Organisationsmødets afholdelse

Organisationsmøderne afholdes i DIO 1's mødelokaler hurtigst muligt og senest inden 3 uger efter begæringens modtagelse i den modstående organisation.

Tidsfristen kan fraviges efter aftale mellem organisationerne.

Stk. 4 Organisationsmøderepræsentanter

På organisationsmødet deltager mindst to repræsentanter fra hver af parterne, hvoraf den ene leder forhandlingen for sin organisation.

Mæglingsrepræsentanterne i den pågældende sag kan normalt ikke lede forhandlingerne.

De i sagen direkte implicerede parter har pligt til at deltage i organisationsmødet, med mindre ganske særlige omstændigheder foreligger.

Plenarmøde skal afholdes, såfremt en af parterne anmoder herom.

Der udarbejdes referat af forhandlingsresultatet, som underskrives med bindende virkning af parterne.

---

§ 56 Faglig voldgift

Stk. 1 Faglig voldgift

Såfremt der ikke ved den forannævnte fagretlige behandling er opnået enighed om en løsning, og sagen angår forståelsen af en mellem parterne indgået overenskomst eller aftale, kan den henvises til afgørelse ved faglig voldgift, såfremt en af parterne fremsætter begæring herom.

Stk. 2 Tidsfrist – faglig voldgift

Den organisation, der ønsker sagen videreført, skal senest 2 uger efter mæglingens/organisationsmødets afholdelse skriftligt begære afholdelse af faglig voldgift.

Denne tidsfrist kan fraviges efter aftale.

Stk. 3 Voldgiftsretten

Voldgiftsretten består af 5 medlemmer:

1 formand/opmand og 2 repræsentanter fra hver af parterne.

Stk. 4 Opmand

Organisationerne anmoder i fællesskab en opmand uden for deres kreds om at påtage sig hvervet som formand for voldgiftsretten.

Opnås der ikke mellem organisationerne enighed om en formand/opmand, skal de snarest anmode Arbejdsretten om at udpege en sådan. I henvendelsen skal det oplyses, hvilke personer der ved forhandlingerne mellem organisationerne har været bragt i forslag.

Stk. 5 Tidspunkt for voldgift

Retsmøde skal afholdes snarest. Tidspunktet for mødet fastsættes ved forhandling mellem retsformanden og organisationerne.

Stk. 6 Tidsfrist - klageskrift

Senest 30 arbejdsdage før retsmødet fremsender klageren til modparten og retsformanden et klageskrift, bilagt kopi af de akter, der ønskes fremlagt.

Klageskriftet anses for at være rettidigt modtaget, såfremt det er den modstående organisation i hænde inden kl. 16.00 senest 29 hele arbejdsdage – eksklusive lørdage – før retsmødet. Påberåber en organisation sig forsinkelse med klageskriftet i en faglig voldgift, skal

dette meddeles modparten snarest muligt og senest kl. 16.00 på frisdagen og anden frist kan eventuelt aftales ved enighed herom. Er klageskriftet ikke modtaget rettidigt, betragtes sagen som afsluttet og kan ikke rejses igen.

Stk. 7 Tidsfrist - svarskrift

Den indklagede organisation skal snarest og senest 20 arbejdsdage før retsmødet til den klagende organisation og retsformanden fremsende sit svarskrift, bilagt kopi af de akter, der ønskes fremlagt.

Svarskriftet anses for at være rettidigt modtaget, såfremt det er den modstående organisation i hænde inden kl. 16.00 senest 19 hele arbejdsdage – eksklusive lørdage – før retsmødet.

Påberåber en organisation sig forsinkelse med svarskriftet i en faglig voldgift, skal dette meddeles modparten snarest muligt og senest kl. 16.00 på frisdagen og anden frist kan eventuelt aftales ved enighed herom.

Er svarskriftet ikke modtaget rettidigt, afgøres sagen på grundlag af de oplysninger, der fremgår af klageskriftet og referaterne fra den fagretlige behandling.

Replik og duplik kan udveksles og skal i så fald være modparten i hænde senest henholdsvis 15 arbejdsdage (replik) og 12 arbejdsdage (duplik) før retsmødet.

Replik og duplik anses for at være rettidigt modtaget, såfremt det er den modstående organisation i hænde inden kl. 16.00 senest hhv. 14 og 11 hele arbejdsdage – eksklusive lørdage – før retsmødet.

Hvis en af organisationerne ønsker at foretage afhøringer, skal det i klage- eller svarskriftet angives, hvem der ønskes afhørt.

Såfremt der på retsmødet fremkommer materiale, som en af parterne – trods protest – ønsker at fremlægge, afgør retsformanden, hvorvidt materialet skal indgå i vurderingen af sagen.

Stk. 8 Procedør

Under retsmødet procederes sagen mundtligt af en organisationsrepræsentant, der ikke samtidig kan være medlem af retten.

Stk. 9 Forretningsgang

Voldgiftsretten afgør selv alle spørgsmål vedrørende forretningsgang og forretningsorden, som ikke fremgår af nærværende regler.

I afstemning herom deltager formanden, og alle spørgsmål afgøres ved simpelt flertal.

Stk. 10 Kendelse

Opnås der ikke under voteringen flertal for en afgørelse, skal retsformanden som opmand alene afgøre sagen i en motiveret kendelse, i hvilken om nødvendigt også spørgsmålet om rettens kompetence afgøres.

Opmanden er i sin kendelse begrænset til at træffe en afgørelse, der ligger inden for de nedlagte påstande og inden for de øvrige retsmedlemmers votering.

---

§ 57 Forhandlingsmøde

Såfremt en uoverensstemmelse rettidigt er begæret videreført til faglig voldgift eller til Afskedigelsesnævnet i henhold til Hovedaftalens § 4, kan der når det begæres af den ene part, afholdes et forhandlingsmøde mellem de organisationer, der er er part i sagen.

Ved uoverensstemmelser, der har udløst beslutning om udstedelse af strejke- eller lockoutvarsel, skal et begæret forhandlingsmøde afholdes.

Der udarbejdes et referat af forhandlingsresultat, som underskrives med bindende virkning af parterne.

---

§ 58 Organisationsudvalgsmøde

Stk. 1 Organisationsudvalg

Uoverensstemmelser af principiel karakter mellem organisationerne vedrørende forståelse af overenskomsten og dermed ligestillede aftaler kan direkte forhandles af et af organisationerne bemyndiget udvalg.

Organisationsudvalgsmøde kan begæres af en af overenskomstparterne.

Stk. 2 Principielle afgørelser

Såfremt en af overenskomstparterne skønner, at en afgørelse i en lokal uoverensstemmelse vil kunne få principiel betydning for hele overenskomstområdet, kan uoverensstemmelsen begæres behandlet ved et organisationsudvalgsmøde.

Hvis begæring ikke kan tiltrædes, betragtes henvendelsen som en mæglingsbegæring.

Stk. 3 Referat - Organisationsudvalgsmøde

Der udarbejdes referat af forhandlingsresultatet, som underskrives med bindende virkning af parterne.

Stk. 4 Arbejdsfred

Såfremt en virksomhed eller medarbejderne vurderer, at der er risiko for arbejdsuro, skal der på begæring af DIO 1 eller 3F omgående optages drøftelser (konfliktmøder) mellem overenskomstparterne og de lokale parter.

Drøftelserne har til formål at vurdere baggrunden for uoverensstemmelsen.

Hvis DIO 1 eller 3F anser det for formålstjenligt, skal organisationerne på begæring hurtigst muligt og senest inden for 5 arbejdsdage træde sammen (opfølgingsmøder) – så vidt muligt på virksomheden. Nærværende bestemmelse ændrer ikke på de almindelige regler vedrørende behandling af overenskomststridige konflikter, jf. Hovedaftalens bestemmelser herom.

Anmærkning:

Ved organisationer forstås de organisationer, der direkte har medunderskrevet nærværende overenskomst.

KAPITEL K. ØVRIGE BESTEMMELSER

---

§ 59 Uheld, fabriksstandsning m.v.

Indtræder der uforudsete uheld, der forårsager en standsning af fabrikken, kan medarbejderne ikke afkortes i lønnen for den dag, standsningen indtræder, men skal være forpligtet til at udføre andet forefaldende arbejde inden for virksomhedens område. I forhold til medarbejderne på holddrift gælder tilsvarende analog regel.

---

§ 60 Lønudbetaling

Stk. 1 Lønningsperiode

Lønningsperioden er to på hinanden følgende kalenderuger. Den normale lønudbetalingsdag er den først følgende torsdag, med mindre at der træffes lokalaftale om andet. Kalenderugen går fra og med mandag til og med søndag.

I de særlige tilfælde hvor lønnen udbetales kontant sker dette i arbejdstiden.

Stk. 2 Lønseddel

I forbindelse med hver lønudbetaling udleverer virksomheden til hver enkelt medarbejder en fyldestgørende lønspecifikation, som udover de almindelige lønbehandlingsoplysninger skal indeholde alle oplysninger om optjent feriegodtgørelse og optjente og afholdte feriedage.

Stk. 3 Elektroniske dokumenter

Virksomheden kan med frigørende virkning aflevere lønsedler og eventuelle andre dokumenter, der skal udveksles under eller efter det løbende ansættelsesforhold, via de elektroniske postløsninger, som måtte være til rådighed, f.eks. e-Boks, eller via e-mail.

Såfremt virksomhederne vil benytte sig af denne mulighed, skal medarbejderne varsles herom 3 måneder før medmindre andet aftales. Efter udløb af varslet kan medarbejdere som ingen mulighed har for at anvende den elektroniske løsning få udleveret de pågældende dokumenter ved henvendelse til virksomheden.

Stk. 4 Fratrådte medarbejdere

Fratrædende medarbejders tilgodehavende løn tilsendes den først følgende normale lønudbetalingsdag.

Stk. 5 Månedsviis lønudbetaling

Lønnen kan omlægges til månedsviis lønudbetaling.

Såfremt arbejdsgiveren ønsker at omlægge lønudbetaling, skal medarbejderne høres. Såfremt arbejdsgiveren ikke ser sig i stand til at efterkomme medarbejdernes ønske, fastsætter arbejdsgiveren lønudbetalingen under hensyn til virksomhedens tarv. Udbetalingen kan omlægges med 2 måneders varsel.

Den månedlige løn overføres til konto i et pengeinstitut, og er til medarbejderens rådighed senest sidste bankdag i måneden.

I forbindelse med overgang til månedsviis lønudbetaling, kan medarbejderen anmode om et acontobeløb, svarende til den nettoløn, den pågældende ville have oppebåret i den næstfølgende lønperiode, medmindre andet aftales.

Det ønskede acontobeløb udbetales på det tidspunkt, 14-dages lønnen første gang ikke kommer til udbetaling i fuldt omfang. Beløbet tilbagebetales ved løntræk over de følgende 12 måneder med 1/12 af acontobeløbet pr. måned, medmindre andet aftales. Dog trækkes det resterende beløb i sidste løn, hvis medarbejderen fratræder.

Stk. 6 Regnskabsaflæggelse

Arbejdsgiveren er, hvor det er fornødent af hensynet til virksomhedens tarv, berettiget til at forlange aflagt regnskab over den til hvert arbejde medgående tid. Misbrug af denne berettigelse kan påtales af forbundet og behandles efter regler for behandling af faglig strid.

---

§ 61 Feriefridage

Medarbejderen har ret til fem feriefridage inden for et ferieår. Om retten til at afholde feriefridagene gælder:

- a. Berettiget er alle, der har været beskæftiget i virksomheden uafbrudt i 9 måneder.

Hvis en medarbejder har været beskæftiget i 9 måneder den 31. august, er der ret til fem feriefridage i det ferieår, der slutter samme dag. Herefter er der ret til fem nye feriefridage i det efterfølgende ferieår, der begynder 1. september.

- b. Feriefridagene omregnes til og afvikles som timer inden for ferieafholdelsesperioden.
- c. Feriefridagene betales som ved sygdom.
- d. Feriefridage placeres efter sammen regler som øvrig ferie, jf. ferielovens bestemmelser. Det gælder dog ikke for feriefridage i en opsigelsesperiode efter virksomhedens opsigelse af medarbejderen.
- e. Ved medarbejderens fratreden, har virksomheden pligt til skriftligt at oplyse- evt. på den sidste lønseddel – antallet af feriefridage / feriefridagstimer
- f. Holdes feriefridage ikke inden ferieafholdelsesperioden der knytter sig til de tildelte feriefridages udløb, kan medarbejderen inden 3 uger rejse krav om kompensation svarende til den løn under sygdom pr. ubrugt feriefridag hvorefter kompensation udbetales i forbindelse med den næstfølgende lønudbetaling.
- g. Kompensationsbeløbet indgår i den ferieberettigede løn, men der beregnes ikke pension af kompensationsbeløbet.
- h. Medarbejdere, der skifter job i løbet af en ferieafholdelsesperiode, kan kun afholde fem feriefridage i hver ferieafholdelsesperiode, der knytter sig til de tildelte feriefridage.

Anmærkning:

Feriefridagsbestemmelserne indgår i Fritvalgs Lønkontoen § 37.

---

§ 62 DA/LO Udviklingsfond

Til den mellem Hovedorganisationerne oprettede uddannelsesfond ydes fra arbejdsgiverside et bidrag, som for tiden udgør 45 øre pr. præsteret arbejdstime. Bidragets opkrævning sker i henhold til hovedorganisationernes bestemmelse. Pr. 1. januar 2022 hæves bidraget til 47 øre pr. præsteret arbejdstime.

Administrationsbidrag – tiltrædelsesoverenskomst

For de arbejdsgivere, hvor overenskomsten ikke er direkte gældende, fastlægger Træets Uddannelses- og Udviklingsfonds bestyrelse et administrationsbidrag som et procenttillæg til det opkrævede uddannelsesbidrag.

---

§ 63 Træets Uddannelses- og Udviklingsfond

Stk. 1 Økonomi

Til Træets Uddannelses- og Udviklingsfond (TUUF) indbetaler arbejdsgiveren, for de på virksomheden ansatte medarbejdere, der er omfattet af overenskomsten:

Pr. 1. marts 2020 - 68,50 øre pr. time

Pr. 1. juli 2023 - 78,50 øre pr. time

Af beløbet anvendes 20 øre til vederlag til tillidsrepræsentanter samt uddannelse af nyvalgte tillidsrepræsentanter, videreudvikling og uddannelse til gavn for samarbejdet mellem virksomhederne og tillidsrepræsentanterne. Der henvises til Bilag 17.

Betalingsforpligtelsen er uafhængig af, om overenskomsten er direkte gældende eller gjort gældende ved en tiltrædelsesoverenskomst.

Stk. 2 Administrationsbidrag - tiltrædelsesoverenskomst

For de arbejdsgivere, hvor overenskomsten ikke er direkte gældende, fastlægger Træets Uddannelses- og Udviklingsfonds bestyrelse et administrationsbidrag som et procenttillæg til det opkrævede uddannelsesbidrag.

---

§ 64 Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond

Stk. 1 Økonomisk tilskud

- a. Virksomheden betaler årligt 520,00 kr. pr. medarbejder omfattet af overenskomsten.
- b. Beregningsgrundlag. Bidraget beregnes på baggrund af pensionsgivende lønsum.

- c. Beløbet indbetales til Træets Uddannelses- og Udviklingsfond.
- d. Beløbene kan omregnes og opkræves som en procentsats af den pensionsgivende løn.

Stk. 2 Løntab - tilskud

Medarbejderen kan ansøge Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond om støtte til uddannelse omfattet af § 69. Der kan således ikke ydes støtte til uddannelse, hvorunder medarbejderen helt eller delvis modtager løn.

Tilskud til delvis dækning af medarbejdernes løntab ved den selvvalgte uddannelse, er højst et beløb, som med tillæg af evt. offentlig løntabsgodtgørelse udgør 85 % af den pensionsgivende løn.

Med virkning fra 1. september 2023 erstattes ovenstående 2. afsnit med følgende:

Tilskud til delvis dækning af medarbejdernes løntab ved uddannelsen, dog højst et beløb, som med tillæg af evt. offentlig løntabsgodtgørelse udgør 100 pct. af lønnen beregnet, jf. Træ- og Møbeloverenskomsten § 20, stk. 3. afsnit (fuld løn ekskl. genetillæg).

Medarbejdere på skiftehold efter Træ- og Møbeloverenskomsten § 7 modtager desuden et tillæg på 100 pct. af tillægget efter § 7, stk. 6.2 pr. fraværstime med skifteholdstillæg, efter nærmere retningslinjer, som fastlægges af bestyrelsen for TMKF.

Stk. 3 Uddannelsesudvalg - virksomhed

Virksomheder som har mere end 100 medarbejdere omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten og har et uddannelsesudvalg kan etablere en udviklingsfond i virksomheden efter nærmere retningslinjer fastsat af Træets Uddannelses- og Udviklingsfond.

Stk. 4 Administrationsbidrag - tiltrædelsesoverenskomst

For de arbejdsgivere, hvor overenskomsten ikke er direkte gældende, fastlægger Træets Uddannelses- og Udviklingsfonds bestyrelse et administrationsbidrag som et procenttillæg til det opkrævede uddannelsesbidrag.

---

§ 65 Lærlinges uddannelse

Ingen af parterne må vedtage bestemmelser, der kan modarbejde lærlinges antagelse, uddannelse og dygtiggørelse i deres fag. Om lærlingelønninger m.v., se fra side 216.

---

§ 66 Funktionærlignende ansættelse

Der kan indføres funktionærlignende ansættelsesforhold efter retningslinjer i Bilag 7.

---

§ 67 Arbejdskontrakter, ansættelsesaftaler, vejpenge ved udearbejde og rejsearbejde i udlandet

---

Stk. 1 Arbejdskontrakter

Eventuelle arbejdskontrakter må ikke være i strid med nærværende overenskomst og træder ud af kraft i tilfælde af anerkendt strejke eller lockout, uden at arbejdskontrakter behøver at indeholde bestemmelser herom.

Stk. 2 Ansættelsesaftaler

Ved ansættelsesaftaler af medarbejdere ud over 1 måned med en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på over 8 timer skal der udarbejdes en ansættelsesaftale. Denne udleveres senest 1 måned efter ansættelsesforholdets påbegyndelse.

Ansættelsesaftalen skal indeholde mindst samme oplysninger som fremhævet i ansættelsesaftalen i Bilag 6.

Ved ændringer af de i Bilag 6 fremhævede oplysninger, skal der hurtigst muligt, og senest 1 måned efter at ændringen er trådt i kraft, gives skriftlig oplysning til medarbejderen herom.

Parterne anbefaler, at den som Bilag 6 optrykte ansættelseskontrakt anvendes.

Såfremt ansættelsesaftalen ikke er udleveret til medarbejderen i forbindelse med udløbet af de i stk. 1, stk. 2 eller anmærkningen anførte tidsfrister, kan arbejdsgiveren pålægges at udrede en bod.

Overtrædelse skal påtales overfor arbejdsgiveren. Er det påtalte forhold ikke bragt i orden inden 5 arbejdsdage, skal der herefter skriftligt rejses sag overfor DIO 1/Træ- og Møbelindustrien. Hvis mangler ved ansættelseskontrakten er rettet inden 5 arbejdsdage fra modtagelsen i DIO 1/Træ- og Møbelindustrien, kan arbejdsgiveren ikke pålægges at udrede en bod, medmindre der foreligger systematisk brud på bestemmelsen om ansættelsesaftaler.

Arbejdstageren skal i alle tilfælde have udleveret ovennævnte oplysninger om ansættelsesforholdet senest 15 dage efter, at kravet er rejst.

Nedenstående stk. 2 erstatter ovenstående stk. 2 pr. 1. juli 2023, hvor den danske lovgivning, der implementerer arbejdsvilkårsdirektivet, træder i kraft.

Ved ansættelse skal der udarbejdes en ansættelsesaftale. Denne udleveres senest 7 kalenderdage efter ansættelsens start, inklusiv første ansættelsesdag. Dog kan visse oplysninger gives senest 1 måned efter ansættelsens start, jf. § 4 i bilag 11 ”Organisationsaftale om implementering af arbejdsvilkårsdirektivet”.

Pligten til at udarbejde ansættelsesaftale gælder for medarbejdere med en aftalt eller faktisk gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på mere end 3 timer pr. uge i en referenceperiode på 4 på hinanden følgende uger, og ved ansættelse af medarbejdere uden et garanteret timetal eller garanteret mængde arbejde.

Arbejdstid hos alle arbejdsgivere, der udgør eller tilhører samme virksomhed, koncern eller enhed medregnes i opgørelsen af arbejdstid efter denne bestemmelse.

Ansættelsesaftalen skal indeholde mindst de samme oplysninger som fremhævet i aftalen, optrykt som bilag 6.

Arbejdsgiver skal informere skriftligt om ændringer i oplysninger efter stk. 1, og oplysninger efter overenskomstens § 67, stk. 2, hurtigst muligt og senest på dagen, hvor ændringen træder i kraft. Dette gælder dog ikke ændringer, der blot afspejler en ændring i love, administrative eller vedtægtsmæssige bestemmelser eller kollektive overenskomster, som ansættelsesaftalen henviser til.

Såfremt oplysningerne ikke er udleveret til medarbejderen i forbindelse med udløbet af ovenstående tidsfrister, kan arbejdsgiveren

pålægges at udrede en bod. Overtrædelse skal påtales overfor arbejdsgiveren. Er det påtalte forhold ikke bragt i orden inden 5 arbejdsdage, skal der herefter skriftligt rejses sag overfor DIO 1/Træ- og Møbelindustrien. Hvis mangler ved ansættelseskontrakten er rettet inden 5 arbejdsdage fra modtagelsen i DIO 1/Træ- og Møbelindustrien, kan arbejdsgiveren ikke pålægges at udrede en bod, medmindre der foreligger systematisk brud på bestemmelsen om ansættelsesaftaler.

Arbejdstageren skal i alle tilfælde have udleveret ovennævnte oplysninger om ansættelsesforholdet senest 15 dage efter, at kravet er rejst.

Anmærkning:

Disse bestemmelser træder i kraft samme dato som den danske lovgivning, der implementerer arbejdsvilkårsdirektivet.

Hvis en medarbejder, der var ansat før ikrafttrædelsesdatoen, måtte ønske en ansættelsesaftale udarbejdet i henhold til stk. 2, og fremsætter anmodning herom, skal arbejdsgiveren udlevere de nødvendige dokumenter senest 8 uger efter, anmodningen er modtaget, evt. i elektronisk form, jf. § 60, stk. 3 om elektroniske dokumenter.

Hvis oplysninger afgives i elektronisk form, skal medarbejderen kunne gemme og udskrive oplysningerne, og arbejdsgiveren skal opbevare dokumentation for fremsendelse og modtagelse.

Stk. 3 Rejsearbejde i udlandet

Når medarbejdere udsendes til arbejde i udlandet, herunder Færøerne og Grønland, skal der forud for rejsens påbegyndelse træffes skriftlig aftale om arbejdstid, løn- og arbejdsvilkår, befordring*, den valuta, hvori lønnen udbetales, eventuelle tillæg i form af kontanter eller naturalier under opholdet, herunder kost og logi, varigheden af det arbejde, der skal udføres i udlandet, eventuelle forsikringer, der er tegnet for medarbejderen samt vilkår ved eventuel efterfølgende fortsættelse af ansættelse i Danmark.

*Ved befordring forstås ud- og hjemtransport samt eventuel lokal transport. Der henvises til Bilag 10.

Nedenstående stk. 3 erstatter ovenstående stk. 3, pr. 1. juli 2023 hvor den danske lovgivning, der implementerer arbejdsvilkårsdirektivet, træder i kraft:

Når medarbejdere udsendes til arbejde i udlandet, herunder Færøerne og Grønland, skal der forud for rejsens påbegyndelse træffes skriftlig aftale om:

- a. Det/de lande arbejdet udføres i.
- b. Arbejdstid.
- c. Varigheden af det arbejde, der skal udføres i udlandet.
- d. Arbejdsvilkår og lønnen, herunder den valuta lønnen udbetales i (kan gives med henvisning til love eller kollektiv overenskomst).
- e. Eventuelle ydelser i kontanter og naturalier, herunder kost og logi.
- f. Befordringsvilkår (ud- og hjemtransport samt lokaltransport).
- g. Oplysninger om omkostninger i forbindelse med tilbagevenden til hjemlandet godtgøres samt vilkår for medarbejderens eventuelle efterfølgende fortsættelse af ansættelsen i Danmark.
- h. Eventuelle forsikringer, der er tegnet for medarbejderen.
- i. Link til det centrale, officielle og nationale websted, der er etableret i udstationeringslandet, jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/67/EU.

Denne bestemmelse supplerer overenskomstens § 67, stk. 1-3.

Der henvises desuden til bilag 10.

Stk. 4 Vejpenge ved udearbejde for medarbejdere på permanente arbejdspladser

Organisationerne forstår udearbejde som midlertidigt arbejde udenfor det/den værksted/virksomhed eller den arbejdsplads, hvor medarbejderen er antaget og er enige om, at medarbejderen er frit stillet med hensyn spørgsmålet om, hvorvidt medarbejderen vil stille eget køretøj til rådighed for virksomheden.

Kørsel uden for arbejdstid

- a. Når det forlanges, at en medarbejder midlertidigt efter ovenstående definition skal være på fremmed arbejdssted fra arbejdstidens begyndelse og til dens slutning betales køretid over 10 km. med personlig timeløn. Køretid beregnes som den forbrugte tid til kørslen for korteste afstand mellem medarbejderens bopæl eller virksomhedens adresse til arbejdspladsen, idet afstanden reduceres med 10 km. Køretiden aftales forud for arbejdet udførelse.
- b. Såfremt eget befordringsmiddel benyttes, betales kørepenge pr. km frem og tilbage. Beløbet udgør den til enhver tid gældende sats efter statens takster for benyttelse af eget befordringsmiddel over 20.000 kr. pr. år, pt. pr. 1. januar 2023 kr. 2,19 pr. kørt kilometer. Der betales kørepenge for korteste afstand mellem medarbejderens bopæl eller virksomhedens værksted til arbejdspladsen, idet afstanden reduceres med 10 km.
- c. Ved samkørsel betales passagererne i henhold til punkt a). Der træffes aftale om kørerute og tidspunkt, således at opsamling er hensigtsmæssig for den enkelte forud for arbejdet udførelse.

Kørsel i arbejdstiden

- a. Når medarbejderen, inden for arbejdstiden, benytter eget køretøj i virksomheden, ydes der medarbejderen herfor en godtgørelse pr. kørt kilometer svarende til svarende til statens takster for benyttelse af eget befordringsmiddel under 20.000 km. Pr. år pt. pr. 1. januar 2023 kr. 3,73 pr. kørt kilometer.
- b. Betaling for færge og brobillet samt motorvejsafgifter betales af virksomheden.

---

§ 68 Nyoptagne virksomheder

Virksomheder, som ved deres optagelse i Træ- og Møbelindustrien har overenskomst med 3F eller med forbundets lokale afdelinger, omfattes uden opsigelse af sådan overenskomst af nærværende overenskomst fra og med den efter optagelsen nærmest følgende 1. marts.

Stk. 1 Pension

Optrappingsordning af pensionsbidrag

Nyoptagne medlemmer af DIO 1, der forinden indmeldelsen i DIO 1 ikke har etableret en pensionsordning for medarbejdere omfattet af dækningsområdet for nærværende overenskomst, eller som for disse medarbejdere har en pensionsordning med lavere pensionsbidrag, kan kræve, at pensionsbidraget fastsættes således:

Senest fra tidspunktet for DIO 1's meddelelse til 3F om virksomhedens optagelse i DIO 1 skal arbejdsgiverbidraget henholdsvis lønmodtagerbidraget udgøre mindst 20 % af de overenskomstmæssige bidrag.

Senest 1 år efter skal bidragene udgøre mindst 40 % af de overenskomstmæssige bidrag.

Senest 2 år efter skal bidragene udgøre mindst 60 % af de overenskomstmæssige bidrag.

Senest 3 år efter skal bidragene udgøre mindst 80 % af de overenskomstmæssige bidrag.

Senest 4 år efter skal bidragene udgøre mindst fuldt overenskomstmæssigt bidrag.

Protokollering af firmapensionsordning

Nyoptagne medlemmer af DIO 1, der forinden indmeldelsen for medarbejdere inden for dækningsområdet for Træ- og Møbeloverenskomsten har etableret en firmapensionsordning, kan kræve, at den eksisterende firmapensionsordning for de på indmeldelsestidspunktet ansatte medarbejdere træder i stedet for indbetaling til Industriens Pension efter overenskomstens pensionsregler.

Firmapensionsordningens videreførelse skal senest 2 måneder efter indmeldelsen protokolleres mellem DIO 1 og 3F efter begæring fra DIO 1.

Bidraget til firmapensionsordningen skal til enhver tid mindst svare til de overenskomstmæssige bidrag til Industriens Pension.

Firmapensionsordningen kan ikke udstrækkes til medarbejdere, der ansættes efter virksomhedens indmeldelse i DIO 1. For disse medarbejdere foretages indbetaling af de overenskomstmæssige pensionsbidrag til Industriens Pension.

Det er en forudsætning for videreførelse af en firmapensionsordning, at den har eksisteret i 3 år forud for DIO 1's meddelelse til 3F om virksomhedens optagelse i DIO 1.

Stk. 2 Optrapning af bidrag til Fritvalgs Lønkonto

1. Nyoptagne medlemmer af DIO I/Træ- og Møbelindustrien, der forinden indmeldelsen ikke har etableret en Fritvalgs Lønkonto eller tilsvarende ordning med lavere bidrag, kan indtræde i overenskomsten Fritvalgs Lønkonto efter nedenstående regler. Virksomheder, der forinden indmeldelsen har en Fritvalgs Lønkonto eller tilsvarende ordning med samme bidrag som § 37, stk. 1, nr. 1 og 2, er ikke omfattet af nedenstående pkt. 2-4.
2. Virksomhederne kan i lønnen jf. § 9 fradrage det på indmeldelsestidspunktet gældende bidrag til Fritvalgs Lønkontoen § 37, stk. 1, fraregnet 4,0 procentpoint (fra 1. marts 2024 6,0 procentpoint).
3. Virksomhederne er fra indmeldelsen forpligtede til at betale bidrag til Fritvalgs Lønkontoen efter § 37, stk. 1, litra a og b, fraregnet 4,0 procentpoint (fra 1. marts 2024 6,0 procentpoint), samt bidrag efter nedenstående optrapningsordning. Såfremt virksomheden ikke ønsker optrapning, betales det fulde bidrag efter § 37, stk. 1, litra a og b
4. For så vidt angår de 4,0 procentpoint (fra 1. marts 2024 6,0 procentpoint) kan nyoptagne medlemmer af DIO I kræve optrapning som følger:

Senest fra tidspunktet for DI-meddelelse til 3F om virksomhedens optagelse i DIO I skal virksomheden indbetale 1,0 pct. (fra 1. marts 2024 1,5 pct.) i bidrag til Fritvalgs Lønkontoen.

Senest 1 år efter skal virksomheden indbetale 2,0 pct. (fra 1. marts 2024 3,0 pct.) i bidrag til Fritvalgs Lønkontoen

Senest 2 år efter skal virksomheden indbetale 3,0 pct. (fra 1. marts 2024 4,5 pct.) i bidrag til Fritvalgs Lønkontoen

Senest 3 år efter skal virksomheden indbetale 4,0 pct. (fra 1. marts 2024 6,0 pct.) i bidrag til Fritvalgs Lønkontoen

Optrapningsordningen skal senest 2 måneder efter indmeldelsen protokolleres mellem DIO I/ Træ- og Møbelindustrien og 3F efter

begæring fra DIO I/ Træ- og Møbelindustrien, ved at der anføres et G i DIDO-medlemsdata efter feltet, der kaldes "Pensioner", eventuelt protokolleres optrappingsordningen i forbindelse med tilpasningsforhandlinger."

En eventuel Fritvalgs Lønkonto eller tilsvarende ordning, der bestod på indmeldelsestidspunktet, ophører og erstattes af overenskomstens Fritvalgs Lønkonto.

Stk. 3 Optræning af bidrag til uddannelsesfonde

Nyoptagne medlemmer af DIO I/Træ- og Møbelindustrien kan kræve, at bidraget til Træets Uddannelses- og Udviklingsfond, jf. § 63, stk. 1, fastsættes således:

Senest fra tidspunktet for DI-meddelelse til 3F om virksomhedens optagelse i DIO I/Træ- og Møbelindustrien skal virksomheden indbetale 25 pct. af det overenskomstmæssige bidrag.

Senest 1 år efter skal virksomheden indbetale 50 pct. af det overenskomstmæssige bidrag.

Senest 2 år efter skal virksomheden indbetale 75 pct. af det overenskomstmæssige bidrag.

Senest 3 år efter skal indbetalingen udgør mindst fuldt overenskomstmæssigt bidrag.

Optrappingsordningen skal senest 2 måneder efter indmeldelsen protokolleres mellem DIO I/ Træ- og Møbelindustrien og 3F efter begæring fra DIO I/ Træ- og Møbelindustrien, ved at der anføres et U i DIDO-medlemsdata efter feltet, der kaldes "Pensioner", eventuelt protokolleres optrappingsordningen i forbindelse med tilpasningsforhandlinger.

---

§ 69 Uddannelse

Stk. 1 Kompetenceudvikling

Organisationerne er enige om, at virksomhedernes medarbejdere bør have adgang til den fornødne efter- og videreuddannelse med det formål at øge arbejdsstyrkens faglige kvalifikationer og tilpasning til den teknologiske udvikling.

På denne baggrund opfordres virksomhederne og medarbejderne til at foretage en uddannelsesplanlægning på basis af branchens kursusudbud. Kompetenceudvikling udgør en vigtig del af virksomhedens personalepolitik. Kompetenceudvikling er vigtig både for at sikre virksomhedens behov for kompetente medarbejdere, der kan løse opgaverne nu og i fremtiden, og for at sikre den enkelte medarbejders værdi på arbejdsmarkedet.

Kompetenceudvikling skal ses i en bredere betydning end at deltage i formel grund-, efter- og videreuddannelse og indbefatter et øget fokus på de interne lærings- og udviklingsmuligheder på arbejdspladsen.

Stk. 2 Selvvalgt uddannelse

Den enkelte medarbejder har ret til 2 ugers frihed om året - placeret under fornødent hensyn til virksomhedens produktionsforhold - til efter- eller videreuddannelse, der er relevant for beskæftigelse under dækningsområdet for Træ- og Møbeloverenskomsten, forudsat at der efter § 64 er meddelt tilsagn om tilskud til uddannelsen, hvis medarbejderen har 6 måneders anciennitet, regnet efter § 39.

Stk. 3 Ikke forbrugt uddannelse

Medarbejdere har ret til at afvikle ikke forbrugt uddannelse, jf. stk. 2, fra de forudgående to kalenderår. De ældste uger forbruges først.

Det gælder dog ikke, hvis medarbejderen er i opsagt stilling, medmindre virksomhed og medarbejder før opsigelsen har aftalt perioden for uddannelsen.

Stk. 4 Aftalt uddannelse

Ved lokal enighed kan virksomheden søge støtte i Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond til aftalt uddannelse. En medarbejder kan på dette grundlag med virksomheden aftale en uddannelsesplan, hvori indgår ikke forbrugt uddannelse efter stk. 1. Planen skal aftales og indsendes til www.tmkf.dk efter reglerne i Organisationsaftale om Træets uddannelses- og Udviklingsfond.

Støtte kan søges for medarbejdere med 12 måneders anciennitet i virksomheden, eventuel læretid indgår ikke heri. Støtte til aftalt uddannelse træder i stedet for støtte til selvvalgt uddannelse i de kalenderår, uddannelsesplanen løber over.

Medarbejdere, der indgår uddannelsesaftale efter Erhvervsuddannelsesloven, modtager dog fortsat deres hidtidige løn efter Træ- og Møbeloverenskomstens § 9.

Når medarbejdere der indgår uddannelsesaftale jf. ovenstående er syge, er de omfattet af reglen i §§ 19 og 20 vedrørende sygdom og tilskadekomst.

Stk. 5 Afskedigelse

Der er særlige regler om uddannelse i forbindelse med afskedigelse i § 39, stk. 4.

Stk. 6 Virksomhedsbestemt uddannelse

I tilfælde, hvor medarbejderen deltager i en af virksomheden pålagt uddannelse/kursusdeltagelse, betales dette med vedkommendes normale løn.

Eventuel godtgørelse tilfalder virksomheden.

---

§ 70 Arbejdsmarkedspension

Stk. 1 Omfattede medarbejdere - pensionsbidrag

Der skal betales pensionsbidrag for medarbejdere, der er fyldt 18 år og som har 2 måneders anciennitet. I de to måneders anciennitet indgår anciennitet fra tidligere ansættelser inden for de sidste 2 år, hvor medarbejderen har arbejdet under en overenskomst, som giver ret og pligt til medlemskab af Industriens Pension.

Såfremt medarbejderen på ansættelsestidspunktet er omfattet af Industriens Pension eller anden arbejdsmarkedspension fra en tidligere ansættelse – herunder tjenestemandspension eller tilsvarende lignende ordning – skal der betales pensionsbidrag fra ansættelsens start.

Pensionsbidraget udgør mindst:

	Arb.giver	Arb.tager	I alt
Pr. 1.7.2009	8,0 %	4,0 %	12,0 %
Pr. 1.6.2023	10,0 %	2,0 %	12,0 %

Stk. 2 Fortsat beskæftigelse efter folkepensionsalder

Såfremt medarbejderen fortsat er i beskæftigelse efter at have nået folkepensionsalderen, kan medarbejderen vælge, om opsparring til pension skal fortsætte (såfremt dette er muligt), eller om pensionsbidraget løbende skal udbetales som løn.

Forsikringsdækningerne ophører, når medarbejderen når folkepensionsalderen.

Bestemmelsen gælder for medarbejdere, der når folkepensionsalderen den 1. maj 2020 eller senere.

Stk. 3 Pensionsbidrag under barselsorlov

Under de 14 ugers barselsorlov indbetales et ekstra pensionsbidrag til medarbejdere med 9 måneders anciennitet på det forventede fødselstidspunkt.

Pensionsbidraget udgør:

Pr. 1.7.2014	
Arb.giverbidrag kr. pr. time /kr. pr. måned:	8,50/1.360
Arbejdstagerbidrag kr. pr. time /kr. pr. måned:	4,25/680
Samlet bidrag kr. pr. time /kr. pr. måned:	12,75/2,040

Med virkning fra 1. juli 2023 gælder følgende:

Under de 10 ugers orlov efter § 18, stk. 1, indbetales et ekstra pensionsbidrag til medarbejdere med 9 måneders anciennitet på det forventede fødselstidspunkt:”

Der beregnes pension af feriegodtgørelse til medarbejdere, der er berettiget til pension jf. ovenfor.

Pr. 1.7.2023

Arb.giverbidrag kr. pr. time /kr. pr. måned:	18,45/2.957
Arbejdstagerbidrag kr. pr. time /kr. pr. måned:	3,69/592
Samlet bidrag kr. pr. time /kr. pr. måned:	22,14/3.549

Stk. 4 Pension af feriepenge omfattet af feriegarantiordning

Der beregnes pension af feriegodtgørelse til medarbejdere, der er berettiget til pension jf. stk. 1.

Pension af feriegodtgørelse omfattet af feriegarantiordning beregnes i takt med, at feriegodtgørelsen optjenes. Det er således uden betydning, at feriegodtgørelsen først beskattes, når den udbetales til medarbejderen.

§ 71 Særlig regel for møbelsnedkerarbejdet

Ved blandet arbejde, møbel-, trævare- og modelarbejde m.m. tillægges mesteren værktøj og bæk.

Skal svenden under sådanne forhold selv tillægge værktøj undtagen fællesværktøj – herunder blandt andet savfile og bor – gives der herfor en erstatning på pr. arbejdstime:

Pr. 1.3.2023	kr. 1,85
---------------------	----------

Pr. 1.3.2024	kr. 1,90
---------------------	----------

§ 72 Vikarer

Træ- og Møbelindustrien og 3F er enige om, at overenskomsten er en områdeoverenskomst.

En konsekvens heraf er, at vikarer der udfører arbejde på virksomheden for dennes regning og risiko, og som er underlagt virksomhedens ledelsesret, er omfattet af overenskomsten.

Benytter virksomheden vikarer, er disse som konsekvens heraf omfattet af overenskomstens bestemmelser, herunder lokalaftaler for det pågældende arbejde.

Rekvirentvirksomheden har pligt til forud for vikarens arbejde på virksomheden at oplyse vikarbureauet om eventuelle gældende lokalaftaler.

På anmodning fra rekvirentvirksomhedens tillidsrepræsentant skal rekvirentvirksomheden informere denne om, hvilke lokalaftaler og kutymer virksomheden har oplyst skal overholdes, for de arbejdsfunktioner vikarerne udfører på virksomheden.

Uoverensstemmelser kan behandles fagretligt.

Dette skal forstås med de forbehold, der følger af, at vikarens job er midlertidigt, og at vikaren i større eller mindre omfang udfører arbejde på virksomheder, der er omfattet af andre overenskomster end overenskomsten mellem TMI og 3F, samt at vikaren ikke er ansat på rekvirentvirksomheden, men hos vikarbureauet.

Dette betyder bl.a.:

- Hvert ansættelsesforhold betragtes som et selvstændigt forhold, og der akkumuleres ikke anciennitet.
- Hvis vikaren er omfattet af en anden arbejdsmarkedspensionsordning, skal der ikke indbetales arbejdsmarkedspension til Industriens Pension.
- Al personaleadministration, lønudbetaling, sygefravær, ferie, Fritvalgs Lønkonto m.v. administreres af vikarbureauet efter vikarbureauets regler.

Virksomheden skal inden for rimelig tid – hvis tillidsrepræsentanten kræver det – oplyse om antallet af vikarer i aktuell ansættelse samt skønnet omfang af fremtidige vikaransættelser.

Lokalaftaler

Der kan på den enkelte virksomhed indgås lokalaftaler om brug af vikarer der helt eller delvis fastsætter andre regler.

Sådanne lokalaftaler indgås efter reglerne i overenskomstens § 28.

---

§ 73 Ikrafttrædelsesdatoer

Ændringer i overenskomsten, herunder satsændringer, har virkning fra begyndelsen af den lønperiode, hvori den aftalte ikrafttrædelsesdato indgår.

KAPITEL L. SÆRLIGE BESTEMMELSER FOR IKKE PERMANENTE ARBEJDSPLADSER

Overenskomstens øvrige bestemmelser er gældende, hvor der ikke i dette afsnit er særlige bestemmelser for ikke permanente arbejdspladser.

Overenskomstens Kapitel L er dækkende for fagområder på bygningsområdet bl.a. tømrer-, snedker-, alu-facade-, glarmester- og gulvlæggerarbejde.

---

§ 74 Akkord

Stk. 1 Akkordgrundlag

Såfremt en af parterne ønsker det, udføres alt nyt tømrer- og bygnings-snedkerarbejde, samt gulvlæggerarbejde, i akkord, og betales efter de til enhver tid mellem Dansk Byggeri og 3F gældende prislister samt tilhørende bestemmelser.

For glarmesterarbejder gælder prislisten som den foreligger aftalt med Glarmesterlauget og 3F, glarmesterprislistens afsnit 71, gruppe 4 er kun 1.1. ”bygningsarbejder” gældende.

Undtaget fra prislisterne er inventararbejde (forretningslokaler, banker o.lign.) samt møbelarbejde og industrielt værkstedsarbejde.

Stk. 2

a. Indgåelse af akkord

Akkordens omfang fastlægges skriftligt, og underskrives af begge parter, før arbejdet påbegyndes, såfremt en af parterne ønsker dette.

På tildelingen henvises, så vidt muligt til daterede udleverede tegninger og beskrivelser.

En eventuel uenighed om en tildeling, kan fagretlig behandles, men påvirker ikke parternes ret til at arbejde på akkord.

b. Opmålte akkordregnskaber

Det er parternes ret løbende under arbejdets gang, eller ved arbejdets afslutning at lade den samlede mængde af arbejde opmåle efter gældende prislister.

Akkordregnskabet skal indeholde oplysninger om prislstens positions numre, mængde og pris.

Afleverede akkordregnskaber skal være underskrevet og forsynet med afleverings dato.

Modtageren skal kvittere for modtagelsen af regnskaberne.

Hvis der mellem parterne er udvekslet regnskaber baseret på organisationernes prislister, akkorderings sedler, eller kritik heraf, betragtes arbejdet som værende udført i akkord.

c. Akkordaftaler som bygger på standardpriser eller slumpakkorder m.v.

Såfremt en af parterne ønsker at indgå en akkordaftale som bygger på standardpriser eller en slumpakkord, fremsættes forslag hertil - baseret på akkordregnskaber udarbejdet med baggrund i organisationernes prislister og/eller akkorderingsforslag - skriftligt til modparten, inden halvdelen af arbejdet, der forhandles om, er udført.

Hvis parterne inden halvdelen af arbejdet er udført, ikke har fremsat forslag til standardpris eller slumpakkord, udføres arbejdet ikke i akkord.

Modparten kvitterer for modtagelsen og skal i løbet af 10 arbejdsdage svare skriftligt på forslaget.

Modtagelsesdagen regnes ikke med i ovennævnte tidsfrist.

Herefter forhandles forslag og svar mellem parterne. Svares der ikke inden for den nævnte frist, er forslaget gældende.

Akkordaftale om en standardpris eller slumpakkord skal for at være gældende, være skriftlig, og underskrevet af begge parter.

Opnås der ikke enighed, afgøres uoverensstemmelsen i henhold til regler for behandling af faglig strid.

Hvis der mellem virksomheden og medarbejderne opstår uenighed, når parterne har udvekslet akkordforslag, som bygger på standardpriser eller slumpakkorder m.v. skal der ved mægling mellem parterne fremlægges et regnskab baseret på prislisterne, udarbejdet af medarbejdersiden og virksomhedens beregningsgrundlag. Som lægges til grund for løsning af striden.

d. Akkordering

Hvis en af parterne ønsker det, kan der for akkordarbejde, som ikke kan udledes af de mellem organisationerne aftalte prislister, indgås akkorderingsaftale.

Forslag herom fremsættes skriftligt til modparten, under arbejdets gang, der i løbet af 5 arbejdsdage skal svare skriftligt på forslaget, hvorefter forslag og svar forhandles mellem parterne. Parterne er pligtige til at kvittere for modtagelsen.

Svares der ikke inden for de nævnte 5 arbejdsdage, betragtes forslaget som godkendt. Modtagelsesdagen regnes ikke med i ovennævnte tidsfrist.

Opnås der ikke enighed, afgøres uoverensstemmelsen i henhold til regler for behandling af faglig strid.

Begæring herom skal ske inden 2 måneder efter, at modparten har modtaget kravet.

e. Lokalaftaler

Ved akkordarbejde kan der, for arbejde der helt eller delvist ikke kan udledes af de mellem organisationerne aftalte prislister, indgås en lokalaftale mellem virksomheden og medarbejderne.

En lokalaftale skal for at være gældende, være skriftlig, og underskrevet af begge parter.

Parterne som har indgået aftalen kan gensidigt opsige lokalaftalen i henhold til § 28.

f. Skriftlige meddelelser

Når en besked til et arbejdshold vedrørende arbejdsforholdene er givet skriftligt til tillidsrepræsentanten/medarbejderens repræsentant, betragtes den dermed som værende bragt til arbejdsholdets kundskab.

Tillidsrepræsentanten/medarbejderens repræsentant er forpligtet til at give beskeden videre til arbejdsholdet.

g. Reparationsarbejder

Det er en forudsætning, at adgang til akkord ikke lægger hindringer i vejen for reparationsarbejders udførelse på sædvanlig måde, og medarbejdere, der arbejder i akkord, kan ikke vægre sig ved at afbryde akkorden for at udføre reparationsarbejde.

Man bør dog tage rimelige hensyn til, at det ikke altid bliver de samme medarbejdere, der tages ud af akkorden.

h. Andre forudsætninger end prislistens

Hvor der ved akkordarbejde fremstilles væg-, og/eller tagkassetter eller lignende konstruktioner under andre forudsætninger end beskrevet i prislisternes generelle og særlige bestemmelser, aftaler de lokale parter, forud for arbejdets begyndelse fradragets størrelse i hvert enkelt tilfælde efter besigtigelse af forholdene på arbejdspladsen.

En forudsætning for at der skal ydes fradrag, er at der stilles hjælpemidler til rådighed, som er anderledes end de hjælpemidler der stilles til rådighed på en byggeplads.

i. Ikke præstationsafhængig løn

Der kan mellem virksomhed og medarbejder indgås en aftale om at arbejdet udføres på en ikke præstationsafhængig løn.

Stk. 3

a. Bindende aftaler

En akkord mellem virksomheden og medarbejderne er gensidigt bindende.

b. Afskedigelse af medarbejder i akkord

En virksomhed kan ikke uden påviselig grund afskedige medarbejdere, før arbejdet er fuldført. Sker dette, skal medarbejderen have akkordbeløbet fuldt udbetalt.

c. Bortgang i akkord

Såfremt en medarbejder forlader en akkord, hvor 2 eller flere deltagere, vil et eventuelt overskud, udover det udbetalte, tilfalde den eller de øvrige deltagere i akkorden.

d. Kritik af arbejdet ved bortgang i akkord

For det arbejde der ved bortgangen i akkorden, ikke overtages af tilbageværende svende i akkorden, og som ikke er kritiseret efter § 74, stk. 7, pkt. 1, 2 eller 3, har virksomheden ret til at kritisere efter bestemmelsen i § 74, stk. 7, pkt. 4 og 5.

e. Akkord i underskud

Virksomheden har ret til at afregne akkorden, såfremt virksomheden har dokumenteret, at på opgørelsestidspunktet er medarbejdernes indtjening pr. time mindre end minimallønnen. Herefter er parterne frigjort.

f. Akkordens afslutning

Såfremt ikke andet aftales, ophører ansættelsesforholdet uden opsigelsesvarsel, når akkorden er afsluttet.

g. Op- og nedmanding af akkord

Virksomheden eller dennes repræsentant kan, når det skønnes nødvendigt eller hensigtsmæssigt, forøge eller reducere antallet af øvrige i akkorden beskæftigede medarbejdere.

Tillidsrepræsentanten/medarbejderens repræsentant kan ikke selvstændigt antage eller afskedige, men har påtaleret, hvis denne mener, at der sættes for mange eller for få medarbejdere på akkorden.

Hvis enighed ikke opnås, kan spørgsmålet fagretligt behandles ved mæglingsmøde afholdt senest 5 arbejdsdage efter modtagelse af mæglingsbegæring.

Stk. 4

a. Akkordudbetaling

Under forudsætning af, at beløbet er tjent, fastsættes udbetalingen i akkord til:

Pr. 1.3.2023	kr. 151,50 pr. time
Pr. 1.3.2024	kr. 156,00 pr. time

b. Forskud

Medarbejderne er berettiget til hver lønningsdag at få indtil 85 % af det bevisligt fortjente akkordoverskud udbetalt.

Begæring om forskud på akkorden må være fremsendt 5 arbejdsdage før lønningsdagen.

Der udbetales ikke forskud på akkorder, hvis varighed er mindre end 3 uger.

Stk. 5

a. Akkordopgørelse

Akkordopgørelser skal indeholde den aftalte akkordsum, opgørelse over akkorderinger, opgørelse over timeforbrug og udbetalte acontobeløb samt være forsynet med fordeling pr. medarbejder.

Akkordopgørelsen underskrives og dateres med indleveringsdato af den medarbejder, der har deltaget i akkorden. Underskrift og indlevering kan dog ved fuldmagt overdrages til anden person.

Akkordopgørelser skal være virksomheden i hænde senest 15 arbejdsdage, efter akkorden er afsluttet. Overholdes indleveringsfristen ikke, er krav om akkordafregning for sent fremsendt.

b. Kritik af akkordregnskaber/akkordopgørelser

Kritik af indleveret akkordregnskab/akkordopgørelser, skal være afleveret senest 10 arbejdsdage efter regnskabet/akkordopgørelsens modtagelse.

Kritikken skal være skriftlig og indeholde en specifikation over de poster, der kritiseres, og skal udvise det beløb, der er til udbetaling.

Kritikken rettes til akkordholderen, der har underskrevet regnskabet/akkordopgørelsen.

Kritikfristerne er også gældende for akkordregnskaber/akkordopgørelser udarbejdet af virksomheden.

c. Udbetaling af akkordoverskud hvorom der er enighed

Udbetaling af overskud, hvorom der er enighed, skal finde sted førstkommande lønudbetalingsdag efter den uge, hvor kritikfristen udløber.

d. Akkordoverskud hvorom der er uenighed

Er der uoverensstemmelse om akkordregnskabet/akkordopgørelsens rigtighed henvises de omstridte poster til afgørelse efter Regler for behandling af faglig strid. Skriftlig begæring herom skal ske inden 2 måneder efter, at akkordregnskabet/akkordopgørelsen blev afleveret.

Overholdes fristen ikke, er akkordregnskabet/akkordopgørelsen betalbart efter virksomhedens kritik.

Stk. 6 Anbefalet skrivelse/afleveringsattest eller elektronisk aflevering

1. Kan et forslag til akkordregnskab, en akkordaftale, en akkordingsseddel, eller en akkordopgørelse eller kritik af disse ikke afleveres personligt, kan det ske ved anbefalet skrivelse-/afleveringsattest, afsendt indenfor de ovennævnte frister. Poststemplets dato er gældende. Overholdes kritikfristen ikke, er kravet betalbart efter pålydende.
2. Ved fremsendelse af elektroniske oplysninger, betragtes disse som modtaget, når modtageren har fremsendt elektronisk kvittering til afsenderen.

Såfremt at denne kvittering ikke modtages, skal oplysningerne fremsendes efter pkt. 1 for at kritikfristerne er gældende.

Stk. 7 Kritik af arbejde i akkord

1. Virksomheden kan kritisere arbejdet under arbejdets gang.
2. Såfremt medarbejderen under igangværende akkord skriftligt afleverer hele eller dele af den tildelte akkord til virksomheden, skal virksomheden senest 10 arbejdsdage herefter kritisere arbejdet.
3. Såfremt der ikke er aftalt at ansættelsesforholdet fortsætter, skal medarbejderen senest 2 arbejdsdage forud for akkordens afslutning, advisere virksomheden om tidspunkt for akkordens afslutning, så parterne kan aftale tidspunkt for kritik/gennemgang af det udførte arbejde. Virksomhedens mulighed for kritik af akkordarbejdet ophører derved når ansættelsesforholdet er ophørt.
4. Hvis ikke akkordarbejdet er kritiseret af virksomheden efter pkt. 1, 2 eller 3, skal virksomheden senest 10 dage efter aflevering af ugesedlerne hvori de sidste akkordtimer indgår, aflevere kritik af arbejdet.
5. I alle tilfælde skal virksomhedens kritik være skriftlig, og afleveres til akkordholderen/tillidsrepræsentant.

Stk. 8

- a. Lærlinges deltagelse i akkord

Ved akkordopgørelse fradrages den faktiske akkordudbetaling inkl. evt. forskuds- og acountoubetaling.

- b. Lærlinges deltagelse

Når lærlinge deltager i medarbejdernes akkord, fradrages, i medarbejdernes akkordopgørelse, lærlingens timeløn samt følgende tillægsbeløb pr. time:

		Tillægsbeløb
1. Lønperiode, variabel	pr. time kr.	1,00
2. Lønperiode, 52 uger	pr. time kr.	2,25
3. Lønperiode, 52 uger	pr. time kr.	3,75

---

4. Lønperiode, 52 uger	pr. time kr.	5,00
------------------------	--------------	------

---

c. Voksenlærlinges deltagelse

Hvor voksenlærlinge deltager i medarbejdernes akkorder, træffes lokalt aftale om deres udbetalingers modregning, der dog maksimalt kan udgøre fagets mindstebetaling.

d. Akkord

Elever har ikke en selvstændig akkord ret.

---

§ 75 Ventetid

Stk. 1 Materialeangel

Må en medarbejder i akkord vente på materialer, beslag eller lignende, skal virksomheden, dersom intet andet arbejde anvises medarbejderen, betale ventetiden med den gældende lønsats, jf. § 8.

Dog skal medarbejderen skriftligt give virksomheden 24 timers frist (lør-, søn- og helligdagstimer medregnes ikke i tidsfristen) til at skaffe de manglende materialer til veje. Ventetiden skal opgøres hver uge. Sker dette ikke, er fordringen bortfaldet. Betalingen for ventetiden udbetales førstkommande lønudbetalingsdag.

Stk. 2 Vejrligsstop

I tilfælde, hvor arbejdet på grund af vejrliget må indstilles eller ikke kan påbegyndes ved normal arbejdstids begyndelse, er medarbejderne forpligtet til at forblive på arbejdsstedet, medmindre andet aftales.

I perioden, indtil vejret bedres, kan virksomheden anvise andet arbejde og medarbejderne må ikke vægre sig mod at udføre et sådant anvist arbejde, indtil det afbrudte arbejde kan genoptages.

Såfremt det ikke er muligt at anvise andet arbejde, betales ventetiden med den gældende lønsats, jf. § 8.

Kan andet arbejde ikke anvises, har virksomheden ret til at hjemsende medarbejderne, der ikke kan beskæftiges.

Medarbejderne skal i forbindelse med vejrligsstop kontakte virksomheden.

---

§ 76 Skurforhold

Stk. 1 Skurbestemmelser

Velfærdsforanstaltninger gennemføres i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse, som indgår i nærværende overenskomstforhold.

Stk. 2 Skurpenge

Såfremt arbejdsgiveren på en arbejdsplads på grund af pladsforholdene ikke kan opføre skur eller stille andet passende opholdsrum til rådighed, betales en erstatning på kr. 41,00 pr. mand pr. dag.

Ovennævnte betaling for manglende skur eller andet passende opholdsrum kan dog ikke kræves ved udførelse af servicearbejde af mindre varighed.

Skure skal være i forskriftsmæssig stand ved arbejdspladsens etablering.

Mindre mangler og mindre skader skal skriftligt påtales over for mesteren.

Såfremt sådanne skader ikke er afhjulpet inden for 5 arbejdsdage, betales skurpenge fra den dag, kravet er rejst.

Såfremt skur ikke er etableret, jf. gældende bekendtgørelse betales en erstatning på:

Pr. 1. marts 2023	kr. 111,55
-------------------	------------

Pr. 1. marts 2024	kr. 115,45
-------------------	------------

---

pr. mand pr. dag fra tidspunktet for den skriftlige påtale.

---

§ 77 Værktøj

Stk. 1 Brand eller tyveri

Virksomheden dækker ved brand eller tyveri af medarbejderens, på arbejdspladsen beroende værktøj, dog max. kr. 6.000,00, såfremt værktøjet er opbevaret i aflåst rum, container eller firmabil.

Der dækkes kun, såfremt der er synligt tegn på indbrud og indgivet politianmeldelse.

Ved dækning fra forsikring kan der ikke forekomme dobbelt dækning.

Stk. 2 Fællesværktøj

Hvor fællesværktøj og el- eller luftværktøj benyttes, kan virksomheden, når værktøjet udleveres, forlange en underskrift af medarbejderne for det udleverede værktøj, og medarbejderne har pligt til efter endt brug eller ved arbejdstids ophør at anbringe dette på et af virksomheden anvist sted.

Stk. 3 Ansvar

For bevislig skødesløs behandling af udleveret værktøj kan vedkommende medarbejdere gøres ansvarlig.

Stk. 4 Afstand

Afstanden mellem benyttelsesstedet og opbevaringsstedet bør højst udgøre 100 meter ad nærmeste gangbare vej.

---

§ 78 Kørepenge – Transportgodtgørelse

Stk. 1 Uden for arbejdstid

Betaling af kørepenge og/eller køretid forudsætter, at transporten foregår uden for den aftalte arbejdstid.

Stk. 2 Ansæt på værksted

Kørepenge- og køretidsbetaling betales ikke, når medarbejderen er ansat til eller efter aftale fast beskæftiget på værksted, servicearbejde i en virksomhed eller institution, eller har udgangspunkt fra virksomhedens værksted.

Stk. 3 Kørepenge

Kørepenge betales pr. km. frem og tilbage. Beløbet udgør den til enhver tid gældende sats efter statens takster for benyttelse af eget befordring over 20.000 km. pr. år, p.t. pr. 1. januar 2023 2,19 kr.

Der betales kørepenge for korteste afstand mellem medarbejderens bopæl eller virksomhedens værksted til arbejdspladsen, idet afstanden reduceres med 10 km.

Stk. 4 Køretid

Køretid over 10 km. Betales med kr. 0,85 pr. km. frem og tilbage.

Køretid beregnes som korteste afstand mellem medarbejderens bopæl eller virksomhedens værksted til arbejdspladsen, idet afstanden reduceres med 10 km.

Stk. 5 Overnatning

1. Såfremt at virksomheden udsender medarbejderen til en arbejdsplads der ligger mere end 110 km fra medarbejderens bopæl, har medarbejderen ret til at få dækket dokumenteret udgifter til kost og logi på et hotel, kro eller lignende af rimelig standard det pågældende sted.
2. Medarbejder og virksomheden kan ved lokal enighed i stedet for bestemmelsen i stk. 1 aftale at virksomheden udbetaler diæter efter statens takster, der p.t. udgør:

	2023	2024
Kost	416,25	
Logi	238,00	

og derved er det medarbejderen, der selv sørger for kost og logi.

3. Medarbejder og virksomheden kan ved lokal enighed i stedet for bestemmelsen i pkt. 1 og 2 aftale, at virksomheden sørge for kost og logi.
4. Virksomheden skal i alle tilfælde, hvor overnatning finder sted, betale udepenge til småforholdigheder med den til enhver tid gældende sats efter statens takster vedrørende skattefri godtgørelse, p.t. kr. 138,75.

Stk. 6 Transportgodtgørelsen fra medarbejdernes opholdssted og til arbejdspladsen

Medarbejderen har krav på ud og hjemrejse, en gang ugentligt med betaling af rejsegodtgørelse med satsen i § 78 stk. 3. Der skal betales for afstanden mellem arbejdspladsen og medarbejdernes bopæl, uden frizone. Transporten gælder til nærmeste grænsegang.

Stk. 7 Fortolkning af hotel, kro eller lignende

Parterne er enige om, at ved begrebet "eller lignende" forstås:

- a. Motel
- b. Ferielejlighed/lejlighed
- c. Sommerhus
- d. Vandrehjem
- e. Boligcontainer/campingvogn med toilet/bad/køkken faciliteter

Ovennævnte a-e er under forudsætning af:

- At hver enkelt medarbejder overnatter i et soverum for sig selv
- At der i forbindelse med opstilling af boligcontainere etableres fælles opholdsområde.
- At ved overnatning på byggepladsen eller på tilstødende arealer til byggepladsen skal beboelsesområdet være adskilt fra byggepladsen, og velfærdsforanstaltningerne som beskrevet i § 76 kan ikke indgå i beboelsesområdet.
- At virksomheden betaler for rengøring mindst 1 gang pr. uge
- At opstillingen foregår under iagttagelse af myndighedernes godkendelse
- At reglerne kan fagretligt behandles

Stk. 8 Samkørsel

Hvor der lokalt træffes aftale om samkørsel, og hvis virksomheden stiller transportmiddel til rådighed, betales føreren af transportmidlet for samtlige km. kr. 1,35 pr. km.

Passagererne betales i henhold til pkt. 4.

Der træffes aftale om kørerute og tidspunkt, således at opsamling er hensigtsmæssig for den enkelte.

Stk. 9 Kørsel i arbejdstiden

Når medarbejderne, inden for arbejdstiden, benytter eget køretøj i virksomheden, ydes der medarbejderne herfor en godtgørelse pr. kørt km., der følger den til enhver tid gældende sats, efter statens takster for benyttelse af eget befordringsmiddel. Organisationerne er i øvrigt enige om, at den enkelte medarbejder er frit stillet med hensyn til spørgsmålet om, hvor vidt medarbejderen vil stille sit motor-køretøj til rådighed for virksomheden.

Stk. 10 Færge- og brobillet

Betaling for færge- eller brobillet samt motorvejsafgifter betales af virksomheden.

---

§ 79 Smuds- og vandbygningstillæg

Stk. 1 Vandbygningstillæg

For den del af vandbygningsarbejde, som udføres i eller ud over vandet (altså ikke i tørlagt grube eller hvor forholdene kan sidestilles hermed, f.eks. udføres oven på tæt forskalling over vandet), ydes på grund af de hermed forbundne gener, derunder tab af eget værktøj, for så vidt arbejdet udføres i timeløn, et tillæg pr. time, heraf undtaget dog udlægning af mindre badehuse:

Pr. 1.3.2023 kr. 9,70

Pr. 1.3.2024 kr. 10,00

Stk. 2 Smudstillæg

For tagpap, tjære- og karboliniumsarbejde, rydning af brandtomt, samt imprægnering eller andet i tilsvarende grad tilsmudsede arbejder, betales et tillæg pr. time.

Pr. 1.3.2023 kr. 13,70

Pr. 1.3.2024 kr. 14,15

---

§ 80 Vinterbyggeri

Generelt

For at medarbejdere i tiden fra 1. oktober til 30. april kan udnytte arbejdstiden fuldt ud til produktiv virksomhed, gennemføres vinterforanstaltninger på følgende grundlag:

- Bekendtgørelse nr. 477 af 18. maj 2011 om bygge- og anlægsarbejder i perioden 1. november til 31. marts.
- Bekendtgørelse nr. 1516 af 16. december 2010 om indretning af byggepladser og lignende arbejdssteder efter lov om arbejdsmiljø § 11, stk. 2 (inddækninger) og § 12, stk. 1, (stationære arbejdssteder).
- Ved mindre byggerier af mere end 3 arbejdsdages varighed, der udføres i perioden fra 1. oktober til 30. april, gennemføres tilsvarende vinterforanstaltninger, medmindre det vil være åbenbart urimeligt eller uhensigtsmæssigt.

Ved gennemførelse af vinterforanstaltninger skelnes der mellem:

- a. Årstids- og vejrligsbestemte vinterforanstaltninger (ikke overenskomstmæssige vinterforanstaltninger).
- Vejrligsbestemte vinterforanstaltninger skal udføres på grundlag af de angivelser i projektet, der som hovedregel skal udarbejdes af bygherren.
  - Årstidsbestemte vinterforanstaltninger skal udføres på grundlag af virksomhedens angivelser.

Når det af projektbeskrivelsen/byggepladsplanen fremgår eller burde fremgå, at der skal gennemføres vinterforanstaltninger, skal medarbejderne være villige til mod betaling at udføre, vedligeholde og eventuelt fjerne såvel de angivne foranstaltninger som andre årstidsbestemte vinterforanstaltninger, jf. listen over årstids- og vejrligsbestemte vinterforanstaltninger i kapitel 2 i vejledningen til vinterbekendtgørelsen, samt byggepladsbekendtgørelsens § 11, stk. 2, efter virksomhedens anvisninger. Medarbejdernes pligter gælder også årstids- og vejrligsbestemte vinterforanstaltninger, der ikke fremgår af projektbeskrivelsen/byggepladsplanen fordi arbejdet gennemføres i henhold til

forsøgsordningen i vinterbekendtgørelsens § 4. Virksomheden leverer de nødvendige materialer og materiel til gennemførelse af de anviste vinterforanstaltninger.

- b. Overenskomstmæssige vinterforanstaltninger, det vil sige foranstaltninger, der er aftalt mellem de respektive overenskomstparter.
Disse vinterforanstaltninger udgør de under de enkelte fagområder angivne foranstaltninger, medmindre:
  1. de i projektbeskrivelsen/byggepladsplanen for vedkommende arbejde indeholdte krav til foranstaltninger for vinterbyggeri gør efternævnte foranstaltninger overflødige, eller
  2. det godtgøres, at forhold, som virksomheden ikke råder over, gør det umuligt at gennemføre en eller flere af foranstaltningerne, eller
  3. der mellem virksomheden og de ved vedkommende arbejde beskæftigede medarbejdere opnås enighed om, at en eller flere af foranstaltningerne kan undværes i det foreliggende tilfælde, dog således, at en sådan aftale ikke strider mod bygherrens angivelse vedrørende ansvaret for udførelse af foranstaltningerne.

Hvor der udføres arbejdsoperationer på samme sted i længere tid, jf. byggepladsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, etableres der på virksomhedens foranledning foranstaltninger til beskyttelse mod vejrliget, såsom etablering af egnet telt eller halvtag eller henlæggelse af arbejdet til bygning eller skur så vidt muligt med dagslystilgang, medmindre det vil være åbenbart urimeligt eller uhensigtsmæssigt.

I egne arbejdsområder etablerer virksomheden kunstig belysning, hvor dette er nødvendigt for en forsvarlig udførelse af arbejdet.

Virksomheden drager omsorg for at sikre egen vandforsyning mod følgerne af frost, hvor det er nødvendigt for en forsvarlig udførelse af arbejdet.

Medarbejderne har pligt til at udvise størst mulig omhu med beskyttelsesmaterialer, -materiel og lysforanstaltninger.

Velfærdsmæssige foranstaltninger

Hvor flytbare læskærme, jf. byggepladsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, leveres på virksomhedens foranledning, sørger medarbejderne selv

og uden betaling for opstilling samt flytning af disse ved samme arbejdssted. Hvor læskærme er til væsentlig gene for arbejdets gang, kan medarbejderne forlange opstilling undladt.

Beskyttelse af materialer

Virksomheden skal stille fornødent afdækningsmateriale til rådighed og sørge for afdækning af egne materialer. De materialer, der anvendes til det daglige arbejde, og som er afdækket, er medarbejderne pligtige til at afdække og tildække uden særlig betaling.

Snerydning

Ved stationære arbejdssteder, jf. byggepladsbekendtgørelsens § 12, stk. 1 er medarbejderne pligtige til under arbejdets gang at holde disse ryddet uden særlig betaling.

Fagretlig behandling

Eventuelle uoverensstemmelser vedrørende de overenskomstmæssige vinterforanstaltninger (b) samt alle betalingspørgsmål (a+b) behandles på sædvanlig måde i henhold til Regler for behandling af faglig Strid. Omfanget af vinterforanstaltninger (a) kan ikke behandles efter de fagretlige regler.

Bilag til vinterbekendtgørelsen

Skema over årtids- og vejrligsbestemte foranstaltninger fra vejledning fra EBST om ny vinterbekendtgørelse

	Årstids- bestemt	Vejrligs- bestemt
1. Byggepladsforanstaltninger		
Aflledning af overfladevand	X	
Snerydning, grusning og afisning		X
Udendørs orienterings- og arbejdsbelysning	X	
Beskyttelse af materialer mod nedbør	X	
Beskyttelse af materialer mod frost		X
Retablering af vinterbeskadigede færdselsarealer og materialeoplagspladser	X	
Etablering af vinterbetinget interimsveje	X	

	Årstids- bestemt	Vejrligs- bestemt
Frostsikring af vandinstallationer	X	
Læskærmning og overdækning af arbejdssteder	X	
2. Foranstaltninger ved jord- og kloakarbejder		
Foranstaltninger mod pløredannelser	X	
Foranstaltninger mod frostulemper		X
Fjernelse af nedbør fra terræn og udgravninger ved lave temperaturer eller høj luftfugtighed		X
Frostsikring af jord, hvor frysning kan medføre skader på udførte konstruktioner		X
Sikring af tilbagefyldningsjord mod nedbør	X	
Sikring af tilbagefyldningsjord mod frost		X
Udskiftning af uegnet tilbagefyldningsjord		X
Opbrydning af frostskorpe		X
Forbedring og udskiftning af vinterødelagt bund		X
3. Foranstaltninger ved betonarbejde		
Foranstaltninger mod sne og is på form, armering og tilslagsmaterialer		X
Foranstaltninger mod frostødelæggelse af hærdende beton		X
Foranstaltninger til sikring af betonoverflader	X	
4. Foranstaltninger ved opmuring		
Foranstaltninger mod at mursten, murblokke og lignende bliver våde	X	
Foranstaltninger til sikring af mørtel mod lave temperaturer		X

	Årstids- bestemt	Vejrligs- bestemt
Tildækning og/eller beskyttelse af nyudført murværk mod nedbør	X	
Tildækning og/eller beskyttelse af nyudført murværk mod frost		X
5. Foranstaltninger ved tagdækning		
Foranstaltninger mod nedbør		X
Tørring af taget ved lave temperaturer		X
Fjernelse af sne, rim, is og vand		X
6. Foranstaltninger ved indendørs arbejder		
Midlertidig tætning af etageadskillelser og/eller tag konstruktion mod vandgenemsivning, kulde- og varmetab	X	
Bortledning af regn og smeltevand	X	
Snerydning på ikke færdiggjorte etageadskillelser og tagdæk		X
Lukning af facadeåbninger	X	
Opvarmning og ventilation		X
Udtørring af nedbørsfugt	X	

§ 81 Regler for over-, nat-, søn- og helligdagsarbejde

Stk. 1 Overarbejdets påbegyndelse

Overarbejde regnes fra arbejdstidens ophør til 3 timer derefter, indbefattet 1/2 times spisepause straks efter arbejdstidens ophør.

Spisepausen bortfalder, hvor overarbejdet kun skal strække sig over 1 time.

Natarbejde regnes fra 3 timer efter arbejdstidens ophør til arbejdstidens begyndelse med 1/2 times spisepause hver 4. time.

Stk. 2 Nødvendigt overarbejde

Søn- og helligdagsarbejde samt over- og natarbejde skal medarbejderne være villige til at udføre, når dette er nødvendigt.

Som nødvendigt regnes:

Udstillingsarbejde, reparation af møller, butik-, kontor-, værksteds- og fabrikslokaler, der såfremt arbejdet blev udført i den normale arbejdstid, ville hindre andre arbejdere i at kunne arbejde.

Arbejde ved brønd- og kloakanlæg, broer og lignende, der såfremt arbejdet blev udført i den normale arbejdstid, ville lægge hindringer i vejen for den almindelige samfærdsel.

Arbejde ved afstivning af bygninger fremkaldt ved udgravning af nabogrunde eller lignende arbejder, der nødvendigvis må udføres for at forhindre ulykkestilfælde, samt når særlige forhold foreligger, herunder vanskeligheder i forbindelse med overholdelse af forsvarlige fastlagte arbejdsplaner.

Stk. 3 Begrænsning af overarbejde

Overarbejde kan udføres uden ovennævnte begrænsninger indtil 15 timer pr. uge, forudsat at der mellem virksomheden og medarbejderne er enighed herom, herunder om eventuel afspadsering.

---

§ 82 Tillæg for overarbejde

Stk. 1 Overarbejdstillæg

Overarbejde betales for de første 3 timer med et tillæg af 50 %. Efterfølgende timer betales med et tillæg af 100 %.

Stk. 2 Før arbejdstids begyndelse

Såfremt arbejdstiden påbegyndes 1 time før normal arbejdstid, betales der for denne time et tillæg af 50 %. Udføres samme dag overarbejde, regnes natarbejde fra 2 timer efter normal arbejdstid.

Stk. 3 Lørdagsarbejde

Overarbejde på lørdage betales fra normal hverdagsarbejdstids begyndelse med 50 % tillæg for de første 3 timer. For de efterfølgende timer betales 100 %.

Stk. 4 Søn- og helligdagstillæg

Søn- og helligdagsarbejde samt natarbejde betales med et tillæg af 100 %.

Stk. 5 Mindst 4 timer

For overarbejde på lørdage samt søn- og helligdage betales for mindst 4 timer.

Stk. 6 Personlig timeløn

Overarbejdstillægget beregnes af den personlige timeløn.

Stk. 7 Spisetid fradrages ikke

I betaling for over- og natarbejde samt søn- og helligdagsarbejde fradrages ikke for spisetid.

---

§ 83 Uge- og dagsedler

Ved lønperiodens afslutning udfylder og afleverer medarbejderen sin ugeseddel, der anskaffes af virksomheden.

Hvor virksomheden måtte ønske det, er medarbejderen pligtig til at udfylde og aflevere dagsedler.

Eventuelle rettelser i afleverede uge- og dagsedler kan kun foretages af medarbejderen, bortset fra rene regnefejl, der dog skal meddeles medarbejderen ved første lønudbetaling.

Når virksomheden ønsker, at der udfyldes en af virksomheden leveret produktionsformular, hvoraf det fremgår, ved hvilket arbejde medarbejderen har været beskæftiget, er medarbejderen forpligtet hertil.

---

§ 84 Opsigelsesregler

Stk. 1 Varslers længde ved timelønsarbejde

	Fra virksomhed	Fra medarbejder
Fra 0 – 8 ugers beskæftigelse	1 arbejdsdag	1 arbejdsdag

Fra 8 uger – 1 års beskæftigelse	2 arbejdsdage	2 arbejdsdage
Fra 1 – 2 års beskæftigelse	3 arbejdsdage	3 arbejdsdage
Efter 2 års beskæftigelse	10 arbejdsdage	10 arbejdsdage

Stk. 2 Ret til fratrædelse

Medarbejdere, der har pligt til at afgive opsigelsesvarsel samt er beskæftiget ved akkorder på under 5 dages varighed, skal have ret til at fratræde ved akkordens afslutning, jf. § 74, stk. 3 f.

Stk. 3 Skriftlig opsigelse

Opsigelsesfristen regnes fra normal arbejdstids ophør den dag, opsigelsen er modparten i hænde.

Opsigelsesvarslet skal for at være gyldigt afgives skriftligt, og modtageren kvitterer ved modtagelsen med underskrift.

Kan opsigelsen ikke afleveres personligt, kan det ske ved anbefalet skrivelse/afleveringsattest afsendt inden for ovennævnte frister.

Poststemplets dato er gældende.

Stk. 4 Anciennitet

I tilfælde, hvor en medarbejder afskediges, men genantages inden for en periode på 6 måneder, bevares den på afskedigelsestidspunktet opnåede anciennitet.

Dette gælder dog ikke, såfremt virksomheden tilbyder tidsbestemt eller opgavebestemt ansættelse i et tidsrum indtil opsigelsesvarslets udløb, 1-3 og 10 arbejdsdage.

Som afbrydelse i ancienniteten regnes ikke ferie, vejrlig, sygdom, militærtjeneste og fravær på grund af svangerskab og fødsel, jf. lov om barselsorlov m.v.

Stk. 5 Værkstedsarbejder

En medarbejder, der i det pågældende firma har været beskæftiget 75 % af sin tid ved værkstedsarbejde, betragtes i alle tilfælde som værkstedsarbejder.

Opgørelse af anvendt tid som værkstedsarbejder sker maksimalt på grundlag af de sidste 12 måneders beskæftigelse.

Medarbejderen betragtes dog som opstiller, såfremt denne de sidste 2 måneder har været beskæftiget ved arbejde uden for værkstederne. En medarbejder, der i de sidste 2 måneder har været beskæftiget på værkstedet, betragtes som værkstedsarbejder med ret til opsigelsesvarsel, såfremt medarbejderens samlede tid i firmaets tjeneste udgør de i overenskomsten fastsatte tidsrum. Ønsker en værkstedsmedarbejder ikke at påtage sig tilbudt opstillingsarbejde, bortfalder opsigelsesvarslet for begge parter.

---

§ 85 Overdragelse af arbejde

Stk. 1 Selvstændigt arbejde

Når en medarbejder er ansat i en virksomhed, må vedkommende medarbejder ikke påtage sig at udføre betalt selvstændigt snedkerarbejde.

Organisationerne er enige om et udvidet samarbejde for at undgå udførelse af sådant arbejde.

Virksomheden kan ikke som lønarbejder beskæftige en anden virksomhed, som opretholder eller driver selvstændig virksomhed.

Stk. 2 Overdragelse af arbejde

Såfremt en virksomhed overdrager et arbejde til en anden virksomhed, kan dette ikke ske, medmindre der herom er truffet skriftlig aftale i henhold til sædvanlige kutymemæssige aftaler for arbejder udført ved underentrepriser.

Hvor det skønnes nødvendigt, at arbejde skal forceres frem, kan en anden overenskomstdækket virksomheds medarbejdere indsættes på sådant arbejde, hvor dette kan lade sig gøre under hensyntagen til allerede tildelte akkorder.

---

§ 86 Tillidsrepræsentantregler

Stk. 1 Hvor vælges tillidsrepræsentant

På hver byggeplads eller virksomhed med mindst 6 medarbejdere udvælger de der beskæftigede medarbejdere af deres midte en medarbejder til at være tillidsrepræsentant over for virksomheden eller dennes repræsentant. Går antallet af medarbejdere, hvor der er valgt tillidsrepræsentant, ned til 5 eller derunder, ophører tillidsrepræsentanthvervet, med mindre begge parter ønsker det opretholdt. På arbejdspladser med 5 medarbejdere eller derunder vælges ingen tillidsrepræsentant, med mindre begge parter ønsker det.

En medarbejder kan kun deltage i valg af 1 tillidsrepræsentant på samme arbejdssted eller virksomhed og medregnes ikke i grundlaget for valg af mere end 1 tillidsrepræsentant. Valgperioden for en tillidsrepræsentant er maksimalt 2 år. Genvalg kan finde sted.

Stk. 2 Hvem kan vælges til tillidsrepræsentant

Tillidsrepræsentanten skal vælges blandt de anerkendt dygtige medarbejdere.

Lærlinge kan ikke vælges til tillidsrepræsentant. Lærlinge herunder voksenlærlinge har valget til valg af tillidsrepræsentant i den afdeling af virksomheden/på den byggeplads, hvor de er beskæftiget på valgtidspunktet.

Stk. 3 Valg af tillidsrepræsentant

Valget af tillidsrepræsentant skal finde sted på en sådan måde, at alle medarbejdere, som er beskæftiget på arbejdspladsen eller virksomheden på valgtidspunktet, sikres mulighed for at kunne deltage i valget.

Valget er ikke gyldigt, før det er meddelt virksomheden skriftligt, der er berettiget til at gøre indsigelse mod valget.

Stk. 4 Tillidsrepræsentantens pligter

Det er tillidsrepræsentantens pligt såvel over for sin organisation som over for virksomheden at gøre sit bedste for at vedligeholde og fremme et godt samarbejde på arbejdspladsen.

Ved udførelsen af tillidsrepræsentantens påhvilende hverv er det dog ikke tilladt tillidsrepræsentanten unødigt at forsømme sit arbejde. Eventuelle samlede skurmøder afholdes uden for arbejdstiden.

Tillidsrepræsentantens funktioner må ikke påføre virksomheden udgifter, med mindre disse er en umiddelbar følge af pålæg fra virksomheden.

Stk. 5 Kursus for nyvalgte tillidsrepræsentanter

Nyvalgte tillidsrepræsentanter tilbydes et af overenskomstparterne udbudt uddannelses- og samarbejdsprogram af 2 gange 2 dages varighed.

Tillidsrepræsentanten har ret til at deltage i et sådant forløb inden for de første 18 måneder efter vedkommende er valgt.

Arbejdsgiveren yder i forbindelse med tillidsrepræsentantens deltagelse en betaling herfor svarende til det indtægtstab, den pågældende har lidt.

Stk. 6 Tillidsrepræsentantens opgaver

Når en eller flere af tillidsrepræsentantens kolleger ønsker det, er tillidsrepræsentanten forpligtet til at forebringe deres klager eller henstillinger for virksomheden, dog kun såfremt sagen ikke bliver ordnet tilfredsstillende ved dennes repræsentant på arbejdsstedet.

Såfremt der ved forhandlinger i henhold til overenskomstens almindelige bestemmelser om priser på arbejde ikke opnås enighed mellem de pågældende medarbejdere og virksomheden eller dennes repræsentant, kan tillidsrepræsentanten tilkaldes til forhandlingerne.

Opnås der ikke ved de forannævnte forhandlinger et tilfredsstillende resultat, står det tillidsrepræsentanten frit for at anmode sin organisation om at tage sig af sagen, men det er tillidsrepræsentantens og dennes arbejdskollegers pligt at fortsætte arbejdet uforstyrret.

Stk. 7 Talsmand

Hvor en tillidsrepræsentant er fraværende på grund af sygdom, ferie, deltagelse i kursus eller lignende, udpeges en talsmand som stedfortræder for tillidsrepræsentanten. Udpegningen er ikke gyldig, før dette er meddelt virksomheden skriftligt.

En således udpeget talsmand har i den periode, hvor vedkommende fungerer, den samme beskyttelse som den valgte tillidsrepræsentant, såfremt denne opfylder betingelserne for at blive valgt til tillidsrepræsentant i henhold til foranstående regler.

Stk. 8 Afskedigelse af tillidsrepræsentant

En virksomhed har ret til at afskedige en tillidsrepræsentant som enhver anden medarbejder, men samtidig må det efter hele forholdets natur stå virksomheden klart, at virksomheden ikke bør foretage et sådant skridt uden at have tvingende grunde hertil, ligesom det er en selvfølge, at den omstændighed, at en medarbejder fungerer som tillidsrepræsentant, ikke bør give anledning til, at medarbejderens stilling forringes.

Tillidsrepræsentanten skal, for så vidt ikke påviselige grunde foreligger, være blandt de sidste, der afskediges. Herfra undtages dog de tilfælde, hvor tillidsrepræsentanten er færdig med den tildelte akkord, samt de tilfælde hvor tillidsrepræsentanten er valgt på den enkelte byggeplads.

Hvis en arbejdsgiver finder, at der foreligger tvingende årsager til at opsiges en tillidsrepræsentant, skal vedkommende rette henvendelse til Træ- og Møbelindustrien, der herefter kan rejse spørgsmålet i henhold til reglerne om fagretlig behandling.

Hvis en tillidsrepræsentant afskediges, fordi arbejdsmangel giver tvingende grund hertil, kan arbejdsforholdet ikke afbrydes i varselsperioden, jf. nedenstående afsnit, før dennes organisation har haft lejlighed til at prøve berettigelsen ved fagretlig behandling. Denne skal for at have opsættende virkning påbegyndes inden 1 uge.

Er afskedigelsen begrundet i arbejdsmangel bortfalder den særlige varslingspligt i overenskomsten, i henhold til hvilken tillidsrepræsentanten er valgt. I sådanne tilfælde har tillidsrepræsentanten krav på det almindelige opsigelsesvarsel, der er gældende ifølge overenskomsten.

---

§ 87 Arbejdsmiljørepræsentanter

Stk. 1 Arbejdsmiljørepræsentanter

For arbejdsmiljørepræsentanter gælder samme valg- og opsigelsesregler og frihed til uddannelse som gældende for tillidsrepræsentanter.

Herudover henvises til gældende lov om arbejdsmiljø med tilhørende bekendtgørelse.

Medarbejdere, der er tilmeldt arbejdsmiljøuddannelsen, skal så vidt muligt have påbegyndt arbejdsmiljøuddannelsen inden 1 måned efter tilmelding er sket.

Stk. 2 Arbejdsmiljøuddannelsens overbygningsmodul

Lærlinge på træfagenes byggeuddannelse, der under læretiden har erhvervet arbejdsmiljøuddannelsesbeviset, har ret til arbejdsmiljøuddannelsens overbygningsmodul af 2 dages varighed inden for 5 år efter, at medarbejderen er udlært.

Hvis en medarbejder, som under læretiden har gennemgået arbejdsmiljøuddannelsen, vælges som arbejdsmiljørepræsentant, skal medarbejderen tilmeldes arbejdsmiljøuddannelsens overbygningsmodul.

Medarbejdere, der er tilmeldt dette overbygningsmodul, skal så vidt muligt have påbegyndt den inden 1 måned efter tilmelding er sket.

For deltagelse i ovennævnte overbygningsuddannelser, betaler virksomheden den fulde løn.

KAPITEL M. OVERENSKOMSTENS VARIGHED OG OPSIGELSE

---

§ 88 Overenskomstens opsigelse gældende for alle overenskomstens bestemmelser

---

Denne overenskomst, der træder i kraft den 1. marts 2023, er bindende for undertegnede organisationer, indtil den af en af parterne i henhold til de til enhver tid gældende regler opsiges til ophør en 1. marts, dog tidligst 1. marts 2025.

København, 24. februar 2023

DI Overenskomst 1
For Træ- og Møbelindustrien

For
3F – Fagligt Fælles Forbund

Jesper Madsen

Morten Silo-Bøjstrup

BILAG 1

Uddannelse og lærlinge

Parterne er enige om, at for at sikre grundlaget for fremtidens produktion og velfærd er det af afgørende betydning, at få tiltrukket flere dygtige unge til træ- og møbelindustriens uddannelser. Ikke mindst er det helt grundlæggende for træ- og møbelindustriens fremtidige konkurrenceevne, at de teknisk orienterede uddannelser på alle niveauer får den stærkest mulige placering i det samlede uddannelsesbillede. Parterne er enige om at fortsætte indsatsen for at sikre træ- og møbelindustriens fremtidige konkurrenceevne på viden og kvalifikationer.

Parterne vurderer, at virksomhedernes behov for dygtige faglærte vil vokse yderligere i fremtiden, og vil derfor fortsat arbejde for, at:

- Flere unge kommer i gang med en erhvervsfaglig uddannelse i træ- og møbelindustrien.
- Rekrutteringsgrundlaget for træ- og møbelindustriens uddannelser gøres bredere, så flere af det voksende antal unge, som gennemfører en gymnasial uddannelse, efterfølgende får en erhvervsfaglig uddannelse.
- Flere af de dygtige medarbejdere i træ- og møbelindustrien, der ikke som unge fik en erhvervskompetencegivende uddannelse, videreuddannes, f.eks. som voksenlærlinge.
- De erhvervsfaglige uddannelsesmiljøer styrkes kvalitativt, bl.a. ved at de unges forberedelse til disse uddannelser styrkes, så forudsætningerne hos de unge ved uddannelsernes start kommer i størst mulig harmoni med de voksende krav både i den fagligt/teoretiske skoleuddannelse og i træ- og møbelindustriens virksomheder.

BILAG 2

Organisationsaftale EU-arbejdsdirektiv

Grundlaget for denne organisationsaftale er EU-direktiv nr. 93/104/EF af 23. november 1993 om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden samt dansk lovgivning, herunder specielt arbejdsmiljølovgivningen og ferieloven. Overenskomstparterne er enige om, at nævnte organisationsaftale implementerer ovennævnte direktiv.

Overenskomstparterne forstår ved:

Artikel nr. og titel

2.1 Arbejdstid

Det tidsrum, hvor medarbejderen er på arbejde og står til rådighed for arbejdsgiveren.

Eks. Rådighedsvagt, der via eksempelvis telefonservice overgår til aktiv tid, betragtes som arbejdstid.

2.2 Hviletid

Det tidsrum, som ikke er arbejdstid.

Eks. Rådighedsvagt udenfor arbejdsstedet, der ikke overgår til præsteret arbejde, er hviletid.

Rejsetid til og fra et andet arbejdssted end det faste betragtes ikke som hviletid i det omfang den overstiger den ansattes normale daglige rejsetid til arbejdsstedet.

Pauser, der ikke betales af arbejdsgiveren, betragtes som hviletid.

2.3 Natperiode

Natperioden aftales på den enkelte virksomhed.

Natperioden er på 7 timer og skal omfatte tidsrummet fra kl. 00.00 til kl. 05.00.

Træffes der ikke lokalaftale herom, er natperioden fra kl. 22.00 til kl. 05.00.

2.4 Natarbejder

- a. En medarbejder, der normalt udfører 3 timer af sin daglige arbejdstid i natperioden.

eller

- b. der udfører natarbejde i mindst 300 timer indenfor en periode af 12 måneder.

Eks. 1

En ansat medarbejder, flyttes til natarbejde, der ikke er fast natarbejde, skal betragtes som natarbejder, når der er udført natarbejde i den i art. 2.4 b) fastlagte periode – og tilbydes lægeundersøgelse, inden medarbejderen har opnået status som natarbejder.

Eks. 2

En nyansat medarbejder, der enten skal arbejde på fast nathold eller ansættes i henhold til en arbejdstidsplan, der gør medarbejderen til natarbejder, skal tilbydes lægeundersøgelse forud for ansættelsen.

2.5 Skifteholdsarbejde

Skifteholdsarbejde er arbejde efter en arbejdstidsplan, hvor der arbejdes i hold, og hvor medarbejdere afløser hinanden på de samme arbejdspladser og, hvor den enkelte medarbejder normalt arbejder på forskellige tidspunkter over en given periode af dage eller uger.

2.6 Skifteholdsarbejder

En medarbejder, som deltager i skifteholdsarbejde, betragtes som skifteholdsarbejder.

3.1 Daglig hviletid

Er dækket af de gældende regler i arbejdsmiljølovens kap. 9 med tilhørende bekendtgørelse nr. 372 af 15. august 1980 med senere ændringer.

Hvor den daglige hviletid nedsættes, udskydes eller bortfalder efter gældende danske regler, skal der gives kompenserende hvileperiode.

Dette krav opfyldes, såfremt der indenfor en periode af 4 måneder har været mindst 11 timers frihed i gennemsnit inden for hvert arbejdsdøgn.

Ved beregningen indgår kun arbejdsdøgn.

3.2 Rådighedstjeneste

De lokale parter kan indgå skriftlig lokalaftale om, at når de ansatte kaldes til arbejde under rådighedstjeneste, kan den daglige hvileperiode på 11 timer, for arbejde som ikke er omfattet af bilag til bekendtgørelse nr. 324 af 23. maj 2002 om hvileperiode og fridøgn, udskydes, således at den gives umiddelbart efter afslutningen af det sidste arbejde, og at hvileperioden kan ligge i rådighedstjenesten. Hvis de 11 timers hvile herved strækker sig ind i det efterfølgende døgn, skal medarbejderen inden for dette døgn tillige have den sædvanlige hvileperiode på 11 timer. Denne hvileperiode kan tilsvarende udskydes.

Hvis den udskudte hvileperiode forhindrer medarbejderen i at udføre planlagt normal daglig arbejdstid, betales den ikke udførte arbejdstid som ved sygdom.

Hvor bekendtgørelsens § 8, stk. 1 finder anvendelse kan den daglig hvileperiode være 8 timer.

Udskydelse af hvileperioden kan højst ske i 10 døgn i hver kalendermåned og højst i 45 døgn pr. kalenderår.

På virksomheder hvor der ikke er valgt en tillidsrepræsentant gives der meddelelse om aftalens indgåelse til organisationerne.

Aftaler i henhold til denne bestemmelse kan opsiges i henhold til Træ- og Møbeloverenskomstens § 28.

4. Pauser

Pauselægning aftales lokalt. Såfremt den daglige arbejdstid overstiger 6 timer, kan hver af de lokale parter kræve, at der på normale arbejdsdage holdes en pause. Ingen pause kan være af mindre end 10 minutters varighed.

5. Ugentlig hviletid

Er dækket af de gældende regler i arbejdsmiljølovens kap. 9 med tilhørende bekendtgørelse nr. 372 af 15. august 1980 med senere ændringer.

Hvor det ugentlige fridøgn udskydes eller bortfalder efter gældende danske regler, skal der gives kompenserende fridøgn.

Der kan lokalt træffes aftaler om, at det ugentlige fridøgn omlægges. Der må dog ikke være mere end 7 døgn mellem 2 fridøgn.

DIO 1 og 3F kan jf. bestemmelse herom godkende arbejdstidsplaner, hvor der er op til 12 døgn mellem 2 fridøgn.

6. Maksimal ugentlig arbejdstid

Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid inkl. overarbejde kan indenfor en 4 måneders periode ikke overstige 48 timer.

7. Ferie

Er dækket af den eksisterende ferielov og Træ- og Møbeloverenskomsten.

8. Natarbejdets varighed

Den normale arbejdstid for natarbejder kan ikke overstige 8 timer pr. arbejdsdøgn i gennemsnit over en periode på 3 måneder.

Ved beregning indgår det ugentlige fridøgn ikke.

Ved natarbejde af særligt risikofyldt karakter jf. arbejdsmiljølovens § 57, må arbejdstiden ikke overstige 8 timer pr. 24 timers periode.

Nedenstående pkt. 9 og 10 gælder pr. 1. marts 2024

9. Forebyggende tiltag ved natarbejde

Parterne har implementeret NFA's anbefalinger om natarbejde:

- Højst tre nattevagter i træk
- Højst 9 timer ad gangen
- Mindst 11 timer mellem to vagter
- Gravide normalt arbejder maksimalt 1 nattevagt om ugen for at mindske risiko for abort og andre graviditetskomplikationer.

Virksomheder, der har natarbejdere, skal derfor gennemføre følgende tiltag:

De lokale parter, evt. i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen, skal drøfte om man på virksomheden lever op til NFA's anbefalinger i de områder af virksomheden, hvor der udføres natarbejde.

Drøftelsen skal:

- a. gennemføres ved iværksættelse af natarbejde og derefter løbende en gang om året
- b. gennemføres ved iværksættelse af natarbejde og derefter løbende en gang om året
- c. dokumenteres ved udfyldelse af et af parterne udarbejdet skema som indeholder en gennemgang af anbefalingerne

Hvis de lokale parter, evt. i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen, vurderer, at NFA's anbefalinger følges, anvendes almindelige regler i overenskomsten uændret, herunder reglerne om helbreds kontrol i pkt. 10.

Hvis de lokale parter, evt. i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen, vurderer, at NFA's anbefalinger ikke følges, sættes følgende særlige aktiviteter i værk for medarbejdere, hvis normale arbejdstid om natten ikke er tilrettelagt i overensstemmelse med NFA's anbefalinger:

- a. Virksomheden skal tilbyde årlig helbreds kontrol til natarbejderne
  - I. Det er obligatorisk for natarbejderen at gennemføre helbreds kontrollen hvert andet år
  - II. For de natarbejdere, der er fyldt 50 år, anvendes en udvidet helbreds kontrol
- b. Gennemførelse af en årlig særlig APV rettet mod natarbejde
  - I. Identifikation og kortlægning af risici ved natarbejde
  - II. Vurdering af risici ved natarbejde
  - III. Prioritering og udarbejdelse af handlingsplan
  - IV. Opfølgning på handlingsplan
  - V. Prioritering og udarbejdelse af handlingsplan

10. Gravides natarbejde

Når virksomheden er underrettet om eller på anden måde bliver bekendt med, at en medarbejder er gravid, skal virksomheden hurtigst muligt og senest 2 uger efter til en uges udgang omlægge medarbejderens arbejdstid eller overføre medarbejderen til andre arbejdsopgaver, så pågældende højst arbejder en nattevagt om ugen.

Hvis det ikke er muligt for arbejdsgiveren at omlægge arbejdstiden, så pågældende medarbejder højst arbejder 1 nattevagt om ugen, eller overføre medarbejderen til andre arbejdsopgaver, har medarbejderen ret til fravær for øvrige nattevagter ud over 1 om ugen med betaling som ved graviditetsorlov efter overenskomstens § 18, stk. 1. Der er udelukkende tale om en betalingsregel, som gælder uanset medarbejderens anciennitet og uanset antallet af uger, medarbejderen har fravær for øvrige nattevagter ud over 1 om ugen.

11. Helbreds kontrol

Hyppighed

Medarbejderne skal tilbydes gratis helbreds kontrol inden de begynder beskæftigelse som natarbejder.

Parterne er endvidere enige om, at medarbejdere, der efter bilagets pkt. 2 – 4 bliver klassificeret som natarbejdere, skal tilbydes helbreds kontrol inden for regelmæssige tidsrum på højst 2 år.

Dokumentation for at medarbejderen tilbydes helbreds kontrol

Parterne er enige om, at der skal udarbejdes en tilbagevendende statistik over omfanget af helbreds kontroller i virksomhederne i stil med den statistik parterne i fællesskab udarbejdede i forbindelse med det udvalgsarbejde om natarbejde og helbreds kontrol, der foregik i overenskomstperioden 2007 – 2010, herunder oplysninger om, hvordan virksomhederne har tilbudt helbreds kontrollen i praksis.

Hvornår skal helbreds kontrollen foregå

Parterne er enige om, at såfremt helbreds kontrollen finder sted uden for den pågældende medarbejders arbejdstid, kompenserer arbejdsgiveren herfor.

Model for helbreds kontrollens gennemførelse

Parterne er enige om, at helbreds kontrollen skal foregå på følgende måde:

1. Medarbejderen udfylder et af parterne udarbejdet spørgeskema.

2. Derudover gennemgår medarbejderen en fysisk helbredsundersøgelse.
3. På baggrund af ovenstående samt dialog med medarbejderen udarbejder en læge en samlet konklusion til medarbejderen. Lægen skal besidde arbejdsmedicinske kompetencer.
4. De oplysninger, der fremkommer i forbindelse med helbreds-kontrollen, er fortrolige og tilhører alene medarbejderen. Oplysningerne kan først komme til arbejdsgiverens kendskab i det tilfælde at medarbejderen selv tager initiativ hertil.

Såfremt, der er mulighed herfor, overføres natarbejdere, der lider af helbredsproblemer, som påviseligt skyldes, at de udfører natarbejde, til dagarbejde.

Rapport til arbejdsmiljøudvalget på store virksomheder

Parterne finder det naturligt, at arbejdsmiljøorganisationen på den enkelte virksomhed på eget initiativ fører kontrol med, om helbreds-kontrollen gennemføres i overensstemmelse med reglerne.

12. Garantier i forbindelse med natarbejde

Er dækket af eksisterende lovgivning.

13. Information ved regelmæssig beskæftigelse af natarbejdere

Det anbefales, at der forberedes mulighed for at opsamle statistiske oplysninger om:

- antal beskæftigede natarbejdere
- årligt præsteret timetal for beskæftigede natarbejdere.

14. Sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse

Er dækket af arbejdsmiljøloven med tilhørende bekendtgørelser.

15. Arbejdsrytme

Er dækket af arbejdsmiljøloven med tilhørende bekendtgørelser og vejledninger.

16. Specifikke bestemmelser

Medarbejdere, omfattet af andre fællesskabsbestemmelser, der indeholder mere specifikke forskrifter på området, for så vidt angår visse

former for beskæftigelse eller erhverv, f.eks. køre- og hviletidsbestemmelserne, omfattes ikke af dette protokollat.

Vedrørende eksempler i organisationsaftalen:

De i aftalen beskrevne eksempler er alene retningsgivende og dermed ikke udtømmende eksempler i forhold til den enkelte artikel.

BILAG 3

Dispensationer for hviletid og fridøgn

Overenskomtparterne er enige i, at hvor der i henhold til bekendtgørelsen om hviletid og fridøgn – kapitel 4 – kan indgås aftale mellem ”arbejdsgiverpart” og ”arbejdstagerorganisation”, vil dette fremover på Træ- og Møbeloverenskomstens område betyde henholdsvis DIO 1 og 3F – Fagligt Fælles Forbund.

BILAG 4

EU-direktiv om børn og unge

DIO 1 og 3F – Fagligt Fælles Forbund har indgået nedenstående aftale med henblik på implementering af Rådets direktiv 94/33/EF af 22. juni 1994 om beskyttelse af unge på arbejdspladsen.

Udgangspunktet er taget i eksisterende regler, herunder især arbejdsmiljølovens bestemmelser om unge under 18 år.

Parterne er enige om følgende bestemmelser:

Art. 1 Formål

Denne bestemmelse udmøntes i konkrete direktivregler nedenfor, hvorfor særskilt implementering ikke er nødvendig.

Art. 2 Anvendelsesområde

Der henvises til bestemmelserne om børn og unge under 18 år i de til enhver tid gældende bestemmelser i arbejdsmiljøloven med dertil hørende bekendtgørelser.

Art. 3 Definitioner

- a. Ved ung forstås enhver person under 18 år.
- b. Ved barn forstås enhver ung under 15 år, eller enhver ung, der følger den obligatoriske fuldtidsundervisning, der er påbudt ved dansk lov.
- c. Ved 15 til 17-årige forstås enhver ung, der er fyldt 15 år, men endnu ikke 18 år, og som ikke længere er omfattet af den obligatoriske fuldtidsundervisning, som er påbudt ved dansk lov.
- d. Lettere arbejde: Der henvises til de til enhver tid gældende bestemmelser i arbejdsmiljøloven med dertil hørende bekendtgørelser.
- e+f. Arbejdstid og hviletid: Der henvises til pkt. 2.1 og 2.2 i organisationsaftale om implementering af EU-direktivet om arbejdstid.

Art. 4 Forbud mod børnearbejde

Stk. 1

Unge, der er fyldt 15 år, kan udføre erhvervsmæssigt arbejde på vilkår, der er fastlagt i dette protokollat.

Stk. 2b

Børn, der er fyldt 14 år, kan dog arbejde i en virksomhed som led i en lærlingeuddannelse eller praktikordning.

Stk. 2c

Børn, der er fyldt 13 år, kan udføre lettere arbejde, jf. de til enhver tid gældende bestemmelser i Arbejds miljøloven med tilhørende bekendtgørelser.

Art. 5 Kulturelle og lignende aktiviteter

Der henvises til de til enhver tid gældende bestemmelser i Arbejds miljøloven med tilhørende bekendtgørelser.

Art. 6 Arbejdsgiverens almindelige forpligtelser

Stk. 1

Implementeres via lovgivning.

Stk. 2

Unge skal, såfremt deres arbejde vurderes at være omfattet af risiko for deres sikkerhed, fysiske eller psykiske sundhed eller udvikling, sikres en regelmæssig, relevant og gratis undersøgelse og kontrol af deres helbred. Dette uanset arbejdstidens placering. Regelmæssig er i denne forbindelse mindst 1 gang pr. 18 måneder.

Art. 7 Unges sårbarhed - arbejdsforbud

Stk. 1-2

Implementeres via lovgivning.

Stk. 3

Der henvises til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om unges farlige arbejde, hvori lærlinge er undtaget fra visse regler om sikkerhed og sundhed.

Art. 8 Arbejdstid

Stk. 1a

Lærlinge, der ikke er fyldt 15 år, må maksimalt arbejde 8 timer om dagen og 40 timer om ugen.

Stk. 1b

Om arbejdstiden for børn, der udfører arbejde uden for skoletid, henvises til Arbejds miljøloven med dertil hørende bekendtgørelser (især § 59, stk. 1).

Stk. 1c

I ferieperioder af mindst 1 uges varighed må arbejdstiden for børn ikke overstige 7 timer pr. dag og 35 timer pr. uge.

Stk. 2

15-17-årige, herunder lærlinge, må maksimalt arbejde 8 timer pr. dag og 40 timer pr. uge.

Stk. 3

For lærlinge regnes deltagelse i obligatoriske skoleperioder som arbejdstid.

Stk. 4

For unge, som er ansat af flere arbejdsgivere, lægges arbejdstiden sammen i relation til dette protokollat.

Stk. 5

Overenskomstparterne kan tillade, at arbejdstiden er længere for lærlinge og andre unge mellem 15 og 17 år i særlige tilfælde, eller hvis dette af objektive grunde er berettiget.

Art. 9 Natarbejde

Der henvises til Arbejds miljøloven med tilhørende bekendtgørelser.

Art. 10 Hviletid**Stk. 1**

For så vidt angår 15-17-årige henvises til de til enhver tid gældende regler i Arbejds miljøloven med tilhørende bekendtgørelser. Børn skal dog for hver periode på 24 timer have en sammenhængende hvileperiode på mindst 14 timer.

Stk. 2

Unge under 18 år skal inden for en 7-dages periode have en hvileperiode på mindst 2 dage om muligt i sammenhæng. Denne hvileperiode kan nedsættes til 36 timer, hvis det af tekniske eller organisatoriske grunde er berettiget. Hvileperioden omfatter i princippet søndagen.

Art. 11 Årlig hvileperiode (ferie)

Implementeres via lovgivning.

Art. 12 Pauser

Børn og unge, der ikke er fyldt 18 år, skal have en pause på mindst 30 minutter om muligt sammenhængende, hvis den daglige arbejdstid overstiger 4 1/2 time.

Art. 13 15-17 åriges arbejde i tilfælde af force majeure

For unge, der er fyldt 15 år, kan der tillades undtagelser fra reglerne om arbejdstid, den daglige hviletid samt pauser, såfremt dette arbejde er midlertidigt, skal udføres omgående, der ikke er voksne medarbejdere til rådighed, og der gives de pågældende tilsvarende kompenserende hvileperioder inden for 3 uger.

Art. 14 Foranstaltninger

Overtrædelse af dette protokollat kan behandles i henhold til reglerne for behandling af uoverensstemmelser af faglig strid.

Art. 15 Tilpasning af bilaget

Implementeres via lovgivning.

Art. 16 Opretholdelse af beskyttelsesniveauet

Implementeres via lovgivning.

Art. 17 Afsluttende bestemmelser

Protokollatet træder i kraft ved overenskomstens vedtagelse. Der kan dog ikke rejses fagretlige sager for forhold om overtrædelse af direktivet før efter 2. maj 1995.

BILAG 5

Varsling m.v. i forbindelse med Afskedigelser i større omfang

---

Nærværende regelsæt træder i kraft 1. marts 1998.

Anvendelsesområde

§ 1

Protokollatet finder anvendelse i forbindelse med afskedigelser, som påtænkes foretaget af en arbejdsgiver af en eller flere grunde, som ikke kan tilregnes lønmodtageren selv, når antallet af påtænkte afskedigelser inden for et tidsrum af 30 dage vil udgøre:

1. Mindst 10 i virksomheder, som normalt beskæftiger over 20 og færre end 100 lønmodtagere.
2. Mindst 10 % af antallet af lønmodtagere i virksomheder, som normalt beskæftiger mindst 100 og under 300 lønmodtagere.
3. Mindst 30 i virksomheder, som normalt beskæftiger mindst 300 lønmodtagere.

Stk. 2

Ved opgørelse af antallet af afskedigelser efter stk. 1 medregnes andre ophør af ansættelsesforhold, som ikke kan tilregnes lønmodtageren, herunder lønmodtagerens egen opsigelse, når opsigelsen er foranlediget af særlige gunstige fratrædelsesvilkår, forudsat at antallet af afskedigelser efter stk. 1 udgør mindst 5.

Stk. 3

Protokollatet finder anvendelse, uanset om beslutningen om foretagelse af afskedigelser af større omfang træffes af arbejdsgiveren eller en virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af.

Stk. 4

Protokollatet finder ikke anvendelse på:

1. Afskedigelser foretaget inden for rammerne af arbejdsaftaler, der er indgået for et bestemt tidsrum eller med henblik på en bestemt arbejdsopgave, medmindre disse afskedigelser foretages, før disse aftaler er udløbet eller opfyldt.
2. Afskedigelser af besætninger på søgående skibe.

Stk. 5

§§ 8 og 11 finder ikke anvendelse på afskedigelser af lønmodtagere, som berøres af standsning af en virksomheds aktiviteter som følge af konkurs eller likvidationsakkord efter konkurslovens regler.

Stk. 6

Bestemmelserne i § 6, stk. 2 og i § 7 om pligt til at give Beskæftigelsesregionen meddelelse om påtænkte afskedigelser finder ikke anvendelse på afskedigelser af lønmodtagere, som berøres af standsning af en virksomheds aktiviteter, som følge af konkurs eller likvidationsakkord efter konkurslovens regler, medmindre Beskæftigelsesregionen anmoder om meddelelse.

§ 2

Ved et arbejdssted, jf. §§ 7, 8 og 10, forstås en enhed af arbejdsgiverens virksomhed, hvor en eller flere af virksomhedens lønmodtagere er beskæftiget. Hvor en virksomhed har flere arbejdssteder beliggende i samme kommune, betragtes arbejdsstederne som et arbejdssted.

§ 3

Protokollatet ændrer ikke bestående individuelle opsigelsesvarsler, der er fastsat i henhold til lov, individuel aftale eller nærværende overenskomst.

Stk. 2

Protokollatet vedrører ikke de arbejdsretlige regler om de lovlige følger af kollektive arbejdskonflikter.

§ 4

Bekendtgørelse nr. 1558 af 23. december 2014 om virksomhedsbegreb og om opgørelse af antal af lønmodtagere i forbindelse med foretagelse af afskedigelser af større omfang finder anvendelse på

nærværende overenskomstområde, indtil den afløses af regler fastsat i henhold lov nr. 291 af 22. marts 2010.

Pligt til forhandling

§ 5

Agter en arbejdsgiver at foretage afskedigelser, der er omfattet af § 1, skal arbejdsgiveren så tidligt som muligt indlede forhandlinger med lønmodtagerne på virksomheden eller disses repræsentanter, såfremt sådanne er valgt eller udpeget. Lønmodtagerne eller disses repræsentanter kan under forhandlingerne ledsages af særligt sagkyndige.

Stk. 2

Forhandlingerne skal have til formål at nå frem til en aftale om at undgå eller begrænse de påtænkte afskedigelser samt afbøde følgerne af disse ved aktiviteter, der navnlig tager sigte på omplacering eller omskoling af de afskedigede lønmodtagere.

§ 6

Arbejdsgiveren skal til brug for forhandlingerne efter § 5 give lønmodtagerne på virksomheden eller disses repræsentanter, såfremt sådanne er valgt eller udpeget, alle relevante oplysninger af betydning for sagen og give skriftlig meddelelse i det mindste om:

1. Årsagerne til de påtænkte afskedigelser.
2. Antallet af lønmodtagere, der påtænkes afskediget, hvilke relevante kategorier de tilhører, og over hvilket tidsrum det forudses, at afskedigelserne skal finde sted.
3. Antallet af lønmodtagere der normalt beskæftiges på virksomheden, og hvilke kategorier de tilhører.
4. Hvilke kriterier, der påtænkes anvendt ved udvælgelsen af de lønmodtagere, der påtænkes afskediget.
5. Hvorvidt der blandt de lønmodtagere, der påtænkes afskediget, er lønmodtagere, der har adgang til afskedigelsesgodtgørelser fastsat ved individuel eller kollektiv aftale, og i givet fald hvordan disse godtgørelser opgøres.

Stk. 2

Arbejdsgiveren skal samtidig med den i stk. 1 nævnte skriftlige meddelelse fremsende en genpart af meddelelsen til Beskæftigelsesregionen.

Varsling m.v.

§ 7

Agter arbejdsgiveren efter at have forhandlet i overensstemmelse med reglerne i §§ 5 og 6 fortsat at foretage afskedigelser omfattet af § 1, skal arbejdsgiveren sende Beskæftigelsesregionen skriftlig meddelelse herom. Meddelelsen sendes snarest muligt og senest 21 dage efter, at der er indledt forhandlinger i henhold til § 5.

Stk. 2

Meddelelsen i henhold til stk. 1 skal indeholde alle oplysninger af betydning for behandlingen af sagen om de planlagte afskedigelser og om de i § 5 nævnte forhandlinger, navnlig om årsagerne til afskedigelserne, antallet af lønmodtagere, der normalt beskæftiges på virksomheden, samt over hvilken periode det forudses, at afskedigelserne skal finde sted.

Stk. 3

Arbejdsgiveren skal snarest muligt og senest 10 dage efter, at meddelelsen i henhold til stk. 1 er afsendt, give Beskæftigelsesregionen underretning om, hvilke personer der vil være omfattet af afskedigelserne. Disse personer skal senest samtidig underrettes.

Stk. 4

Arbejdsgiveren skal snarest muligt give Beskæftigelsesregionen underretning om det endelige resultat af de i § 5 nævnte forhandlinger.

Stk. 5

Arbejdsgiveren skal samtidig med meddelelserne i henhold til stk. 1 og 4 fremsende genpart heraf til lønmodtagerne på virksomheden eller disses repræsentanter, såfremt sådanne er valgt eller udpeget. Disse kan fremsende deres eventuelle bemærkninger til Beskæftigelsesregionen. Genpart heraf fremsendes til arbejdsgiveren.

§ 8

Afskedigelser, hvorom der er givet meddelelse efter § 7, stk. 1, får tidligst virkning 30 dage efter, at meddelelsen er sendt til Beskæftigelsesregionen.

Stk. 2

Hvor antallet af afskedigelser, der er omfattet af § 1, udgør mindst 50 % af antallet af lønmodtagere på et arbejdssted, jf. § 2, og der på arbejdsstedet normalt er beskæftiget mindst 100 lønmodtagere, får disse afskedigelser for medarbejdere, der har krav på et opsigelsesvarsel i henhold til overenskomstens bestemmelser, tidligst virkning 8 uger efter, at meddelelsen er sendt til Beskæftigelsesregionen.

Tavshedspligt**§ 9**

Lønmodtagerne på virksomheden eller disses repræsentanter og de i § 5, stk. 1 nævnte særlige sagkyndige samt arbejdsgiveren og dennes repræsentant må ikke videregive oplysninger, der udtrykkeligt er givet som fortrolige i henhold til nærværende protokollat.

Godtgørelse**§ 10**

En arbejdsgiver, der i forbindelse med afskedigelser omfattet af § 1, undlader at indlede forhandlinger med lønmodtagerne efter § 5, eller undlader at sende meddelelse til Beskæftigelsesregionen efter § 7, skal yde de pågældende lønmodtagere en godtgørelse. Godtgørelsen udgør et beløb, der for den enkelte svarer til 30 dages løn fra opsigelsestidspunktet. Fra godtgørelsen skal trækkes den løn, som lønmodtageren har modtaget i en eventuel individuel opsigelsesperiode.

Stk. 2

Hvor antallet af afskedigelser udgør mindst 50 % af antallet af lønmodtagere på et arbejdssted, jf. § 2 og der på arbejdsstedet normalt er beskæftiget mindst 100 lønmodtagere, udgør den i stk. 1. nævnte godtgørelse et beløb, der for den enkelte lønmodtager, der i henhold til overenskomstens

bestemmelser har krav på et opsigelsesvarsel, svarer til 8 ugers løn fra opsigelsestidspunktet. Fra godtgørelsen trækkes den løn, som lønmodtageren har modtaget i en eventuel individuel opsigelsesperiode.

Straffebestemmelser

§ 11

Ved eventuel idømmelse af bod for virksomheders overtrædelse af bestemmelserne i §§ 5, 6 og 7 skal Arbejdsretten tage udgangspunkt i den ved de almindelige domstole udviklede praksis på området.

Stk. 2

Er overtrædelsen begået af et selskab, en forening, en selvejende institution, en fond eller lignende, kan der pålægges den juridiske person som sådan bodansvar.

Stk. 3

Der kan i forbindelse med sager om overtrædelse af aftalens bestemmelser ikke pålægges organisationsansvar.

§ 12

I sager om overtrædelser af denne aftale kan arbejdsgiveren ikke gøre gældende, at den virksomhed, der har truffet beslutning om afskedigelser i større omfang, ikke har givet arbejdsgiveren den nødvendige information.

København, den 23. februar 2012

BILAG 6

Ansættelsesaftale

Ansættelsesaftale

for ansættelse i henhold til overenskomsten mellem DI for Træ- og Møbelindustrien og 3F

1. Parter

Undertegnede arbejdsgiver (navn):	CVR-nr.:
Adresse:	Tlf.nr.:

ansætter herved:

Medarbejderens fulde navn: [indsæt medarbejderens navn]	CPR-nr.:
Adresse:	Tlf.nr.:
Postnr./by:	
E-mail:	
Pengeinstitut:	Kontonr.:
	Reg.nr.:

2. Jobkategori

Jobkategori/Stillingsbetegnelse (se vejledningens pkt. 2.1.)
--

I øvrigt henvises til eventuelle personaleregulativer i virksomheden. Disse udleveres samtidig med denne ansættelsesaftale til medarbejderen.

3. Tiltrædelsesdato

Tiltrædelsesdato:
☐ Ansættelsesforholdet er tidsbegrænset og ophører senest: (se vejledningens pkt. 2.3)
☐ Ansættelsesforholdet ophører senest, når udførelsen af følgende opgave(r) er tilendebragt: (se vejledningens pkt. 2.4)

4. Arbejdssted

Fast arbejdssted eller hovedarbejdsstedets adresse (virksomhedens adresse angives), se vejledningens pkt. 2.2:
☐ Skiftende arbejdssteder (se vejledningens pkt. 2.2)
☐ Medarbejderen kan frit bestemme sit arbejdssted.

5. Arbejdstid

For så vidt angår arbejdstid - den normale arbejdstid, weekendarbejde, deltid/beskæftigelse, flekstid, arbejde på forskudt tid og skiftehold - henvises til Træ og Møbeloverenskomsten Kapitel A samt eventuelle lokalaftaler.
Overarbejde udføres i henhold til Træ og Møbeloverenskomsten, Kapitel C.

6. Løn og andre løndelev

Personlig timeløn udgør kr.:

Overarbejdsbetaling, søgnehelldagsbetaling, forskudttidstillæg, tillæg for arbejde i skiftehold, betaling for ude- og rejsearbejde og genetillæg i øvrigt betales efter reglerne herom i Træ og Møbeloverenskomsten. På virksomheden kan forekomme akkordarbejde, bonusordninger eller andre produktivtetsfremmende lønssystemer, hvor lønnen fastsættes efter reglerne i Træ og Møbeloverenskomsten eller lokalaftaler.

Lønnen udbetales bagud:

Hver 14. dag

Andet - lønperioden angives:

7. Ferie

Der ydes ferie i henhold til Ferieloven og Træ- og Møbeloverenskomsten.

Optjent ferie til brug i indeværende ferieår. Antal dage:

8. Pension og arbejdsskadeselskab

I henhold til Træ og Møbeloverenskomsten er medarbejderen efter 2 måneders anciennitet omfattet af Industriens Pension fra det fyldte 18 år. I de 2 måneders anciennitet indgår anciennitet fra tidligere ansættelser indenfor de seneste 2 år, hvor medarbejderen har arbejdet under en overenskomst, som giver ret og pligt til medlemskab af Industriens Pension.

Såfremt medarbejderen ved ansættelsen er omfattet af Industriens Pension eller anden arbejdsmarkedspension, skal der betales bidrag straks ved ansættelsens start.

Såfremt medarbejderen opfylder et af nedenstående vilkår, skal der sættes kryds:

Medarbejderen er omfattet af Industriens Pension eller anden arbejdsmarkedspension ved ansættelsens start

Medarbejderen er fyldt 18 år og anciennitet fra tidligere ansættelser inden for de seneste 2 år for ansættelsen medregnes i beregningen af de 2 måneders anciennitet.

Dokumentation herfor fremlægges af medarbejderen.

Hvis medarbejderen ønsker tidligere indbetalt pensionsbidrag opsparet i anden pensionsordning overført til Industriens Pension, skal medarbejderen indsende kopi af ansættelsesaftalen til Industriens Pension, se vejledningens pkt. 2.7.

Medarbejderen er omfattet af ATP.

Virksomhedens arbejdsskadeselskab er:

9. Opsigelse

Der henvises til bestemmelserne i Træ og Møbeloverenskomsten om opsigelsesvarsler.

10. Efter- og videreuddannelse

Medarbejderen har ret til uddannelse hos virksomheden udover de rettigheder, som følger af Træ- og Møbeloverenskomsten.

11. Overenskomst

For ansættelsesforholdet i øvrigt gælder Træ- og Møbeloverenskomsten (indgået mellem DI for Træets Arbejdsgivere og 3F i Danmark) samt eventuelle lokalaftaler på virksomheden. Træ og Møbeloverenskomsten er tilgængelig på www.ta.di.dk og www.3f.dk.

Lønmodtageren skal anmelde sygdom til:

Øvrige forhold:

Vær opmærksom på, at lønnen kan differentiere fra det oplyste i kontrakten, såfremt der på virksomheden er indgået en aftale om lokallen, der omfatter dit ansættelsesforhold.

5-D udg. 08.08

Dato: _____

Dato: _____

Virksomhedens underskrift _____

Medarbejderens underskrift _____

Baggrund

DI (D) og 3F har i fællesskab udarbejdet denne ansættelsesaftale. Udfyldes ansættelsesaftalen korrekt, vil EU direktivets (91/533/EOF) mindstekrav for ansættelsesbeviser være opfyldt. Bestemmelserne om ansættelsesaftaler findes i Træ og Møbeloverenskomsten § 67.

1. Generelt om reglerne

1.1 Hvem?

Det er et krav, at virksomheden udarbejder en ansættelsesaftale for medarbejdere, der er ansat ud over 1 måned med en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på over 8 timer. Ansættelsesaftalen skal udleveres til medarbejderen senest 1 måned efter ansættelsesforholdets påbegyndelse.

1.2 Skal ansættelsesaftalen anvendes?

DI/3F's ansættelsesaftale kan anvendes for medarbejdere omfattet af Træ og Møbeloverenskomsten, og organisationerne anbefaler, at aftalen benyttes. Såfremt virksomheden finder det praktisk eller nødvendigt, at ansættelsesaftalen indeholder supplerende oplysninger om medarbejderen eller virksomheden, er dette muligt.

1.3 Ændringer

Sker der ændringer i ansættelsesvilkårene, skal virksomheden *skriftligt* give medarbejderen oplysning herom senest 1 måned efter, at ændringen er trådt i kraft. Det er ikke et krav, at der skrives en ny ansættelsesaftale ved hver ændring - et brev til medarbejderen indeholdende oplysninger om ændringen vil f. eks. være tilstrækkeligt. Medarbejderen skal orientere virksomheden om evt. ændring af navn og adresse.

2. Ansættelsesaftalens bestemmelser

Til de enkelte bestemmelser i ansættelsesaftalen skal krydtes følgende bemærkninger:

2.1 Jobkategori/Stillingsbetegnelse

Jobkategorien kan f.eks. være "maskinsnedker", "håndværkspræget arbejde", "proces- eller maskinoperatør", "forefaldende arbejde". Det er væsentligt, at betegnelsen bredt dækker medarbejderens arbejdsområder.

2.2 Arbejdsstedet

Her angives arbejdsstedet eller det sted, hvor arbejdet hovedsageligt skal udføres, f.eks. virksomhedens adresse.

Hvis medarbejderen skal arbejde under reglerne i Kapitel L *ikke permanente arbejdspladser*, eller hovedsagelig skal udføre ude- og rejsearbejde (f.eks. som montør), sættes desuden kryds i rubrikken skiftende arbejdssteder.

2.3 Tidsbegrænset ansættelse

Hvis ansættelsesforholdet er tidsbegrænset, sættes kryds og datoen for, hvornår ansættelsesforholdet senest ophører, angives.

Der henvises til §39, stk. 3 i Træ og Møbeloverenskomsten om genansættelse af kortere varighed.

2.4 Opgavebegrænset ansættelse

Hvis medarbejderen ansættes til at udføre en bestemt opgave, sættes kryds, og opgaven angives. Efter opgavens afslutning ophører ansættelsesforholdet uden varsel.

2.5 Løn

I rubrikken "personlig timeløn udgør kr.:" angives den *faste timeløn* for timelønsarbejde, som medarbejderen opbevarer på ansættelsesstedspunktet eller ved kontraktens indgåelse.

Hvis medarbejderen f.eks. får en fast timeløn inkl. kvalifikationslilæg udgør dette tilsammen den personlige timeløn. Der er i den fortrykte tekst angivet, at der kan forekomme akkordarbejde, bonusordninger eller andre produktivitetsfremmende lønssystemer.

Det er ikke tilstrækkeligt under den personlige timeløn blot at henvise til Træ og Møbeloverenskomsten. Det er en minimallønsoverenskomst baseret på det grundlæggende princip, at timelønnen aftales individuelt under hensyntagen til den enkelte kvalifikation.

2.6 Lønperioden

Når lønnen udbetales bagud hver 14. dag, afkrydtes denne rubrik. Udbetales lønnen på anden måde, angives denne periode.

2.7 Pensionsbidrag

Medarbejderen er efter 2 måneders anciennitet omfattet af Industriens Pension fra det fyldte 18. år. Medarbejdere, der på ansættelsesstedspunktet er omfattet af Industriens Pension eller en anden arbejdsmarkeds pension, har dog ret til pensionsordning i henhold til Træ og Møbeloverenskomsten fra ansættelsesstedspunktet. Dette gælder også medarbejdere, som er fyldt 18 år og har arbejdet mindst 2 måneder indenfor de seneste 2 år før ansættelsen under en overenskomst, der giver ret og pligt til medlemskab af Industriens Pension. Var medarbejderen i forbindelse med tidligere ansættelse omfattet af anden arbejdsmarkeds pensionsordning, og ønsker medarbejderen disse midler overført til Industriens Pension, kan medarbejderen indsende kopi af ansættelsesaftalen til Industriens Pensionsforsikring A/S, Nørre Farimagsgade 3, 1364 København K. Herefter vil medarbejderen blive kontaklet af Industriens Pension.

2.8 Uenighed

Eventuelle uoverensstemmelser om ansættelsesaftaler behandles efter de fagretlige regler i Træ- og Møbeloverenskomsten.

2.9 Udstationering

Udsendes en medarbejder til arbejde i udlandet, skal der skriftligt gives visse supplerende oplysninger, jf. overenskomstens § 67 stk. 3. Det anbefales, at der i sådanne tilfælde udarbejdes en særlig aftale. Der henvises til overenskomstens Bilag 10 om arbejde i udlandet.

3. Andre ansættelsesaftaler

DI og 3F har ligeledes udarbejdet en aftale om ansættelse på funktionær lignende vilkår. For andre medarbejdergrupper kan der være bestemmelser om ansættelsesbeviser i de relevante overenskomster, eller - *Loven om arbejdsgivers pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet* kan være gældende.

BILAG 7

Funktionærlignende ansættelse

- A. For funktionærlignende ansættelser som indgås fra 1. maj 2007 gælder som minimum følgende bestemmelser:
1. Funktionærlovens § 8 om efterløn til ægtefælle/børn ved medarbejderens død
  2. Funktionærlovens § 2 om opsigelsesvarsler. Opsigelse kan som følge heraf finde sted under sygdom, og Træ- og Møbeloverenskomstens §§ 39, 40, 41 og 42 finder ikke anvendelse på aftaler om funktionærlignende ansættelse. Opsigelsesvarslernes længde kan ikke blive kortere end de i henhold til Træ- og Møbeloverenskomstens opnåede ved overgang til funktionærlignende ansættelse.
  3. Funktionærlovens §§ 3 og 4 om væsentlig misligholdelse fra virksomhedens og medarbejderens side.
  4. 120 dages reglen kan - selv om den er skriftligt aftalt - ikke gøres gældende, hvis medarbejderens opsigelsesvarsel er omfattet af Træ- og Møbeloverenskomstens § 50, stk. 1.
  5. Ved overarbejde i forbindelse med det arbejde de funktionærlignende normalt udfører, er overarbejdet ikke omfattet af Træ- og Møbeloverenskomstens §§ 15, 16 og 17. Tillidsrepræsentanten har påtaleret ved misbrug og skal, hvis forholdene giver anledning til det, have oplyst omfanget af overarbejdet.
  6. Der ydes ferie med løn eller ferie med godtgørelse, jf. Ferielovens § 16 (indtil 1. september 2020 § 23). Bestemmelsen erstatter Træ- og Møbeloverenskomstens regler om feriegodtgørelse.
  7. Funktionærlovens § 5, stk. 1 om fuld løn under sygdom.
  8. Der gives fuld løn på ”helligdage” og andre arbejdsfrie dage jf. Træ- og Møbeloverenskomsten og §§, 12, 19, 20, og 61 samt indledningen til kapitel G.

Spørgsmålet om indførelse eller afskaffelse af aftaler om funktionær lignende ansættelsesvilkår kan fagretligt behandles, dog kun til et forhandlingsmøde.

Funktionær lignende ansættelsesforhold kan aftales individuelt med medarbejdere, der udfører særligt betroet/kvalificeret arbejde. Aftaler om ansættelse på funktionær lignende vilkår er kun gyldige, såfremt de er udformet skriftligt.

Hvor intet andet er nævnt i nærværende bilag eller i den mellem virksomheden og medarbejderen udarbejdede ansættelsesaftale, er medarbejderen omfattet af reglerne i Træ- og Møbeloverenskomsten.

- B. Organisationerne er enige om at anbefale, at funktionær lignende ansættelse, fortrinsvis sker efter følgende retningslinjer, idet virksomheden og medarbejderen dog i den enkelte ansættelsesaftale skal tage stilling til om de enkelte anbefalede vilkår, skal gælde for ansættelsesforholdet:

Ansættelsesaftale

Organisationerne anbefaler, at parterne bruger den af organisationerne i fællesskab, udarbejdede ansættelsesaftale om ansættelse på funktionær lignende vilkår. Ansættelsesaftalen kan efter underskrivelse kræves indsendt til den respektive organisation.

Anciennitet

Organisationerne anbefaler, at funktionær lignende ansættelse først tilbydes til visse medarbejdere, der udfører særligt betroet/kvalificeret arbejde, når de har opnået 9 måneders anciennitet i virksomheden.

Anciennitet ved ansættelse på funktionær lignende vilkår regnes fra den 1. i den måned, hvor aftalen træder i kraft.

Løn

Lønnen skal give udtryk for den enkelte medarbejders kvalifikationer, ansvar, indsats og dygtighed. En gang om året tages lønnen for den enkelte op til vurdering og eventuel regulering. Reguleringspunktet kan være det samme som for funktionærer ansat på virksomheden.

Uoverensstemmelser vedrørende lønniveau eller lønregulering kan fagretligt behandles efter overenskomstens regler.

Ved ansættelse på funktionærlignende vilkår omregnes timelønnen til månedsløn med det gældende timetal, p.t. 160,33. Lønnen udbetales på samme datoer, som er gældende for virksomhedens funktionærer.

Opsigelse

Det kan i den enkelte ansættelsesaftale aftales, at medarbejderen kan opsiges med 1 måneds varsel til fratræden ved en måneds udgang, når den pågældende inden for et tidsrum af 12 måneder har oppebåret løn under sygdom i i alt 120 dage.

Opsigelsens gyldighed er betinget af, at den sker i umiddelbar tilknytning til udløbet af de 120 sygedage, og mens den pågældende endnu er syg, hvorimod gyldigheden ikke berøres af, at medarbejderen er vendt tilbage til arbejdet, efter at opsigelsen er sket.

Arbejdstid

Arbejdstiden, herunder eventuel overtid, skiftehold og forskuddt tid tillige med betalingen herfor, fastsættes i henhold til overenskomstens bestemmelser.

Øvrige bestemmelser

Organisationerne anbefaler, at medarbejdere ansat på funktionærlignende vilkår er omfattet af Funktionærlovens §§ 2a, 2b, 16 og 17a.

- C. Eventuelle uoverensstemmelser vedrørende forståelsen af de individuelle aftaler eller ovenstående bestemmelser og anbefalinger behandles efter Træ- og Møbeloverenskomstens regler for behandling af uoverensstemmelser af faglig karakter.

Ønsker virksomheden at blive frigjort for en aftale om funktionærlignende ansættelse med en enkelt medarbejder, eller ønsker den enkelte medarbejder at blive frigjort, kan dette ske med den pågældendes opsigelsesvarsel. Efter udløbet af ovennævnte varsler anses medarbejderen alene for at være omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten.

Allerede eksisterende aftaler om ansættelse på funktionærlignende vilkår kan ved aftale mellem de lokale parter omskrives efter nærværende bilag.

København, den 23. februar 2012

Aftale om funktionærlignende ansættelse
(for ansættelser omfattet af Træ og Møbeloverenskomsten)

1. Parter

Undertegnede arbejdsgiver (navn):	CVR-nr.:
Adresse:	Tlf.nr.:

ansætter herved på funktionærlignende vilkår:

Medarbejderens fulde navn: [indsæt medarbejderens navn]	Cpr.nr.:
Adresse:	Tlf.nr.:
Postnr. og by:	
E-mail:	

2. Jobkategori

Jobkategori / stillingsbetegnelse:

Der henvises til eventuelle personaleregulativer i virksomheden. **Disse udleveres samtidig med denne ansættelsesaftale til medarbejderen.**

3. Tiltrædelsesdato

Ansættelsen på funktionærlignende vilkår har virkning fra (dato):
☐ Ansættelsesforholdet er tidsbegrænset og ophører senest:
☐ Ansættelsesforholdet er begrænset til udførelse af følgende opgave(r): . Den forventede ophørsdato er

4. Arbejdssted

Fast arbejdssted eller hovedarbejdssted (f.eks. virksomhedens adresse):
☐ Skiftende arbejdssteder
☐ Medarbejderen kan frit bestemme sit arbejdssted.

5. Arbejdstid.

For så vidt angår arbejdstid – den normale arbejdstid, weekendarbejde, deltid/skæftigt arbejde, flexetid, arbejde på forskudt tid og skiftehold – henvises til Bilag 7 i Træ og Møbeloverenskomsten samt eventuelle lokalaftaler.
Overarbejde udføres i henhold til Træ og Møbeloverenskomsten. Se Kapitel C, Overarbejde – dog ikke §§15, 16 og 17.

6. Løn og andre løndelev

Lønnen er aftalt til kr.: pr. måned, som udbetales månedvis bagud på samme dato som for virksomhedens funktionærer.
En gang om året tages lønnen for den enkelte op til vurdering og eventuel regulering

Der er ved lønfastsættelsen truffet aftale om, at lønnen også omfatter betaling for almindelig forefaldende overarbejde, hvorfor der ikke ydes overarbejdsbetaling for sådant overarbejde.

Overarbejdsbetaling, forskudtstillæg, tillæg for arbejde i skiftehold, betaling for ude- og rejsearbejde og genetillæg i øvrigt betales efter Træ og Møbeloverenskomsten. På virksomheden kan forekomme akkordarbejde, bonusordninger eller andre produktivitetsfremmende lønsystemer, hvor lønnen fastsættes efter reglerne i Træ- og Møbeloverenskomsten eller lokalaftaler. Dog gælder Træ og Møbeloverenskomstens §§ 15, 16 og 17, ikke ved overarbejde i forbindelse med arbejde, den pågældende normalt udfører. Tillidsrepræsentanten har påtaleret ved misbrug.

7. Ferie

Der ydes ferie i henhold til Ferieloven og Træ og Møbeloverenskomsten, dog ydes ferie med løn eller ferie med godtgørelse jf. Ferielovens § 23. Bestemmelsen erstatter Træ- og Møbeloverenskomstens regler om feriegodtgørelse

8. Sygdom

Der ydes fuld løn under sygdom, jf. Funktionærlovens § 5, stk. 1.

9. Pension og arbejdsskadeselskab

Arbejdsmarkedspension ydes efter Træ og Møbeloverenskomsten.
Medarbejderen er omfattet af ATP.
Virksomhedens arbejdsskadeselskab er:

10. Opsigelse

Ved opsigelse gælder Funktionærlovens § 2 (om opsigelsesvarsel), § 3 (om arbejdsgiverens misligholdelse) og § 4 (om medarbejderens misligholdelse).

Ved opsigelse gælder i øvrigt Funktionærlovens (sæt kryds ved de bestemmelser, som gælder for ansættelsesforholdet):

§ 2a (om godtgørelse ved opsigelse)

§ 2b (om usaglig opsigelse)

§ 16 (om frihed til at søge andet arbejde i opsigelsesperioden)

Anden aftale: _____

Opsigelsesvarslernes længde kan ikke blive kortere end de i henhold til Træ og Møbeloverenskomsten opnåede ved overgang til funktionærlignende ansættelse.

120-dages-reglen:

Det er aftalt, at medarbejderen kan opsiges med 1 måneds varsel til fratræden ved en måneds udgang, når medarbejderen inden for et tidsrum af 12 på hinanden følgende måneder har oppebåret løn under sygdom i i alt 120 dage. Opsigelsens gyldighed er betinget af, at den sker i umiddelbar tilknytning af de 120 sygedage, og medens medarbejderen endnu er syg, hvorimod gyldigheden ikke berøres af, at medarbejderen er vendt tilbage til arbejdet, efter at opsigelse er sket.

120-dages-reglen kan ikke gøres gældende, hvis medarbejderens opsigelsesvarsel er omfattet af Træ og Møbeloverenskomsten § 50, stk. 1.

For ansættelsesforholdet gælder Funktionærlovens (sæt kryds ved de bestemmelser, som gælder for ansættelsesforholdet):

§17a (om tantieme og gratiale)

11. Efter- og videreuddannelse

Medarbejderen har ret til uddannelse hos virksomheden udover de rettigheder, der fremgår af Træ- og Møbeloverenskomsten.

12. Overenskomst

For ansættelsesforholdet i øvrigt gælder Træ og Møbeloverenskomsten (indgået mellem DIO1/TA og 3F) herunder Bilag 7 vedrørende funktionærlignende ansættelsesvilkår samt nærværende aftale og eventuelle lokalaftaler på virksomheden.

Funktionærlovens § 8 kan ikke fraviges ved aftale mellem parterne.

13. Øvrige forhold

Vær opmærksom på, at lønnen kan differentiere fra det oplyste i kontrakten, såfremt der på virksomheden er indgået en aftale om lokalløn, der omfatter dit ansættelsesforhold.

Dato: _____

_____
Virksomhedens underskrift

_____
Medarbejderens underskrift

BILAG 8

Udenlands arbejderes løn- og arbejdsforhold ved udførelse af arbejde i Danmark

---

Afsnit A

Med henblik på at modvirke social dumping er der mellem overenskomstparterne indgået følgende aftale vedrørende behandling af uoverensstemmelser om udenlandske medarbejderes løn- og arbejdsforhold ved udførelse af arbejde i Danmark:

1. Overenskomstparterne anbefaler, at virksomheden inden brug af udenlandske underleverandører til udførelse af arbejde på virksomhedens lokationer i Danmark orienterer tillidsrepræsentanten og fremlægger alle relevante baggrundsoplysninger om underleverandørerne, som fx arbejdet de skal udføre og dets forventede varighed.

De lokale parter kan anmode om, at der hurtigst mulig afholdes et lokalt møde, hvor alle relevante baggrundsoplysninger så vidt muligt forelægges eller fremskaffe, hvis der er tvivl om løn- og ansættelsesforhold for udenlandske medarbejdere.

Den lokale drøftelse udgør et supplement til bestemmelserne om organisationernes mulighed for at behandle sager om udenlandsk arbejdskraft, og DIO I/Træ- og Møbelindustrien og 3F kan uanset lokale drøftelser begære et møde, jf. punkt 2.

2. 3F retter derfor omgående henvendelse til DIO 1/TMI, såfremt man bliver bekendt med forhold, der kan forudses at medføre problemer eller uoverensstemmelser. Tilsvarende retter DIO1/TMI henvendelse til 3F.

Sådanne henvendelser skal resultere i et omgående møde mellem overenskomstparterne. Repræsentanter for de involverede parter, herunder fra forbundet, kan deltage.

3. Alle relevante baggrundsoplysninger forelægges eller fremskaffes hurtigst muligt.

4. DIO 1/Træ- og Møbelindustrien medlemsvirksomheder, der beskæftiger udenlandsk arbejdskraft, skal indpasse denne i virksomhedens lønniveau, ligesom øvrige overenskomstmæssige vilkår skal overholdes.
5. Hvor en udenlandsk virksomhed er involveret i entrepriser for en DIO 1/TMI- medlemsvirksomhed, og hvor den pågældende virksomhed ikke er overenskomstdækket, tilstræber DIO 1/TMI og 3F ligeledes en forhandlingsløsning for at undgå, at kollektive kampskridt iværksættes.
Parterne er enige om i sådanne situationer, at virksomheden kan optages i DIO 1/TMI eller i en anden under DA hørende medlemsorganisation, selv om en konflikt er bebudet eller varslet. Såfremt konflikten er etableret, gælder Hovedaftalens § 2, stk. 6. Forbundet forpligter sig til at afgive konfliktvarsel med mindst 14 kalenderdage. Kopi tilstilles DIO 1/TMI.
6. Såfremt den udenlandske virksomhed under forhandlingerne eller efterfølgende optages som medlem af DIO 1/TMI, skal lønniveauet tilpasses, eventuelt under organisationernes medvirken.

Afsnit B

Følgende afsnit gælder for udstationerede medarbejdere omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten

En tilpasning af lønniveauet for udstationerede medarbejdere skal ske efter følgende grundlæggende principper:

Ud fra et princip om ligebehandling skal lønnen for udstationerede medarbejdere omfattet af overenskomsten fastsættes efter overenskomstens lønbestemmelser.

Opgørelse og sammenligning af lønniveauet skal baseres på den udstationerende virksomheds samlede relevante medarbejderomkostninger, dvs. lovgivningsmæssige sociale forpligtelser og overenskomstmæssige forpligtelser, uanset om de hidrører fra hjemlandet eller Danmark.

Den udstationerende virksomhed må hverken stilles ringere eller bedre end en tilsvarende dansk virksomhed. Der sammenlignes således med de tilsvarende medarbejderomkostninger, som den danske virksomhed ville have i samme situation.

1. Lønfastsættelse

Efter Træ- og Møbeloverenskomsten fastsættes lønnen efter §§ 8 og 9 som er den almindelige timelønsbestemmelse, § 23, der angår supplerende lønsystemer og § 24, der angår løn ved akkord.

Ved fastsættelsen af lønnen for udstationerede medarbejdere skal der tages højde for, efter hvilke af omtalte bestemmelser lønnen ydes.

Endvidere bygger denne overenskomst på et princip om, at den enkelte medarbejders løn skal aftales mellem virksomheden og den enkelte medarbejder, dog således at der gælder en mindstebetalingssats. Forhandlinger om lønændringer kan højst finde sted en gang i hvert overenskomstår, dvs. i perioden 1. marts til 1. marts.

Ved fastsættelsen af lønnen skal der tages hensyn til f.eks. den enkelte medarbejders dygtighed, erfaring, uddannelse, indsats i produktionen og arbejdets krav til medarbejderen, herunder også de særlige gener, der er forbundet med arbejdet. Der henvises til Træ- og Møbeloverenskomstens § 9.stk. 1.

Endelig kan der under Træ- og Møbeloverenskomsten individuelt eller kollektivt aftales lønsystemer, som supplerer lønnen, f.eks. resultatløn, bonus eller produktionstillæg, jf. § 23. Disse bør afpasses til de forhold, der gør sig gældende for den enkelte virksomhed, og bør aftales skriftligt.

Oplysninger om danske virksomheders anvendelse af lønbestemmelserne i deres overenskomster for de relevante arbejdsfunktioner vil fremgå på det nationale websted for udstationerede.

2. Særligt om pension

Virksomhedens dokumenterede bidragsomkostninger til en arbejdsmarkedspension i hjemlandet kan modregnes i pensionsbidraget, virksomheden skal betale i henhold til overenskomsten.

Anciennitetskravet for at opnå pension efter Træ- og Møbeloverenskomstens § 70 , stk. 1 anses for opfyldt, såfremt den udstationerede medarbejder har været omfattet af en arbejdsmarkedspensionsordning i hjemlandet i minimum 2 måneder.

Pensionsbidraget skal beregnes af de samme løndelev, som indgår i pensionsgrundlaget i henhold til overenskomsten. Dette uanset om den pågældende løndel er skattepligtig i hjemlandet.

Hvis der foretages indbetaling af pensionsbidrag til en arbejdsmarkedspensionsordning i hjemlandet under udstationeringen, modregnes det indbetalte i pensionsbidraget til Industriens Pension.

Et differencebeløb indbetales efter aftale mellem den udstationerende virksomhed og medarbejderen til den gældende arbejdsmarkedspensionsordning i hjemlandet, udbetales som løn eller indbetales til Industriens Pension.

3. Særligt om fritvalgsbidrag og feriefridage

Hvis tillægget fremgår tydeligt af medarbejdernes lønseddel eller tilsvarende opgørelse, kan en udstationerende virksomhed undlade at etablere en fritvalgsoptimering, men i stedet udbetale fritvalgsbidraget løbende som et tillæg til lønnen, herunder betalingen for fravalgte feriefridage.

4. Særligt om ferie

Hvis udstationerede medarbejdere i henhold til feriereglerne i hjemlandet har ret til færre dages betalt ferie pr. ferieår end den danske ferielov giver, supplerer virksomheden op til niveauet i den danske ferielov, forholdsmæssigt i relation til perioden, hvor medarbejderne udfører arbejde i Danmark.

Alternativt kan det aftales mellem parterne, at virksomheden, i det omfang den til enhver tid gældende lovgivning tillader det, udbetaler medarbejderen kompensation for de manglende feriedage.

5. Særligt om udstationeringstillæg

Godtgørelse som udstationerede medarbejdere modtager til dækning af reelt afholdte udgifter i forbindelse med udstationeringen, for eksempel til rejse, kost og logi, kan ikke indgå i opgørelsen af aflønningen efter overenskomsten og den udstationerende virksomheds medarbejderomkostninger.

Udstationeringstillæg, som ikke er udbetalt som godtgørelse for medarbejderens udgifter i forbindelse med udstationeringen, indgår i opgørelsen af aflønningen efter overenskomsten og den udstationerende virksomheds samlede medarbejderomkostninger.

Hvis det ikke er angivet nærmere eller belyst, om en ydelse reelt er afholdt som godtgørelse for udgifter i forbindelse med udstationeringen eller som et udstationeringstillæg, anses hele ydelsen for at være betalt som godtgørelse for udgifter, jf. udstationeringsdirektivets artikel 3, stk. 7.

6. Særligt om uddannelsesfonde

Den udstationerende virksomhed er fritaget for overenskomsternes regler om uddannelsesfonde og kompetenceudviklingsfonde.

Dog skal en tilsvarende dansk virksomheds bidragsomkostninger til uddannelsesfonde og kompetenceudviklingsfonde i henhold til overenskomsten indgå i opgørelsen af de samlede medarbejderomkostninger.

7. Særligt om genebetalinger

Den udstationerende virksomheds medarbejdere betales i henhold til overenskomsternes regler om genebetalinger. Genetillæg skal opgøres og betales særskilt.

8. Gennemskuelighed i opgørelsen af løn

Lønnen for udstationerede medarbejdere fastlægges i henhold til Træ- og Møbeloverenskomsten §§ 9, 23 og 24.

Udstationerende virksomheder skal således være i stand til at fremlægge gennemskuelige opgørelser af den udbetalte løn og øvrige overenskomstmæssige lønandele.

9. Lokalaftaler

Virksomheder omfattet af dette afsnit kan indgå lokalaftaler efter bestemmelserne i Træ- og Møbeloverenskomsten.

10. Særligt om opgørelse af de sociale bidrag efter Eurostat

Hvis parterne er enige om dette, kan opgørelsen af virksomhedens omkostninger til sociale bidrag i den konkrete sag ske på baggrund af en procentsats baseret på Eurostats oplysninger.

En gang om året fastsætter parterne på baggrund af Eurostats seneste opgørelse:

1. Hvor stor en andel i procent de sociale bidrag udgør af de samlede lønomkostninger i hvert enkelt land.
2. Hvilke lovpligtige og overenskomstmæssige ydelser, der er indeholdt i de sociale bidrag.

Følgende ydelser i Træ- og Møbeloverenskomsten (TOM) indgår ved aftalens underskrift i Eurostats opgørelse af sociale bidrag:

- Arbejdsgivers Pensionsbidrag (TOM § 70).

- Fratrædelsesgodtgørelse (TOM § 39, stk. 6).
- Løn under sygdom (TOM §§ 19 og 20).
- Løn under barsel (TOM § 18).
- Betalinger til uddannelsesfonde og kompetenceudviklingsfonde (TOM §§ 62, 63 og 64).

Overenskomstmæssige forpligtelser, som er indeholdt i procentsatsen for de sociale bidrag, anses for opfyldt af virksomheden, hvis parterne vælger at opgøre omkostninger til sociale bidrag efter denne model.

Disse overenskomstmæssige forpligtelser indgår derfor ikke separat i opgørelsen af medarbejderomkostninger, ligesom den udstationerende virksomhed ikke skal betale disse særskilt. Dog kan parterne vælge at udskille virksomhedens bidrag til arbejdsmarkedspension til separat udmøntning.

Hvis den udstationerende virksomhed også betaler visse sociale bidrag i Danmark, skal der tages højde for disse i opgørelsen af virksomhedens samlede medarbejderomkostninger.

Opgørelsen af virksomhedens omkostninger til sociale bidrag efter denne model kan kun ske, hvis virksomheden dokumenterer, at den betaler de obligatoriske sociale bidrag i hjemlandet under udstationeringen til Danmark, herunder hvilke dele af lønnen som de sociale bidrag beregnes ud fra.

Parterne er enige om, at det som udgangspunkt er tilstrækkelig dokumentation, hvis virksomheden fremlægger en erklæring fra en autoriseret revisor eller tilsvarende, hvoraf det fremgår, hvilke sociale bidrag virksomheden betaler i hjemlandet.

En opgørelse efter denne model afskærer ikke 3F fra at rejse sager om misforhold, jf. Træ- og Møbeloverenskomsten § 9, stk. 5

Eksemplerne på beregninger efter denne model, som har været fremlagt under parternes drøftelse, fremgår af overenskomsten som bilag til denne organisationsaftale.

11. Øvrige forhold

Denne aftale rykker ikke ved, hvilke overenskomstkrav, der lovligt kan støttes med varsel af konflikt i henhold til udstationeringslovens § 6a.

Parterne er enige om at revidere denne aftale, hvis forudsætningerne i den nuværende lovgivning, herunder udstationeringsdirektivet og den danske implementering heraf, ændres.

Begge parter tager forbehold for, at der kan indgå andre elementer end dem nævnt i aftalen, når de samlede medarbejderomkostninger for en udstationerende virksomhed opgøres.

Eksempler på opgørelse efter Eurostat

Nedenstående er alene forenklede eksempler på opgørelser. Parterne tager med eksemplerne ikke stilling til, hvad virksomheder skal betale for at leve op til Træ- og Møbeloverenskomstens § 9. Med eksemplerne tager parterne heller ikke stilling til, hvad der kan indgå i opgørelsen af de samlede medarbejderomkostninger. Ligesom eksemplerne ikke kan indgå som fortolkningsbidrag i en eventuel uenighed om fortolkning af denne aftale.

Eksempel A

De samlede medarbejderomkostninger er sammensat af løn og betalinger til sociale bidrag. Efter parternes seneste fælles opgørelser udgør de sociale bidrag 12,7 pct. af de samlede medarbejderomkostninger i Danmark og 22,0 pct. i Tyskland.

Det svarer til, at de sociale bidrag udgør 28 procent (eller en faktor 1,28) af de samlede lønomkostninger i Tyskland, og 14 procent (eller en faktor 1,14) af de samlede lønomkostninger i Danmark.

En tysk virksomhed vil efter indmeldelse i DI tilpasse deres lønniveau til danske forhold.

De giver deres medarbejdere en timeløn på 80 DKK. Vi antager, at dette er den eneste løndel, som de betaler sociale bidrag af. Timelønnen plus sociale bidrag i Tyskland udgør herefter 102,4 DKK, hvilket ikke lever op til overenskomstens bestemmelser.

Den tyske virksomhed ønsker at tilpasse deres lønniveau svarende til en "dansk" timeløn på 140 DKK.

En dansk virksomhed ville med en timeløn på 140 DKK have medarbejderomkostninger inklusive sociale bidrag svarende til 160 DKK/time.

På denne baggrund vælger den tyske virksomhed at give et tillæg til lønnen på 45 DKK i timen under udstationeringen i Danmark. De betaler også sociale bidrag af dette tillæg. Dermed er de samlede medarbejderomkostninger tillagt sociale bidrag i Tyskland på 160 DKK (125 x 1,28).

Eksempel B

I situationen fra eksempel A ønsker parterne at udmønte virksomhedens bidrag til arbejdsmarkedspension separat.

Arbejdsgiverbidraget til den tyske pensionsordning er 5 pct. De fratrækkes procentsatsen anvendt til at udregne sociale bidrag. Til gengæld skal virksomheden i alt betale 8 pct. i arbejdsgiverbidrag i henhold til overenskomsten. De fem procent afregnes til den tyske pensionsordning. Differencen på 3 pct. mellem det danske og det tyske pensionsbidrag afregner den tyske virksomhed til Industriens Pension som tillæg til lønnen eller indbetaler den på arbejdsmarkeds- eller virksomhedspensionsordningen i hjemlandet.

Virksomheden vælger på denne baggrund at give et tillæg til lønnen på 42 DKK/time under udstationeringen til Danmark, som de også betaler sociale bidrag og pensionsbidrag af. Dermed bliver deres samlede medarbejderomkostninger 160 DKK/time ($122 + 0,23 \cdot 122 + 0,08 \cdot 122$).

AFSNIT C

Overenskomstparterne er enige om, at Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udvekslings af tjenesteydelser (Direktivet), for så vidt angår Direktivets artikel 3, stk. 1, andet led, alene finder anvendelse indenfor de i nærværende protokollat AFSNIT C, pkt.1, nævnte områder.

Overenskomstparterne er endvidere enige om:

1. at i den udstrækning Træ- og Møbeloverenskomsten dækker områder, som er omfattet af bilaget, optrykt i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser, skal de i Træ- og Møbeloverenskomsten fastsatte regler samt de

på den danske virksomhed, hvor den udstationerede udenlandske arbejdstager udfører sit arbejde, gældende lokalaftaler og kutymer overholdes i forhold til de arbejdstagere, der udfører arbejde indenfor disse områder i Danmark i forbindelse med levering af tjenesteydelser.

2. at uoverensstemmelse vedrørende arbejds- og ansættelsesvilkår for arbejdstagere, der er udstationeret i Danmark indenfor de i nærværende protokollat, AFSNIT C, pkt. 1 nævnte områder, behandles i henhold til nærværende protokollat AFSNIT A og overenskomstens regler for behandling af faglig strid.

AFSNIT D

Kodeks for aftaler med udenlandske medarbejdere

1. Mellem overenskomtparterne er der enighed om, at det for udenlandske medarbejdere kan være hensigtsmæssigt, at virksomheden sørger for bolig, transport m.v. for medarbejderne under opholdet i Danmark.
2. Overenskomtparterne er samtidig enige om, at det skal være frivilligt for medarbejderne at indgå en aftale med virksomheden om køb af ydelser i tilknytning til ansættelsesforholdet, og at det efter parternes forståelse vil være i strid med Træ- og Møbeloverenskomsten at betinge et ansættelsesforhold af, at medarbejderne indgår en sådan aftale.
3. I forlængelse heraf er parterne enige om, at medarbejderne efter indgåelsen af en frivillig aftale med virksomheden om køb af serviceydelser skal have mulighed for at opsige aftalen med en måneds varsel til udgangen af en måned, medmindre et andet, kortere varsel er aftalt.
4. Såfremt Træ- og Møbelindustriens medlemsvirksomheder indgår sådanne frivillige aftaler med sine udenlandske medarbejdere, er der enighed mellem overenskomtparterne om det naturlige i, at betalingen for ydelserne kan fratrækkes i forbindelse med lønudbetalingen.
5. Organisationerne er enige om at anbefale, at såfremt køb af ydelser sker i form af modregning i lønnen bør, dette fremgå af lønsedlen.

BILAG 9

Arbejde i Tyskland

I det omfang en virksomhed måtte være omfattet af den tyske lov om udstationering af udenlandske arbejdstagere i Tyskland (Arbeitnehmer Entsendegesetz), er der enighed om, at feriereglerne i de overenskomster, der er indgået mellem parterne, herunder feriegarrantordningen, er gældende under arbejde i Tyskland.

BILAG 10

Arbejde i udlandet

Den som eksempel optrykte ansættelsesaftale, er ikke en universalaftale, og at det eventuelt udbygges med særlige for virksomheden/medarbejderen relevante forhold.

Bemærk at punkter, der i ansættelsesaftalen er trykt med fremhævet skrift, er obligatoriske for, at EU-direktivet om ansættelsesbeviser/overenskomsten er overholdt.

Undertegnede arbejdsgiver (navn): _____
 CVR.nr.: _____
 Adresse: _____

og medunderskrive
 medarbejder (fulde navn): _____
 Fødselsdato: _____
 Adresse (i Danmark): _____
 Adresse (i udlandet): _____

(medarbejderen er forpligtet til at meddele virksomheden eventuelle adresseændringer – både i Danmark og i udlandet).

Har indgået følgende ansættelseskontrakt:

§ 1. ARBEJDETS VARIGHED OG ART SAMT FORHOLD INDEN AFREJSEN

- a. **Kontrakten vil være gyldig fra afreisetidspunktet den:** _____
 fra hvilket tidspunkt betaling for rejsetid påbegyndes, jf. § 2, e.
 Der tages forbehold for ændringer af afreisetidspunktet. Virksomheden giver skriftligt medarbejderen meddelelse om eventuelle ændringer.
 Virksomheden afholder dokumenterede rejseomkostninger.

(Virksomheden/medarbejderen) sørger for de nødvendige reservationer.

- b. **Jobkategori/stillingsbetegnelse:** _____
- c. **Fast arbejdssted eller hovedarbejdssted:** _____
 Medarbejderen kan i aftaleperioden blive forflyttet eller har
 Skiftende arbejdssteder: _____
- d. **Kontraktens forventede varighed:** _____
 (medmindre der er tale om tidsubegrænset ansættelse)
 eller
 ansættelsesforholdet er begrænset
 til udførelse af følgende opgave: _____
- e. **Under arbejdet i udlandet er opsigelsesvarslet fra virksomhedens side:** _____
 mens opsigelsesvarslet fra
 medarbejderens side er: _____
 eller
 ansættelsesforholdet kan ikke opsiges i udstationeringsperioden, jf. ovenfor.
 (Ved misligholdelse gælder § 9).

- f. **Ansættelsesforholdet fortsætter i virksomheden efter hjemkomst til Danmark, gælder Træ- og Møbeloverenskomsten, herunder evt. lokalaftale for ansættelsen.**

Anciennitet regnes fra: _____

- g. Inden afrejsen skal der foreligge helbredsattest, der betales af virksomheden. Inden afrejsen skal der foreligge tandlægeattest, der betales af virksomheden. Udgifter til behandlinger i forbindelse med helbredsattest/tandlægeattest er virksomheden uvedkommende. Følgende vaccinationer skal have fundet sted i god tid inden afrejsen: _____ Udgifter betales af virksomheden. Evt. arbejds- og opholdstilladelse samt visum arrangeres og betales af virksomheden.

Medarbejderne skal inden afrejse have bestået prøver i: _____

§ 2. REJSETID OG TRANSPORT

- a. **Ud- og hjemrejse foretages med (rejsemåden angives):**
- b. Der kan fragtfrit medtages _____ kg personlig bagage.
- c. Udstyr/specialværktøj, der skal medtages:
- d. Til evt. forberedelsestid aftales _____ timer, som betales med den i § 4.a.1 anførte timeløn.
- e. Under rejse betales max. 7,4 timer pr. døgn med den i § 4.a.1 anførte timeløn uanset medgaaet rejsetid. Rejsetid påbegyndes fra det i § 1.a. angivne tidspunkt.
- f. Til afholdelse af udgifter til ekstra fortæring m.v. i forbindelse med rejsen, udbetales kr. _____ såvel under udrejse som hjemrejse.
- g. Om lokal transport mellem arbejdssted og bopæl er aftalt følgende: _____

§ 3. ARBEJDSSTIDEN HERUNDER OVERARBEJDE

Den normale ugentlige arbejdstid er aftalt til _____ timer.

Medarbejderen må være indstillet på at udføre nødvendigt overarbejde ud over det ovenfor anførte timetal. Med hensyn til overarbejdsbetaling henvises til § 4.a.2. Nærmere aftale om den daglige arbejdstids placering træffes med virksomhedens stedlige arbejdsledelse/kunden, herunder om arbejde på lokale og/eller danske søn- og helligdage.

§ 4. LØNFORHOLD

1. Timeløn ..... pr. time _____
2. Overtidsbetaling ..... pr. time _____
3. Udetillæg, bonus og lign. .... pr. time _____

Lønnen udbetales på grundlag af timesedler attesteret af den stedlige arbejdsledelse/kunden, medmindre andet aftales. De aftalte lønforhold er gældende i hele aftaleperioden, medmindre andet skriftligt aftales.

- b. Såfremt den pågældende inden afrejse er omfattet af arbejdsmarkedspension, indbetales bidrag til denne ordning, hvor arbejdsgivers bidrag udgør _____ % og medarbejders bidrag udgør _____ %.

Under opholdet afholder virksomheden udgifter til:

- kost
 logi
 evt. andre tillæg, f.eks. diæter.

I så fald angives disse: _____

- c. Lønnen udbetales bagud hver _____ (f.eks. hver 14. dag eller hver måned), således at,

Dkr. _____ indsættes på bankkonto
 Reg.nr. _____ /kontonr. _____
 i Danmark
 og _____ (beløb) i _____ (møntsorten skal angives)
 udbetales på arbejdsstedet.
 (Sidsnævnte svarende til Dkr. _____ på tidspunktet for denne aftales indgåelse).
 Ved helt ekstraordinært kursudsving kan udbetalingen i udenlandsk valuta tages op til drøftelse.

§ 5. FERIE OG EVENTUEL ANDEN FRIHED

- a. **Der optjenes ferieret og feriegodtgørelse efter de i ferieloven anførte regler.**
 b. Den ansatte har ret til:
 _____ dages frihed inkl. Rejsetid efter _____ måneders ophold på arbejdsstedet.
 Virksomheden betaler rejse fra arbejdsstedet til hjemsted og retur.
 Rejsemåden angives: _____

§ 6. SYGDOM OG TILSKADEKOMST

- a. Ved sygdom og tilskadekomst ydes der fri lægehjælp og frit hospitalsophold. Hvor muligt, henvises til offentlige hospitaler, forudsat at disse forefindes i rimelig standard og behandlingen kan ske forsvarligt.
 Eventuel hjemtransport som følge af sygdom eller tilskadekomst afgøres efter lægeligt skøn i samråd med medarbejderen og virksomheden og betales af virksomheden. Behandling efter hjemkomst sker i henhold til lov om offentlig sygesikring.
 Der ydes dækning ved akut tandlægebehandling dog forudsat, at behandlingen står i rimeligt forhold til skaden.
- b. Der ydes sygedagpenge/timeløn under fravær som følge af dokumenteret sygdom/tilskadekomst med den under § 4. a. 1. anførte timeløn i den til enhver tid gældende arbejds giverperiode. Herefter kan virksomheden ophæve aftalen uden varsel mod at bekoste hjemrejse.
- c. I tilfælde af alvorlig sygdom, tilskadekomst eller dødsfald skal underretning gives til:
 _____

(navn, adresse og tlf. nr. på pårørende angives)

§ 7. FORSIKRING

Virksomheden tegner følgende forsikringer:

(F.eks. ulykkes, rejse- og fritidsulykkesforsikring, rejsegodsforsikring, brandforsikring, ansvarsforsikring).

§ 8. ANSVAR OG FORPLIGTELSE PÅ ARBEJDSSTEDET

- a) Umiddelbart efter ankomsten til det under § 1, pkt. c nævnte arbejdssted rettes henvendelse til:

for nærmere aftale om påbegyndelse af arbejdet.

- b) Rapportering om arbejdet sker til den stedlige arbejdsledelse/den danske arbejdsgiver/kunden.
- c) Medarbejderen forpligter sig til efter bedste evne at varetage de med arbejdet forbundne opgaver.

§ 9. OPHÆVELSE AF KONTRAKTEN

Hvis en af parterne ophæver denne aftale inden afrejsen, jf. den under § 1.a. anførte afrejsedato, uden at grunden hertil kan tilregnes den anden part, påhviler det den pågældende at godtgøre den anden part en erstatning svarende til de dokumenterede omkostninger, dog max. kr. _____

Såfremt en af parterne væsentligt misligholder nærværende kontrakt, kan den anden part ophæve denne uden varsel, hvis misligholdelsen gøres gældende så hurtigt, det er praktisk muligt.

Ved medarbejderens misligholdelse bortfalder retten til løn og andre tillæg, herunder eventuel fri kost og logi samt befordring til hjemlandet fra ophævelsesstedspunktet.

Hjemrejse arrangeres af virksomheden ved først mulige lejlighed. Medarbejderen godtgør de rejseudgifter, der er forbundet med hjemrejsen.

Ved væsentlig misligholdelse fra virksomhedens side betaler virksomheden hjemtransport, jf. § 2.a samt sædvanlige opholdsudgifter indtil først mulige hjemrejsseffgang.

Er der efterfølgende tvivl om ophævelsens berettigelse, indledes fagretlig behandling snarest muligt efter anmodningen herom er fremsendt til modstående organisation, jf. § 10.

Hvor muligt kan organisationerne inddrages, forud for en eventuel ophævelse af kontraktforholdet.

Som væsentlig misligholdelse betragtes:

- Udeblivelse fra arbejdet undtagen i tilfælde af bekræftet sygdom/tilskadekomst.
- Overtrædelse af _____ (landets) love og forordninger vedrørende udlændinges arbejde og ophold i landet.
- Selvforskyldte forhold, som indebærer, at opholds- og/eller arbejdstilladelse inddrages.
- Overtrædelse af instruktioner med hensyn til arbejdsnormer, sikkerhedsregler samt misbrug af udstyr m.v., såfremt dette tidligere er blevet påtalt skriftligt.
- Indtagelse af øl og spiritus i arbejdstiden samt overdreven spiritusnydelse eller anden utilbørlig adfærd i fritiden, såfremt dette enten har ført til myndighedens indgriben eller dette tidligere er blevet skriftligt påtalt.
- Ved ansættelsen at have fortiet oplysninger vedrørende helbredslestilstand.

- Såfremt løn- og arbejdsforhold samt indkvartering afviger væsentligt fra det i kontrakten aftalte.

§ 10. UENIGHED

Der er mellem parterne enighed om, at eventuel uenighed vedrørende forhold i denne kontrakt behandles her i landet i henhold til Regler for behandling af faglig strid.

Sted og dato: _____

_____
(Virksomheden)

_____
(Medarbejderen)

BILAG 11

Organisationsaftale om implementering af direktiv (EU) 2019/1152 af 20. juni 2019 om gennemsigtige og forudsigelige arbejdsvilkår i Den Europæiske Union (arbejdsvilkårsdirektivet)

DI og 3F har indgået nedenstående aftale med henblik på implementering af direktiv (EU) 2019/1152 af 20. juni 2019 om gennemsigtige og forudsigelige arbejdsvilkår i Den Europæiske Union (arbejdsvilkårsdirektivet).

Parterne er enige om, at aftalen med tilhørende bilag 1 til fulde implementerer arbejdsvilkårsdirektivet i Træ- og Møbeloverenskomsten.

Der er enighed om, at de relevante bestemmelser og bilag med ansættelseskontrakter i Træ- og Møbeloverenskomsten ændres i overensstemmelse med det aftalte ved først kommende lejlighed efter aftalens ikrafttrædelse.

Parterne er enige om, at Træ- og Møbeloverenskomsten sikrer den overordnede beskyttelse af medarbejderne, og lever op til direktivets formål, jf. artikel 1, stk. 1. Hermed anses direktivets kapitel tre for implementeret, jf. direktivets artikel 14.

Parterne er videre enige om, at der med nærværende implementeringsaftale ikke er foretaget nogen fortolkning af Træ- og Møbeloverenskomsten.

§ 1 Anvendelsesområde og genstand (arbejdsvilkårsdirektivets artikel 1)

Stk. 1. Formålet med aftalen er at forbedre arbejdsvilkårene ved at fremme en mere gennemsigtig og forudsigelig ansættelse samtidig med, at arbejdsmarkedets tilpasningsevne sikres.

Stk. 2. Aftalen omfatter alle medarbejdere, der er omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Medarbejdere, der er omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten og som har et ansættelsesforhold, hvor deres forudbestemte og faktiske arbejdstid udgør mindre end gennemsnitligt 3 timer pr. uge i en referenceperiode på 4 på hinanden følgende uger, er ikke omfattet af aftalen. Arbejdstid hos alle arbejdsgivere, der udgør eller tilhører samme virksomhed, koncern eller enhed, medregnes i nævnte 3 timers gennemsnit.

Stk. 4. Undtagelsen i aftalens § 1, stk. 3, finder ikke anvendelse for ansættelsesforhold, hvor der ikke på forhånd er fastsat en garanteret mængde betalt arbejde, før ansættelsesforholdet begynder.

§ 2 Definitioner af begreber i denne aftale (arbejdsvilkårsdirektivets artikel 2)

a. ”Tidsplan for arbejdet”

Plan for fastlæggelse af på hvilke klokkeslæt og dage arbejdet begynder og slutter.

b. ”Referencetimer og referencedage”

Tidsintervaller på bestemte dage, hvor arbejdet kan finde sted efter anmodning fra arbejdsgiveren.

c. ”Arbejdsmonster”

Måden, hvorpå arbejdstiden og dens fordeling tilrettelægges efter et bestemt mønster, som fastlægges af arbejdsgiveren.

§ 3 Udlevering af oplysninger (arbejdsvilkårsdirektivets artikel 3)

Arbejdsgiveren skal give den enkelte medarbejder de oplysninger, der kræves efter denne aftale, skriftligt. Oplysningerne udleveres eller sendes til medarbejderen i et eller flere dokumenter, eventuelt i elektronisk form.

Hvis oplysninger afgives i elektronisk form, skal medarbejderen kunne gemme og udskrive oplysningerne, og arbejdsgiveren skal opbevare dokumentation for fremsendelse og modtagelse.

§ 4 Oplysningspligt (arbejdsvilkårsdirektivets artikel 4)

Stk. 1. Arbejdsgiver skal give medarbejderen oplysning om de væsentligste vilkår i ansættelsesforholdet. Oplysningerne skal mindst omfatte følgende oplysninger og gives inden for følgende frister:

Litra	Oplysning	Hvordan gives oplysningen?	Frist
A	Arbejdsgiveren og lønmodtagerens navn og adresse	Individuelt	7 kalenderdage
B	Arbejdsstedets beliggenhed eller i mangel af et fast arbejdssted eller et sted, hvor arbejdet hovedsagelig udføres, oplysning om, at lønmodtageren er beskæftiget på forskellige steder eller frit kan bestemme sit arbejdssted, samt om hovedsæde eller arbejdsgiverens adresse.	Individuelt	7 kalenderdage
C	Titel eller jobbeskrivelse	Individuelt	7 kalenderdage
D	Ansættelsesforholdets begyndelsestidspunkt.	Individuelt	7 kalenderdage
E	Ansættelsesforholdets forventede varighed, hvor der ikke er tale om tidsbestemt ansættelse.	Individuelt	7 kalenderdage
F	Vikaransatte: brugervirksomhedernes identitet, når og så snart denne er kendt	Individuelt	1 måned
G	Varigheden af og vilkårene for en eventuel prøvetid	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	7 kalenderdage
H	Den ret til uddannelse, som arbejdsgiveren eventuelt tilbyder.	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	1 måned
I	Lønmodtagerens rettigheder med hensyn til betalt ferie eller andet fravær med løn	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	1 måned

J	Varigheden af lønmodtagerens og arbejdsgiverens opsigelsesvarsler eller reglerne herom.	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	1 måned
K	Den gældende eller aftalte løn, som lønmodtageren har ret til ved ansættelsesforholdets påbegyndelse, og tillæg og andre løndele, der ikke er indeholdt heri, f.eks. pensionsbidrag og eventuel kost og logi. Endvidere skal der oplyses om lønnens udbetalingsterminer	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	7 kalenderdage
L	Den normale daglige eller ugentlige arbejdstid og eventuelle ordninger for overarbejde og betaling herfor og, hvor det er relevant, ordninger for vagtændringer	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	7 kalenderdage
M	Hvis arbejdsmønstret er helt eller overvejende uforudsigeligt, skal arbejdsgiveren underrette lønmodtageren om: 1) det princip, at tidsplanen for arbejdet er variabel, antallet af garanterede betalte arbejdstimer og betaling for arbejde, som udføres ud over disse garanterede timer, 2) de referencetimer og -dage, hvor lønmodtageren kan pålægges at arbejde, og 3) den minimumsvarslingsperiode, som lønmodtageren er berettiget	Individuelt	7 kalenderdage

	til, før en arbejdsopgave påbegyndes, samt en eventuel frist for annullering af arbejdsopgaven		
N	Angivelse af, hvilke kollektive overenskomster eller aftaler der regulerer arbejdsforholdet. Hvis der er tale om overenskomster eller aftaler indgået af parter uden for virksomheden, skal det endvidere oplyses, hvem parterne er i den pågældende overenskomst.	Individuelt	1 måned
O	Hvor det er arbejdsgiverens ansvar: Identitet af sociale sikringsordninger, som modtager de sociale bidrag, der er knyttet til ansættelsesforholdet, og enhver beskyttelse i forbindelse med social sikring fra arbejdsgiverens side.	Kan gives ved henvisning til lov, kollektiv aftale mv.	1 måned

§ 5 Frister og oplysningernes form (arbejdsvilkårsdirektivets artikel 5)

Bestemmelsen implementeres ved ændringer af Træ- og Møbeloverenskomsten § 67, stk. 2, (bilag 1)

§ 6 Ændring af ansættelsesforholdet (arbejdsvilkårsdirektivet artikel 6)

Bestemmelsen implementeres ved ændringer af Træ- og Møbeloverenskomsten § 67, stk. 2, 3. afsnit (bilag 1).

§ 7 Yderligere oplysninger til arbejdstagere, der sendes til en anden medlemsstat eller et tredjeland (arbejdsvilkårsdirektivet artikel 7)

Bestemmelsen implementeres ved ændringer af Træ- og Møbeloverenskomsten § 67, stk. 3 (bilag 1).

§ 8 Beskyttelse og bevisbyrde (arbejdsvilkårsdirektivets artikel 15-17)

Stk. 1. Nachfrist-reglerne i Træ- og Møbeloverenskomsten § 67, stk. 2, stk. 3, afsnit, er fortsat gældende, hvorfor overtrædelse af denne aftale kun kan medføre bod, hvis fejl og mangler ikke rettes inden for de angivne nachfrister, eller der foreligger systematisk brud på bestemmelser om ansættelsesaftaler.

Stk. 2. Parterne er enige om, at medarbejderens mulighed for at indgive klage til et kompetent organ, modtage passende oprejsning på rettidig og effektiv vis samt beskyttelse imod ugunstig behandling, jf. arbejdsvilkårsdirektivets artikel 15, 16 og 17, er sikret ved, at tvister, herunder angående ansættelsesbeviser, kan behandles i det fagretlige system i henhold til reglerne i Træ- og Møbeloverenskomsten og Hovedaftalens § 4, stk. 3.

§ 9 Beskyttelse mod afskedigelse og bevisbyrde (arbejdsvilkårsdirektivet artikel 18)

Stk. 1. Medarbejdere, der mener, at de er blevet afskediget eller har været udsat for foranstaltninger med tilsvarende virkning på det grundlag, at de har udøvet deres rettigheder efter denne aftale, kan anmode arbejdsgiveren om at give en behørig begrundelse for afskedigelsen eller de tilsvarende foranstaltninger. Arbejdsgiveren skal give denne begrundelse skriftligt.

Stk. 2. Hvis en medarbejder påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er sket en afskedigelse eller tilsvarende foranstaltning, fordi medarbejderen udøver sine rettigheder efter denne aftale, jf. stk. 1, påhviler det arbejdsgiveren at bevise, at afskedigelsen er begrundet i andre forhold.

§ 10 Sanktioner (arbejdsvilkårsdirektivet artikel 19)

I forhold til sanktioner for overtrædelse af denne aftale er parterne enige om, at der ikke er tiltænkt nogen ændringer i de hidtidige niveauer for bod for mangelfulde ansættelsesbeviser. Der er heller ikke tiltænkt nogen ændring i de hidtidige niveauer for godtgørelse for usaglige afskedigelser.

§ 11 Ikrafttræden

Dette protokollat træder i kraft samme dato som den danske lovgivning, der implementerer arbejdsvilkårsdirektivet. Til medarbejdere, der allerede er ansat forud for protokollatets ikrafttræden, skal arbejdsgiveren kun udlevere eller supplere dokumenter, der er omhandlet af §§ 3 og 4 på anmodning fra medarbejderen.

Såfremt en kommende implementeringslov afgørende ændrer ved forudsætningerne for eller opstiller krav eller kriterier, der afviger fra tilsvarende bestemmelser i nærværende aftale, drøfter DI og 3F konsekvenserne heraf med henblik på, at det oprindelige aftaleforhold genoprettes i det omfang, det er teknisk og lovmæssigt muligt.

I tilfælde af opsigelse af overenskomsten er parterne forpligtede til at overholde bestemmelserne vedrørende implementering af arbejdsvilkårsdirektivet (EU-direktiv 2019/1152 af 20. juni 2019), indtil anden overenskomst træder i stedet, eller direktivet ændres.

Der er mellem parterne enighed om, at der ikke er konfliktadgang i forbindelse med dette protokollat. Det er i denne forbindelse underordnet, om forhandlingsteksten placeres i selve overenskomsten eller i en særskilt kollektiv aftale. Ændringer kan dog forhandles på normal vis, men kan aldrig forringe direktivets minimumsforskrifter.

København, den 24. februar 2023

BILAG 12

Deltidsarbejde (EU-implementering)

DIO 1 og 3F har indgået nedenstående aftale med henblik på at implementere Rådets direktiv 97/81/EF af 15. december 1997 om rammeaftale vedrørende deltidsarbejde, der er indgået mellem UNICE, CEEP og EFS.

Overenskomstparterne er enige om:

- at den mellem parterne gældende overenskomst ikke strider mod nævnte direktivs bestemmelser og
- at organisationsaftalen implementerer nævnte direktiv.

§ 1. Formål

Direktivets formål er:

- a. at skabe grundlag for fjernelse af forskelsbehandling og en forbedring af kvaliteten af deltidsarbejde
- b. at lette udviklingen af deltidsarbejde på frivillig basis og bidrage til en fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden på en måde, der tager hensyn til behovene hos arbejdsgivere og arbejdstagere.

§ 2. Anvendelsesområde

Denne aftale finder anvendelse på alle ansatte, som er omfattet af deltidsbestemmelserne i den mellem parterne indgåede kollektive overenskomst.

§ 3. Definitioner

Ved en deltidsansat forstås overenskomstparterne:

En ansat, hvis normale arbejdstid beregnet på en ugentlig basis eller i gennemsnit over en ansættelsesperiode på op til et år er lavere end den normale arbejdstid for en sammenlignelig fuldtidsansat.

Ved en sammenlignelig fuldtidsansat forstås overenskomstparterne:

En fuldtidsansat i samme virksomhed, der har samme type ansættelseskontrakt eller ansættelsesforhold, og som har samme eller tilsvarende arbejde/beskæftigelse.

Sammenligningen skal ske under hensyntagen til bl.a. forhold som anciennitet, kvalifikationer og færdigheder.

Hvor der ikke findes nogen sammenlignelig fuldtidsansat i samme virksomhed, skal sammenligningen foretages med en fuldtidsansat omfattet af den mellem parterne gældende kollektive overenskomst.

§ 4. Princippet om ikke-forskelsbehandling

Hvad angår ansættelsesvilkår må deltidsansatte ikke behandles på en mindre gunstig måde end sammenlignelige fuldtidsansatte udelukkende, fordi de arbejder på deltid, medmindre forskelsbehandlingen er begrundet i objektive forhold.

Princippet om forholdsmæssig aflønning og forholdsmæssige rettigheder gælder på nærværende aftales område.

Når det er hensigtsmæssigt og berettiget af objektive grunde, kan parterne gøre adgangen til særlige ansættelsesvilkår afhængig af betingelser som anciennitet, arbejdstid og indtjening.

§ 5. Muligheder for deltidsarbejde

I forhold til denne aftales formål, jf. § 1, og princippet om ikke-forskelsbehandling, jf. § 4, er parterne enige om følgende:

Hvis parterne identificerer hindringer, der kan begrænse mulighederne for deltidsarbejde, da bør disse tages op til overvejelse med henblik på en eventuel fjernelse heraf.

Med forbehold for kollektiv overenskomst, praksis m.v. bør arbejdsgiveren inden for rammerne af bestemmelser om deltidsansatte i den for ansættelsesforholdet gældende kollektive overenskomst så vidt muligt tage følgende op til overvejelse:

- a. anmodninger fra arbejdstagere om overførsel fra fuldtids- til deltidsarbejde, der bliver ledig i virksomheden,
- b. anmodninger fra arbejdstagere om overførsel fra deltids- til fuldtidsarbejde eller om forøgelse af deres arbejdstid, hvis muligheden opstår,

- c. tilvejebringelse af rettidig information om ledige deltids- og fuld-
tidsstillinger i virksomheden,
- d. foranstaltninger til lettelse af adgangen til deltidsarbejde for ar-
bejdstagere omfattet af denne aftale og hvor det er hensigtsmæs-
sig til lettelse af deltidsansattes adgang til erhvervsfaglig uddan-
nelse med henblik på at øge deres karrieremuligheder og er-
hvervsfaglige mobilitet,
- e. tilvejebringelse af hensigtsmæssig information om deltidsarbejde
i virksomheden til eksisterende organer, der repræsenterer ar-
bejdstagerne.

§ 6. Afsluttende bestemmelser

Nærværende aftale berører ikke den beskyttelse, som deltidsansatte har efter den mellem parterne gældende kollektive overenskomst.

Betingelser i relation til deltidsansattes adgang til særlige ansættelsesvilkår skal under hensyntagen til princippet om ikke-forskelsbehandling, jf. § 4, tages op til overvejelse med jævne mellemrum.

Denne aftale finder anvendelse med forbehold for mere specifikke fællesskabsbestemmelser.

Organisationsaftalen træder i kraft den 1. januar 2001. Der kan ikke rejses fagretlige sager om forståelse af aftalen tidligere end denne dato. Det gælder dog ikke overtrædelse af overenskomstbestemmelser.

I tilfælde af opsigelse af overenskomsten er parterne forpligtet til at overholde bestemmelserne vedrørende implementering af direktiv 97/81/EF af 15. december 1997 om rammeaftale vedrørende deltidsarbejde, der er indgået mellem UNICE, CEEP og EFS, indtil anden overenskomst træder i stedet eller direktivet ændres. Der er mellem parterne enighed om, at der ikke er konfliktadgang i forbindelse med denne implementeringsaftale.

København, den 28. januar 2000.

BILAG 13

Aftaleimplementering af direktivet om tidsbegrænset ansættelse

---

DIO 1 og 3F har dags dato opnået enighed om, at parterne i overenskomstperioden, dog senest den 10. juli 2001, implementerer Rådets direktiv 1999/70/EF om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP, i nærværende overenskomst.

BILAG 14

Organisationsaftale – Fornyelsesaftalens fortolkning

Med henblik på at undgå fagretlige tvister, som baserer sig på misforståelser af aftaler indgået i forbindelse med overenskomstfornyelsen, er parterne enige om, at der på et hvilket som helst tidspunkt i den overenskomstperiode, som følger overenskomstfornyelsen, skal være adgang til at forelægge sådanne tvister for det snævre forhandlingsudvalg til udtalelse inden en eventuel faglig voldgift.

Udtalelser fra det snævre forhandlingsudvalg er bindende for organisationerne.

BILAG 15

Aftaleimplementering af ligelønsloven m.v.

Overenskomstparterne er enige om at implementere ligelønsloven i overenskomsterne.

Parterne er på den baggrund blevet enige om følgende protokollattekst:

§ 1

Der må ikke på grund af køn finde lønmæssig forskelsbehandling sted i strid med reglerne i denne aftale. Dette gælder både direkte forskelsbehandling og indirekte forskelsbehandling.

Stk. 2

Enhver arbejdsgiver skal yde kvinder og mænd lige løn, for så vidt angår alle lønelementer og lønvilkår, for samme arbejde eller for arbejde, der tillægges samme værdi. Især når et fagligt kvalifikations-system anvendes for lønfastsættelsen, bygges dette system på samme kriterier for mandlige og kvindelige lønmodtagere og indrettes således, at det udelukker forskelsbehandling med hensyn til køn.

Stk. 3

Bedømmelsen af arbejdets værdi skal ske ud fra en helhedsvurdering af relevante kvalifikationer og andre relevante faktorer.

§ 1a

Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere, end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation. Enhver form for dårligere behandling af en kvinde i forbindelse med graviditet og under kvinders 14 ugers fravær efter fødslen betragtes som direkte forskelsbehandling.

Stk. 2

Der foreligger indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af det ene køn ringere end personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er

objektivt begrundet i et sagligt formål og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

Stk. 3

Løn er den almindelige grund- eller minimumsløn og alle andre ydelser, som lønmodtageren som følge af arbejdsforholdet modtager direkte eller indirekte fra arbejdsgiveren i penge eller naturalier.

§ 2

En lønmodtager, hvis løn i strid med § 1 er lavere end andres, har krav på forskellen.

Stk. 2

En lønmodtager, hvis rettigheder er krænket som følge af lønmæssig forskelsbehandling på grundlag af køn, kan tilkendes en godtgørelse. Godtgørelsen fastsættes under hensyn til lønmodtagerens ansættelsestid og sagens omstændigheder i øvrigt.

§ 2a

En lønmodtager har ret til at videregive oplysninger om egne lønforhold. Oplysningerne kan videregives til enhver.

§ 3

En arbejdsgiver må ikke afskedige eller udsætte en lønmodtager, herunder en lønmodtagerrepræsentant, for anden ugunstig behandling fra arbejdsgiverens side som reaktion på en klage, eller fordi lønmodtageren eller lønmodtagerrepræsentanten har fremsat krav om lige løn, herunder lige lønvilkår, eller fordi denne har videregivet oplysninger om løn. En arbejdsgiver må ikke afskedige en lønmodtager eller en lønmodtagerrepræsentant, fordi denne har fremsat krav efter § 4, stk. 1.

Stk. 2

Det påhviler arbejdsgiveren at bevise, at en afskedigelse ikke er foretaget i strid med reglerne i stk. 1. Hvis afskedigelsen finder sted mere end et år efter, at lønmodtageren har fremsat krav om lige løn, gælder 1. pkt. dog kun, hvis lønmodtageren påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at afskedigelsen er foretaget i strid med stk. 1.

Stk. 3

En afskediget lønmodtager kan nedlægge påstand om en godtgørelse eller genansættelse. Eventuel genansættelse sker i overensstemmelse med principperne i Hovedaftalen. Godtgørelsen fastsættes under

hensyntagen til lønmodtagerens ansættelsestid og sagens omstændigheder i øvrigt.

§ 4

En arbejdsgiver med mindst 35 ansatte skal hvert år udarbejde en kønsopdelt lønstatistik for grupper med mindst 10 personer af hvert køn opgjort efter den 6-cifrede DISCO-kode til brug for høring og information af de ansatte om lønforskelle mellem mænd og kvinder på virksomheden. Dette gælder dog ikke virksomheder i brancherne landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri. Hvis den kønsopdelte lønstatistik af hensyn til virksomhedens legitime interesser er modtaget som fortrolig, må oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2

Den kønsopdelte lønstatistik efter stk. 1 skal opgøres for medarbejdergrupper med en detaljeringsgrad svarende til den 6-cifrede DISCO-kode. Arbejdsgiveren har i øvrigt pligt til at redegøre for statistikken udformning og for det anvendte lønbegreb.

Stk. 3

Virksomheder, der indberetter til den årlige lønstatistik hos Danmarks Statistik, kan uden beregning rekvirere en kønsopdelt lønstatistik efter stk. 1 fra Danmarks Statistik.

Stk. 4

Arbejdsgiverens forpligtelse til at udarbejde en kønsopdelt lønstatistik efter stk. 1 bortfalder, hvis arbejdsgiveren indgår aftale med de ansatte på virksomheden om at udarbejde en redegørelse. Redegørelsen skal både indeholde en beskrivelse af vilkår, der har betydning for aflønning af mænd og kvinder på virksomheden, og konkrete handlingsorienterede initiativer, der kan have et forløb på op til 3 års varighed, og den nærmere opfølgning herpå i redegørelsens periode. Redegørelsen skal omfatte alle virksomhedens medarbejdere og behandles i overensstemmelse med reglerne i Samarbejdsaftalen. Redegørelsen skal senest være udarbejdet inden udgangen af det kalenderår, hvor pligten til at udarbejde kønsopdelt lønstatistik bestod.

§ 5

En lønmodtager, som ikke mener, at arbejdsgiveren overholder pligten til at yde lige løn, herunder lige lønvilkår, efter denne aftale, kan søge kravet fastslået ved fagretlig behandling.

Stk. 2

Hvis en person, der anser sig for krænket, jf. § 1, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

§ 6

Hvor forbundene finder baggrund for at rejse en fagretlig sag i henhold til ovenstående regler, kan der afholdes besigtigelse på virksomheden med deltagelse af organisationerne, inden sagen behandles fagretligt.

Stk. 2

Ved fagretlige sager om ligeløn aftales på mæglingmødet, eller forud for dette, hvilke oplysninger, der vil blive udleveret til forbundet med henblik på en vurdering af sagen.

Parterne er enige om, at ligelønsloven herefter ikke finder anvendelse på ansættelsesforhold omfattet af overenskomsterne imellem dem, og at tvister vedrørende ligeløn skal løses i det fagretlige system.

Parterne er endvidere enige om i denne aftale at indarbejde ændringer i ligelønsloven, som følge af eventuelle ændringer af EU-retlige forpligtelser.

BILAG 16

Aftale om ferieoverførsel

Gældende fra 1. marts 2023

i henhold til Træ- og Møbeloverenskomsten § 30, stk. 11

Undertegnede arbejdsgiver (navn):	CVR.nr.:
Adresse:	Tlf.nr.:
Postnr./by:	
Medarbejderens fulde navn:	Fødselsdato:
Adresse:	Tlf. nr.:
Postnr./by:	

1. Overført ferie

Parterne har i overensstemmelse med nedenstående regler, aftalt at ____ feriedage overføres til næste ferieafholdelsesperiode. Der kan maksimalt overføres 10 feriedage.

2. Aftaler om afvikling

For den overførte ferie er følgende i øvrigt aftalt: (sæt 1 kryds):

2.1 Det er aftalt, at ferien skal afholdes i forbindelse med hovedferien i ferieåret 20_____.

2.2 Det er aftalt, at ferien skal afholdes i følgende periode:

Fra og med den _____ dag/måned/årstal til og med den _____ dag/måned/årstal

2.3 Anden eller supplerende aftale:

3. Øvrige bestemmelser

3.1 Aftaler om ferieoverførsel skal indgås inden den 31. december efter ferieårets udløb

3.2 Er eller bliver der ikke senere indgået aftale om feriens afholdelse, placeres ferien som øvrige feriedage (Restferie).

3.3 Er der indgået en aftale om afvikling af den overførte ferie, kan en sådan aftale kun ændres ved en ny aftale.

3.3 Arbejdsgiveren har pligt til inden den 31. december efter ferieafholdelsesperiodens udløb skriftligt at underrette den, der skal udbetale feriegodtgørelsen for den overførte ferie, om at ferien er overført. Dette kan evt. ske ved fremsendelse af kopi af denne aftale.

Dato:

Virksomhedens underskrift

Medarbejderens underskrift

BILAG 17

Det lokale samarbejde

Et godt samarbejde mellem ledelse og medarbejdere i virksomhederne er en forudsætning for virksomhedernes produktivitet, konkurrenceevne og medarbejdernes trivsels- og udviklingsmuligheder i en globaliseret verden

Der iværksættes en fælles indsats (DIO 1/TMI og 3F) for at få valgt tillidsrepræsentanter, hvor der aktuelt ikke er valgt en tillidsrepræsentant. Indsatsen skal tydeliggøre den række fordele, der ligger i et struktureret og vedvarende, lokalt samarbejde mellem valgte tillidsrepræsentanter og virksomhedens ledelse.

Nyvalgte tillidsrepræsentanter tilbydes et af overenskomstparterne udbudt uddannelses- og samarbejdsprogram af 2 gange 2 dages varighed. Tillidsrepræsentanten har ret til at deltage i et sådant forløb inden for de første 18 måneder efter vedkommende er valgt.

Arbejdsgiveren yder i forbindelse med tillidsrepræsentantens deltagelse en betaling herfor svarende til det indtægtstab, den pågældende har lidt.

Til dette formål udreder Træ- og Møbelindustrien på medlemsvirksomhedernes vegne, under denne overenskomst et beløb på kr. 0,20 pr. time pr. beskæftiget medarbejder.

Beløbet indbetales til Træets Uddannelses- og Udviklingsfond.

Fondens midler skal bruges til uddannelse og vederlag til tillidsrepræsentanter samt videreudvikling og uddannelse til gavn for samarbejdet mellem virksomheden og tillidsrepræsentanterne.

Parterne er enige om, at ikke anvendte midler fra opkrævning af 20 øres fonden kan anvendes til andre uddannelsesformål for lærlinge.

BILAG 18

Prislister

Der er enighed mellem overenskomstparterne om, at parterne ikke afgiver nogen rettigheder eller får nye områder dækket ved at aftale at anvende de prislistes, samt tilhørende bestemmelser, som de foreligger aftalt mellem Dansk Byggeri og 3F ved overenskomstfornyelsen 2020 for tømrer- og bygningsnedkerarbejde, samt gulvlæggerarbejde.

Prislisternes faglige dækningsområde er som angivet ovenfor og værkstedsprislisten og inventarprislisten er fortsat en del af prisliste-komplekset.

Der er endvidere enighed om, at prislisterne ikke dækker inventararbejde i forretningslokaler, banker og lignende.

For glarmesterarbejder gælder prislisten som den foreligger aftalt med Glarmesterlauget og 3F. I glarmesterprislistens afsnit 71, gruppe 4 er kun 1.1 "Bygningsarbejde" gældende. Undtaget fra prislisten er inventararbejde (forretningslokaler, banker og lignende) samt møbelarbejde og industrielt værkstedsarbejde.

Der er enighed om, senest ved næste overenskomstfornyelse, at drøfte hvorvidt anvendelsen af de nævnte prislistes i Dansk Byggeri's og 3F prisliste kompleks skal fortsætte.

For så vidt DI/Træ- og Møbelindustrien ved overenskomstfornyelsen 2023 ønsker selvstændigt at forhandle prislisterne for de nævnte områder, kan dette ske ud fra de prislistes, der var gældende ved overenskomstperiodens afslutning.

Værksted- og inventarprislistes

Der er mellem parterne enighed om, at de foreliggende prislistes - værkstedlisten afsnit 50 til 59 og inventarprislisten afsnit 60 til 69 (sidst optryk i 1993) stilles i bero.

En del arbejdsfunktioner er indarbejdet i Prislisten for veludført tømrer – og snedkerarbejde.

De øvrige pris- og arbejdspositioner vil ikke længere blive vedligeholdt.

Dansk Byggeri, Træ- og Møbelindustrien og 3F er enige om, at arbejdet beskrevet i værkstedprislisten og inventarprislisten fortsat er fagligt område for de nævnte organisationer.

- Parterne er enige om, at undtaget fra prislisterne er inventararbejde (forretningslokaler – banker o.lign.) samt møbelarbejde og industrielt værkstedsarbejde.

BILAG 19

Ordforklaring til § 74 Akkordbestemmelser

Tildeling:

Er en skriftlig aftale mellem virksomheden og medarbejderne om hvor meget arbejdet medarbejderne skal udføre, på den pågældende byggeplads. Beskrivelsen af arbejdet skal være så præcis som muligt, og de enkelte bygningsdele skal beskrives evt. med henvisning til udliveredede tegninger og beskrivelser (tekniske anvisninger). Samtidig skal mængden af det aftalte afgrænses så præcist som muligt, således at 3. part ikke er i tvivl om tildelingens indhold.

Akkordaftale:

En skriftlig aftale indgået mellem virksomheden og medarbejderne som indeholder, en beskrivelse af arbejdet, forudsætningerne for udførsel og en pris på arbejdet.

Det anbefales:

- I det omfang der ikke forligger en tildeling, indeholder akkordaftalen en tilsvarende beskrivelse af arbejdet omfang som beskrevet under tildeling.
- At der i aftalen henvises til overenskomsten og prislisternes Generelle og Særlige bestemmelser.
- At der forud for arbejdets påbegyndelse aftales hvilket værktøj/tekniske hjælpemidler der stilles til rådighed af virksomheden.

Akkordering:

En skriftlig aftale indgået mellem virksomheden og medarbejderne for arbejde der ikke kan udledes af prislisterne, og/eller som ikke er beskrevet i den indgåede akkordaftale.

Akkordregnskab:

Et akkordregnskab kan som udgangspunkt enten udarbejdes efter svendeprisen i Billedprisen eller TARIF, og er et udtryk for en opgørelse af det udførte arbejde.

Akkordregnskab indeholder ikke en opgørelse af timer og fordeling af overskud.

Standardpris:

En skriftlig aftale indgået mellem virksomheden og medarbejderne, som bygger på en gennemsnitspris på eksempelvis:

- forskellige typer af døre, som ikke koster det samme,
- forskellige typer af tagbeklædning eller tagkonstruktion, som ikke koster det samme,
- forskellige typer af vægbeklædning eller vægkonstruktion, som ikke koster det samme,

Men det aftales mellem virksomheden og medarbejderne at de skal betales med samme stk. eller m² pris.

Ofte vil der ligge et eller flere akkordregnskaber til grund for den aftalte gennemsnitspris.

Slumpakkord:

En skriftlig aftale indgået mellem virksomheden og medarbejderne, som i modsætning til en standard pris, bygger på en erfaringsbaseret prissætning af at bestemt stykke arbejde. Prisen forhandles mellem parterne ud fra hver deres erfaringsgrundlag.

Der vil ofte være tale om en samlet pris på et stykke arbejde.

Akkordopgørelse:

En akkordopgørelse forudsætter at arbejdet er udført i akkord. Akkordopgørelser skal indeholde:

Den aftalte/opmålte akkordsum

Opgørelse over akkorderinger

Opgørelse over timeforbrug, herunder elever Opgørelse over det udbetalte acantobeløb Fordeling af overskud pr. medarbejder.

Akkord:

Såfremt en af parterne ønsker det, udføres alt nyt arbejde i akkord, og betales efter de til enhver tid mellem Dansk Byggeri og 3F gældende prislister samt tilhørende bestemmelser.

BILAG 20

Pensionsmæssige optrapningsordninger

For så vidt angår optrapningsordning for ny indmeldte virksomheder, som ved indmeldelsen har en pensionsordning på et vist niveau, som er lavere end de fulde bidragssatser i Træ- og Møbeloverenskomsten, er parterne enige om følgende:

Optrapningen af de overenskomstmæssige bidragssatser påbegyndes ved indmeldelsen og forløber uafhængigt af virksomhedens eksisterende pensionsordning ved indmeldelse. Eksisterende medarbejdere fortsætter med de aftalte pensionssatser, dog mindst samme niveau som optrapningsordningen. Medarbejdere, som ansættes efter indmeldelsestidspunktet, har krav på samme pensionssatser som de medarbejdere, der var ansat forud for indmeldelsen, til enhver tid har krav på.

Parterne er endvidere fortsat enige om, at eventuel optrapning for medarbejdere omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten forudsætter, at pågældende medarbejdere er tilmeldt Industriens Pension.

København, den 23. februar 2012

BILAG 21

Udgift til skolehjem

Bestemmelserne i Træ- og Møbeloverenskomstens lærlingebestemmelser § 8 om arbejdsgivernes betaling af skolehjem vil udgå og blive afløst af lovregler herom, såfremt Folketinget vedtager det forslag, som DA og LO enedes om i Forligsmandens mæglingsforslag af den 21. marts 2014.

Gennemførelse af forslaget vil bevirke, at virksomhederne skal afholde erhvervsuddannelseselevs udgifter til skolehjem, når opholdet er nødvendigt for elevens gennemførelse af uddannelsen.

Virksomhedernes udgifter til elevs ophold på skolehjem refunderes via Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), som i dag allerede refunderer transportudgifter.

Hvis Folketinget vedtager de nye regler, vil disse afløse overenskomstens nuværende regler om betaling af skolehjem fra den dato, hvor de nye regler træder i kraft. Der vil i den forbindelse blive orienteret særskilt og mere udførligt om de nye regler.

I det omfang de nye regler i Erhvervsuddannelsesloven på et senere tidspunkt måtte blive ændret, så forudsætningerne i mæglingsforslaget forandres afgørende, forhandler overenskomstens parter om ændringernes konsekvenser. I tilfælde af uenighed kan spørgsmålet forhandles mellem LO og DA.

København, den 4. april 2014

BILAG 22

Afklaring af anvendelse af vikarer Vikarbureauer

---

1. Med henblik på hurtig afklaring af, om der i konkrete tilfælde er tale om vikararbejde omfattet af § 72, kan tillidsrepræsentanten på en rekvirentvirksomhed anmode om at få oplysninger fra rekvirentvirksomheden om udefrakommende virksomheder, der udfører arbejde for rekvirentvirksomheden, som ellers naturligt kunne udføres af rekvirentvirksomhedens ansatte medarbejdere.
2. Anmodningen skal ske i tilknytning til en eller flere udefrakommende virksomheders arbejde for rekvirentvirksomheden.
3. Hvis der efter den lokale informationsudveksling og drøftelse fortsat er uenighed om, hvorvidt der er tale om vikararbejde omfattet af § 72, kan 3F begære et afklarende møde overfor DI/Træ- og Møbelindustrien. Referat af de lokale drøftelser fremsendes sammen med mødebegæringen.
4. 3F kan ligeledes begære et afklarende møde overfor DI/Træ- og Møbelindustrien i de tilfælde, hvor der ikke har kunnet ske en lokal drøftelse af en udefrakommende virksomheds arbejde for rekvirentvirksomheden, fordi der ikke er valgt tillidsrepræsentant på rekvirentvirksomheden.
5. Et afklarende møde skal afholdes hurtigst muligt og senest 7 arbejdsdage efter modtagelse af begæringen på rekvirentvirksomheden, med mindre andet aftales imellem parterne.
6. På mødet skal der som minimum oplyses om følgende:
  - Den udefrakommende virksomheds navn og CVR-nummer (P-nummer) eller RUT-nummer
  - Navnet på rekvirentvirksomhedens kontaktperson hos den udefrakommende virksomhed

- Beskrivelse af den udefrakommende virksomheds opgaver i rekvirentvirksomheden og den forventede tidsplan for deres løsning
- Beskrivelse af ledelses- og instruktionsbeføjelserne overfor den udefrakommende virksomheds medarbejdere

Oplysningerne vil kunne fremlægges mundtligt på det afklarende møde. Der skrives et referat af mødet.

7. Hvis parterne er enige om, at den udefrakommende virksomhed udfører vikararbejde omfattet af § 72 foregår eventuel videre behandling af sagen i henhold til § 72.

Er der uenighed om, hvorvidt den udefrakommende virksomhed udfører vikararbejde omfattet af § 72, kan sagen videreføres efter reglerne om fagretlig behandling i overenskomsten. Det kan i denne forbindelse aftales imellem parterne, at sagen behandles direkte på et organisationsmøde. I så fald regnes fristen for begæring af dette fra afholdelsen af det afklarende møde.

København, den 17. februar 2017

BILAG 23

Systematisk overarbejde

Forståelsen af § 11, stk. 2 om Systematisk Overarbejde

Parterne har drøftet forståelsen af § 11, stk. 2 om Systematisk Overarbejde.

Parterne er enige om, at tanken bag den beskrevne model har været at skabe mulighed for, at virksomheder med varierende produktionsbehov, hvor de lokale parter forgæves har søgt at opnå en lokalaftale om varierende ugentlig arbejdstid kan varsle systematisk overarbejde på en sådan måde, at man indenfor en periode på maksimalt 12 måneder skal have udlignet det systematiske overarbejde gennem afspadsering.

Parterne er enige om at præcisere, at modellen ikke kan anvendes til en permanent udvidelse af virksomhedernes produktionskapacitet i form af f.eks. en fast 42 timers arbejdsuge med løbende afspadsering, med mindre de lokale parter aftaler det.

Parterne er endvidere enige om at præcisere, at der ikke er tale om en rullende 12-måneders afviklingsperiode efter samme princip som for afspadsering af øvrigt overarbejde jf § 16, hvor der er tale om en rullende 2 måneders periode. Der er derimod tale om en periode på maksimalt 12 måneder fra etableringen af det systematiske overarbejde indenfor hvilken, det systematiske overarbejde skal være afspadseret. Afspadseres systematisk overarbejde inden udløbet af 12-måneders perioden, betragtes overarbejdet som udlignet, og der vil ved ny varsling af systematisk overarbejde løbe en ny 12-måneders periode.

København, den 17. marts 2017

BILAG 24

Organisationsaftale om databeskyttelse

DI for TMI og 3F industrigruppen er enige om, at bestemmelser i overenskomsten og den sagsbehandling, der knytter sig hertil, skal fortolkes og behandles i overensstemmelse med Databeskyttelsesforordningen (EU 2016/679), der finder anvendelse i Danmark fra den 25. maj 2018.

DI for TMI og 3F industrigruppen er enige om, at det ved gennemførelse af Databeskyttelsesforordningen skal sikres, at den nuværende praksis for indsamling, opbevaring, behandling og udlevering af personoplysninger i henhold til de ansættelses- og arbejdsretlige forpligtelser kan fortsætte.

København, den 20. februar 2020

BILAG 25

Rådighedstjeneste

Overenskomstparterne har med henvisning til Bilag 3, om Dispensationer for hviletid og fridøgn samt § 19 i bekendtgørelse nr. 324 af 23. maj 2002, indgået en rammeaftale der gør det muligt for de lokale parter at aftale, at der for de former for arbejde, som ikke er omfattet af bilag 1 til bekendtgørelsen, kan ske udskydelse af hvileperioden i forbindelse med rådighedstjeneste.

Arbejdet omfattet af bilag 1 til bekendtgørelsen reguleres ikke af denne aftale, men alene af bekendtgørelsen.

Lokale aftaler om rådighedstjeneste indgået før 1. marts 2020 berøres ikke af ovenstående.

København, den 20. februar 2020

BILAG 26

Den Grønne omstilling

Parterne er enige om at tilslutte sig TekSam's tema om den grønne omstilling i den kommende overenskomstperiode vedrørende nedenstående:

Virksomhederne står over for gennemgribende forandringer i forbindelse med den grønne omstilling. Beslutningen om de nye, ambitiøse klimamål vil fastholde kravet for danske virksomheder om at anvende nye teknologier samt udvikle og effektivisere produktionen.

Vi er i Danmark allerede anerkendt for vores erfaringer og globale førerrolle inden for grøn teknologi og grøn omstilling. Dansk Industri og CO-industri er enige om, at den grønne omstilling rummer potentiale for fortsat styrkelse af virksomhedernes muligheder i et globalt marked.

For at virksomhederne i Danmark kan stå godt rustet til at udnytte mulighederne i den grønne omstilling, er det helt afgørende at videreudvikle virksomhedernes tilpasnings- og innovationsevne, herunder blandt andet kompetence og løbende opkvalificering.

Dansk Industri og CO-industri er enige om, at sådanne mål kan understøttes gennem et systematisk samarbejde mellem ansatte og ledelse på alle niveauer i virksomheden, og herunder er centrale elementer i en fremadrettet virksomhedspolitik. Dette gælder samarbejdet om at nedbringe egne miljø- og klimabelastninger, og hvad virksomhederne kan gøre for at påvirke belastningerne i hele værdikæden og omverden via deres produkter og services.

Dansk Industri og CO-industri er i forlængelse heraf enige om, at den grønne omstilling er et centralt tema for TekSam i den kommende overenskomstperiode. Hermed fortsættes og udbygges TekSams fokus de seneste år på teknologiforandringer som Industri 4.0 med automation, og de implikationer dette har for blandt andet nye kompetencer.

Det er afgørende for virksomhederne, at de får det bedst og bredest mulige grundlag for samarbejdet på virksomhederne om den grønne omstilling, og emnet bør fremover være et naturligt tilbagevendende tema for samarbejdsudvalgene. TekSam udvalget vil derfor have særligt opmærksomhed på den grønne omstilling, og herunder på hvordan ansatte og ledere kan klædes på til samarbejdet på virksomhederne om bæredygtighed.

TekSam udvalget og samarbejdskonsulenttjenesten vil derfor i perioden i forbindelse med de virksomhedsrettede aktiviteter arbejde for at styrke det systematiske samarbejde på virksomheder mellem ansatte og ledelse om den grønne omstilling. Dette vil blandt andet omfatte TekSams årsdage, konsulenthjælp til samarbejdsudvalg og nyhedsbreve.

København, den 20. februar 2020

BILAG 27

Uddannelse i forbindelse med afskedigelse

Overenskomstparterne ønsker at styrke efteruddannelsesmulighederne for opsagte medarbejdere. Intentionen er at understøtte vejen til at få et nyt job. Parterne ønsker at udvide mulighederne for kursusdeltagelse, når medarbejderen er opsagt. Det er intentionen, at kursusdeltagelsen bør ske hurtigst muligt efter modtagelsen af opsigelsen, men da der kan være situationer, hvor uddannelsen ikke kan foregå i opsigelsesvarslet, ønsker parterne at skabe bedre mulighed for uddannelse efter udløbet af varslet.

Parternes ønsker at udvide mulighederne for uddannelse i forbindelse med afskedigelse, så op til 5 ugers uddannelse med støtte fra Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond (TMKF) kan gennemføres efter udløbet af opsigelsesvarslet.

Parterne opfordrer regeringen og Folketinget til at etablere rammer, som gør det muligt at yde støtte fra en kompetencefond til uddannelse efter udløbet af opsigelsesvarslet for opsagte medarbejdere på tilsvarende vis, som medarbejderens uddannelse støttes i beskæftigelsesperioden.

Hvis Folketinget imødekommer parternes ønsker til tilpasninger i lovgivningen, vil nedenstående bestemmelser træde i kraft som erstatning for teksten i § 39, stk. 4 i Træ- og Møbeloverenskomsten.

§ 39, stk. 4 Uddannelse i forbindelse med afskedigelse

- 1. Medarbejdere, som afskediges med opsigelsesvarsel på grund af omstruktureringer, nedskæringer, virksomhedslukning eller andre på virksomheden beroende forhold, har nedennævnte rettigheder, afhængig af anciennitet.*
- 2. Alle medarbejdere har ret til frihed med løn i op til to timer - placeret hurtigst muligt efter afskedigelsen under fornødent hensyn til virksomhedens produktionsforhold - til at søge vejledning i a-kassen/fagforeningen.*

3. *Medarbejdere, som har mindst 6 måneders anciennitet i virksomheden, har ret til en uges frihed til efter- eller videreuddannelse med støtte fra Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond (TMKF)*

Disse medarbejdere har endvidere ret til at benytte op til to ugers ikke-forbrugt frihed efter § 69, stk. 3

4. *Medarbejdere, der har været ubrudt ansat i virksomheden i mindst 3 år, har ret til yderligere to ugers frihed, dvs. i alt op til 5 ugers uddannelse med støtte fra TMKF.*
5. *Medarbejdere, der har ret til frihed efter pkt. 3 og 4, har ret til støtte efter betalingsreglerne i § 69, stk. 2 og § 64, stk. 2 for hele perioden. Der kan ud over kurser, der er relevant for beskæftigelse under dækningsområdet for Træ- og Møbeloverenskomsten endvidere søges støtte til udvalgte offentligt støttede kurser, der retter sig mod beskæftigelse inden for persontransport, kantineområdet og rengøringsområdet.*
6. *Kursusdeltagelse kan gennemføres efter fratrædelse, hvis følgende betingelser er opfyldt:*
  - a. *Kursusdeltagelse skal i videst muligt omfang forsøges afholdt i opsigelsesperioden, hvilket såvel medarbejder som virksomhed skal medvirke til. TMKF-sekretariatet kan kræve dokumentation fra begge parter.*
  - b. *Medarbejderen skal have søgt og modtaget tilsagn fra TMKF om støtte til konkret, tidsfastsat kursus inden udløbet af opsigelsesvarslet. Der kan være tale om et eller flere kurser.*
  - c. *Den pågældende fortsat er arbejdssøgende og til rådighed for arbejde, idet kursus med støtte fra TMKF viger for tilbudt arbejde, også efter kurset måtte være påbegyndt.*
  - d. *Kompetenceudvikling med støtte fra TMKF skal være gennemført senest tre måneder efter udløbet af medarbejderens opsigelsesvarsel.*

Støtten fra TMKF til deltagelse i kursus efter fratrædelse beregnes på baggrund af ansøgers løn på ansøgningstidspunktet.

Hvis den nye lovgivning falder på plads, er parterne enige om at træde sammen med henblik på at drøfte, om der er behov for justeringer i de aftalte formuleringer af § 39, stk. 4 i Træ- og Møbeloverenskomsten. Der er enighed om hurtigst muligt at træffe aftale om sådanne eventuelle justeringer samt om ikrafttrædelse af bestemmelserne.

København, den 20. februar 2020

BILAG 28

Organisationsaftale om uddannelsesrepræsentant

Ved lokal enighed mellem ledelse og tillidsrepræsentanten (-erne) kan tillidsrepræsentanten (-erne) udpege en fælles uddannelsesrepræsentant på virksomheden.

Uddannelsesrepræsentanten kan bistå virksomhed og medarbejdere med uddannelse efter overenskomsternes bestemmelser, og herunder være sparringspartner for virksomheden, medarbejdere og evt. opsøgende konsulenttjeneste under TMKF. Herudover kan uddannelsesrepræsentanten bistå virksomheden i at skabe overblik over, hvor der kan uddannes lærlinge og elever til at dække virksomhedens kompetencebehov.

København, den 24. februar 2023

BILAG 29

Organisationsaftale om organisationernes rolle i forbindelse med den fagretlige behandling af uenigheder vedrørende lokale lønforhandlinger

---

Parterne er enige om, at løndannelsen i Træ- og Møbeloverenskomsten skal ske lokalt, og at både de lokale parter og overenskomstparterne har en fælles interesse i at understøtte minimallønssystemet.

Hvis de lokale parter ønsker, at lønnen forhandles kollektivt, er overenskomstparterne enige om, at dette er en naturlig model, der kan rummes af Træ- og Møbeloverenskomsten. Overenskomstparterne finder det hensigtsmæssigt, at der i givet fald indgås aftale herom efter reglerne i Træ- og Møbeloverenskomsten § 28.

Under lokale lønforhandlinger er de lokale parter forpligtede til at indgå i reelle forhandlinger, idet der hermed ikke stilles krav om forhandlingernes form, omfang og indhold eller til resultatet af forhandlingerne.

DI Overenskomst I for Træ- og Møbelindustrien og 3F Industrigruppen skal ved fagretlig behandling af sager vedrørende lokale lønforhandlinger understøtte et roligt og godt samarbejde mellem de lokale parter og sørge for, at de lokale parter lever op til overenskomsternes regler og intentionerne med disse.

DI Overenskomst I for Træ- og Møbelindustrien og 3F Industrigruppen kan forud for afvikling af mæglingsmøde efter Træ- og Møbeloverenskomsten § 54 opfordre de lokale parter til at genoptage de lokale lønforhandlinger og til at fremsende et fyldestgørende referat fra de lokale lønforhandlinger, der belyser, hvilke elementer der har været drøftet.

Endvidere kan DI Overenskomst I for Træ- og Møbelindustrien og 3F Industrigruppen opfordre virksomheden til over for en på virksomheden valgt tillidsrepræsentant at redegøre for virksomhedens produktivitet, konkurrenceevne, økonomiske situation og

fremtidsudsigter, herunder bl.a. ordrebeholdning, markedssituation og produktionsforhold.

Uden at forpligte de lokale parter kan DI Overenskomst I for Træ- og Møbelindustrien og 3F Industrigruppen komme med forslag til tiltag, der med udgangspunkt i ovenstående kan medvirke til en lønforbedring for medarbejderne.

Hvor de lokale parter genoptager de lokale lønforhandlinger efter ovenstående regler, suspenderes fristen i Træ- og Møbeloverenskomsten § 54, stk. 5.

København, den 24. februar 2023

BILAG 30

Fælles forståelse af bestemmelsen om fratrædelsesgodtgørelse

Afsnit A.

Overenskomstparterne har drøftet forståelsen og fortolkningen af bestemmelsen i Træ- og Møbeloverenskomstens § 39, stk. 6

Parterne har på denne baggrund opnået enighed om følgende fælles forståelse med virkning fra den 6. juli 2011:

Medarbejdere, der ikke på fratrædelsestidspunktet oppebærer dagpenge som anført i overenskomstens § 39, stk. 6, har ret til fratrædelsesgodtgørelse, når følgende situationer foreligger:

1. Medarbejderen opfylder betingelserne i § 39, stk. 6, bortset fra at vedkommende de facto ikke oppebærer dagpenge på fratrædelsestidspunktet.
2. Baggrunden for at medarbejderen ikke oppebærer dagpenge er, at denne på fratrædelsestidspunktet er:
  - a. Sygemeldt eller
  - b. Afvikler ferie eller
  - c. Deltager i efteruddannelse og i den forbindelse modtager VEU godtgørelse
3. Medarbejderen opfylder samtlige betingelser i § 39, stk. 6, når sygefraværet, ferien eller kursusdeltagelsen er afsluttet.
4. Opsigelse efter § 41, stk. 3

Afsnit B. Grænsegængere – gældende fra 1. marts 2023

Medarbejdere, der har fast bopæl uden for Danmark, kan være berettiget til fratrædelsesgodtgørelse i henhold til § 39, stk. 6, selvom de ikke oppebærer dagpenge.

Betingelsen om, at medarbejdere skal oppebære dagpenge for at være berettiget til fratrædelsesgodtgørelse, fraviges i følgende tilfælde:

Medarbejderen er på grund af gældende regler afskåret fra at være medlem af en dansk A-kasse og dermed ikke omfattet af de danske dagpengeregler.

Medarbejderen er eller har været medlem af en dansk A-kasse og ville på fratrædelsestidspunktet have oppebåret dagpenge, hvis medarbejderen fortsat var bosat i Danmark og stod til rådighed for det danske arbejdsmarked, men medarbejderen oppebærer ikke dagpenge, alene fordi medarbejderen er vendt tilbage til sin bopæl uden for Danmark.

Medarbejderen har under ansættelsen ikke været medlem af en dansk A-kasse, men har under ansættelsen i Danmark været omfattet af en A-kasse eller en tilsvarende forsikringsordning i et andet EU-land og oppebærer forsikring svarende til danske dagpenge (A-kasse) i bopælslandet efter endt beskæftigelse i Danmark.

Medarbejderen skal opfylde de øvrige betingelser i § 39 stk. 6, for at modtage fratrædelsesgodtgørelsen.

Fratrædelsesgodtgørelsen beregnes med den dagpengesats, som medarbejderen ville have modtaget i Danmark.

København, den 24. februar 2023

LÆRLINGEBESTEMMELSER

Yderligere information: Sekretariatet for det faglige udvalg
Snedkernes Uddannelser
Bygmestervej 5, 2
2400 København NV
Tlf: 7020 8630

E-mail: post@snedkerudd.dk
Hjemmeside: www.snedkerudd.dk

Yderligere information om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag
(AUB): Kongens Vænge 8
3400 Hillerød
Tlf.: 70 11 12 13
Hjemmeside: www.borger.dk/aub

Lærlingebestemmelser	216
§ 1 Område.....	218
§ 2 Uddannelsesforløb	218
§ 3 Ændring af læretiden.....	219
§ 4 Uddannelsesaftalen	219
§ 5 Mødepligt under skoleophold	220
§ 6 Lønninger.....	220
§ 7 Refusion af udbetalt løn under skoleophold.....	222
§ 8 Befordringsgodtgørelse og skolehjem	222
§ 9 Ferie	223
§ 10 Uddannelse i fritiden med støtte.....	225
§ 11 Overarbejde	226
§ 12 Pension og forsikringsydelse.....	226
§ 13 Løn under sygdom	228
§ 14 Barselsorlov	228
§ 15 Virksomhedslukning.....	228
§ 16 Farligt arbejde	228
§ 17 Undervisningsmateriale.....	229
§ 18 Arbejdstøj.....	229
§ 19 Anciennitet	229
§ 20 Fagretlige regler.....	229

---

§ 1 Område

Stk. 1

Reglerne i denne aftale gælder for lærlinge og voksne lærlinge, som ansættes i henhold til Lov om erhvervsuddannelser, herunder lærlinge der uddanner sig til maskinsnedker eller produktionsassistent.

Stk. 2

Bestemmelserne omfatter desuden øvrige lærlinge, der uddannes af voksne, omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten mellem 3F og DIO 1/Træ- og Møbelindustrien.

---

§ 2 Uddannelsesforløb

Der henvises til uddannelsesbekendtgørelsen for den pågældende uddannelse.

Uddannelserne veksler mellem uddannelse i virksomheden og uddannelse på erhvervsskole.

Afsluttende svendep prøve:

I forbindelse med afviklingen af det sidste skoleophold, aflægger lærlingen svendep prøve på skolen.

Det faglige udvalg drager omsorg for, at prøvens udførelse finder sted under betryggende kontrol.

Oplæringsvirksomheden har pligt til senest én måned før påbegyndelsen af lærlingens sidste skoleophold at drage omsorg for, at lærlingen indstilles til svendep prøve/eksamen.

Til dækning af udgifter i forbindelse med udstedelse af svendebrev samt afslutningen på skolen indbetaler virksomheden et gebyr efter gældende regler.

Parterne er enige om, at udgifter i forbindelse med elevens aflægelse af svendep prøve betales af virksomheden.

Afsluttende prøve:

I forbindelse med afviklingen af det sidste skoleophold på uddannelsen som produktionsassistent eller anden kort lærlingeuddannelse aflægger lærlingen eksamen på skolen.

Det faglige udvalg udsteder et bevis.

Der opkræves gebyr efter gældende regler.

---

§ 3 Ændring af læretiden

A. Nedsat læretid:

Såfremt den uddannelsessøgendes forudgående beskæftigelse og relevante uddannelse findes tilstrækkelig, er der mulighed for at gennemføre uddannelsen på nedsat læretid.

B. Forlængelse af uddannelsesstiden:

Forlænges uddannelsesstiden af uforudsete årsager, eksempelvis forsinkelse af skoleundervisningen og tilskadekomst på virksomheden, betales i den forlængede uddannelsesstid den for fagets voksne arbejdere overenskomstmæssige fastsatte mindstebetaling.

Ved ikke bestået svendep prøve kan uddannelsesstiden forlænges med op til et 1/2 år. Lønnen under forlængelsen svarer til fagets minimalløn. For voksenlærlinge, der gennem deres uddannelse har oppebåret fagets minimalløn i henhold til § 6, betales fagets minimalløn, samt et tillæg svarende til forskellen mellem minimallønnen og sidste års lærlingelønsats.

Enhver ændring af læretiden skal godkendes af det faglige udvalg.

---

§ 4 Uddannelsesaftalen

Stk. 1

Der er en betingelse for gennemførelse af en erhvervsuddannelse, at der mellem lærlingen og virksomheden er indgået en uddannelsesaftale.

En uddannelsesaftale skal være skriftlig og underskrevet senest ved aftaleforholdets begyndelse. Aftalen skal indgås på en formular, der er godkendt af undervisningsministeren.

Stk. 2

Der kan ikke ved aftalen foretages ændringer i eller tilføjelser til formularens aftaleindhold uden godkendelse af det faglige udvalg.

Den af parterne underskrevne uddannelsesaftale sendes til den erhvervsskole, hvor skoleopholdene ønskes gennemført.

---

§ 5 Mødepligt under skoleophold

Lærlinge er under skoleophold underlagt skolens arbejdstids- og møderegler. De har ikke pligt til at arbejde på virksomheden før eller efter skoleundervisningens afslutning.

Det gælder ligeledes eventuelle enkelte fridage, der efterfølgende indhentes gennem ekstraundervisning på skolen.

Under skoleferier (eksempelvis i forbindelse med jul, påske og pinse) har lærlingen – såfremt der arbejdes på virksomheden – dog pligt til at møde på virksomheden.

---

§ 6 Lønninger

Stk. 1

Mindstebetaling for voksenlærlinge

For lærlinge, der indgår uddannelsesaftale, når de er fyldt 25 år, udgør lønnen i hele uddannelsesforløbet minimallønssatsen i Træ- og Møbeloverenskomsten § 8.

1.3.2023	pr. time kr. 131,65
-----------------	---------------------

1.3.2024	pr. time kr. 136,15
-----------------	---------------------

Stk. 2

Mindstebetaling for lærlinge

1.3.2023

1. løntrin, variabel	pr. uge kr. 2.781,00	kr. pr. time 75,15
2. løntrin, 52 uger	pr. uge kr. 3.231,65	kr. pr. time 87,35
3. løntrin, 52 uger	pr. uge kr. 4.266,00	kr. pr. time 115,30
4. løntrin, 52 uger	pr. uge kr. 4.861,80	kr. pr. time 131,40

1.3.2024

1. løntrin, variabel	pr. uge kr. 2.878,35	kr. pr. time 77,80
2. løntrin, 52 uger	pr. uge kr. 3.344,75	kr. pr. time 90,40
3. løntrin, 52 uger	pr. uge kr. 4.415,30	kr. pr. time 119,35
4. løntrin, 52 uger	pr. uge kr. 5.031,95	kr. pr. time 136,00

Lønnen beregnes altid bagud fra uddannelsens afslutning i hele år og den resterende tid er variabel.

Øvrige lærlinge

For øvrige lærlinge, jf. § 1 Område, stk. 2, der uddannes af voksne omfattet af Træ- og Møbeloverenskomsten fastsættes lønnen ved lokal aftale i virksomheden, dog skal lønnen mindst andrage den i § 6, stk. 2 anførte.

Unge under uddannelse til produktionsassistent eller industrioperatør aflønnes således at første år betales efter løntrin 2 og for andet år efter løntrin 3.

EUX elever

EUX elever følger reglerne i lærlingebestemmelserne i Træ- og Møbeloverenskomsten herunder § 6, stk. 2, dog således at lønnen reguleres på følgende måde:

Uanset begyndelsesdatoen reguleres lønnen bagud

- Fra 1. februar for svendepå prøveafslutning sidste fredag i september i afslutningsåret

- eller fra 1. august for svendep prøveafslutning sidste fredag i marts i afslutningsåret
- Reguleringen bagud sker med 1 år for henholdsvis 4., 3. og 2. løntrin. Eventuel løn tidligere i uddannelsesforløbet sker med satsen for løntrin 1 og er tidsmæssig variabel.
- Uddannelsestiden mellem 1. februar og sidste fredag i september i afslutningsåret henholdsvis 1. august og sidste fredag i den efterfølgende marts i afslutningsåret, aflønnes med den til enhver tid gældende minimallønssats i Træ- og Møbeloverenskomstens § 8, stk. 1.

Anmærkning vedr. EUX elever:

Ovenstående bliver gældende under forudsætning af, at det faglige udvalg ansøger om en forlængelse af uddannelsestiden på seks måneder for lærlinge, der gennemfører uddannelsen som eux, bliver imødekommet, og vil træde i kraft på det tidspunkt hvor den ansøgte forlængelse i givet fald træder i kraft, hvilket vil ske tidligst 1. januar 2024.

Erhvervsgrunduddannelse – EGU

For elever på EGU betales med de lønsatser, der fremgår af § 6, således at første år på EGU betales med løntrin 1 og for andet år med løntrin 2.

---

§ 7 Refusion af udbetalt løn under skoleophold

Arbejdsgiveren kan efter ansøgning til Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), få refusion for lærlingens løn ved skoleophold.

---

§ 8 Befordringsgodtgørelse og skolehjem

Virksomheden godtgør lærlingens udgifter ved befordring, når den samlede skolevej er 20 km eller derover.

Den samlede skolevej er den nærmeste vej fra sædvanlig bopæl eller læreplads til skole og tilbage til bopæl eller læreplads. Endvidere medregnes afstanden mellem indkvarteringssted og skole.

Lærlinge skal i videst muligt omfang benytte offentlige transportmidler på den billigste og mest hensigtsmæssige måde. Hvor det er muligt, anvendes abonnementskort, klippekort eller lignende.

Hvis benyttelsen af offentlige transportmidler vil medføre urimeligt store ulemper for lærlingen, kan eget transportmiddel anvendes, dog først efter arbejdsgiverens godkendelse i hvert enkelt tilfælde.

Ved offentlig befordring yder AUB godtgørelse for faktisk afholdte udgifter. Godtgørelsen for kørsel i egen bil svarer til godtgørelsen for billigste offentlige transportmiddel.

Til indkvarterede lærlinge ydes godtgørelse af befodringsudgifter mellem indkvarteringsstedet og skolen samt til rejse mellem indkvarteringsstedet og bopælen i forbindelse med weekend, ferie og helligdage.

Befordringstilskuddet ydes efter ansøgning til AUB.

AUB betaler efter gældende regler udgiften til skoleophold på skolehjem, som fastlægges i de årlige finanslove:

- a. Hvor eleven beordres til skoleophold i henhold til gældende regler om frit skolevalg.
- b. Hvor elevens deltagelse i uddannelse alene kan finde sted på en skole, som berettiger til optagelse på skolehjem med betaling efter den takst (2023-niveau: 587 kr./uge), som er fastsat i de årlige finanslove.

Virksomheden afholder udgifterne til voksenlærlinges undervisning på skole, eventuelt supplerende uddannelse uden for virksomheden og til svendeproeve.”

Anm.

Hvis lovgivningen om betaling for skolehjem ændres, henvises til sidste afsnit i Bilag 21, Organisationsaftale fra april 2014: Hovedorganisationernes tekst til de decentrale overenskomster om skolehjem.

---

§ 9 Ferie

Lærlinge er på linje med øvrige medarbejdere omfattet af ferieloven.

Lærlinge og elever med uddannelsesaftale efter lov om erhvervsuddannelser har ret til betalt ferie i 5 uger i den første og anden hele ferieafholdelsesperiode, efter at ansættelsesforholdet er begyndt.

Arbejdsgiveren betaler løn under ferie i det omfang, eleven ikke har optjent ret til løn under ferie eller feriegodtgørelse.

Løn under ferie skal svare til lønnen på det tidspunkt, hvor ferie afholdes.

Er læreforholdet begyndt perioden fra den 2. september til den 31. oktober, har eleven en tilsvarende ret til betalt ferie i 5 uger i den ferieafholdelsesperiode, der knytter sig til ferieåret.

Er læreforholdet begyndt i perioden fra den 1. november til den 30. juni, har eleven ret til 3 ugers betalt hovedferie i hovedferieperioden og 5 dages betalt ferie under virksomhedslukning før hovedferieperioden.

Lærlingen har desuden ret til et ferietillæg på 1 pct. jf. ferieloven

For lærlinge med feriepenge optjent før uddannelsesaftalens ikrafttrædelse, kan der modregnes i løn under ferie, dog maksimalt op til lønnen. Hvis feriepenge ikke dækker den pågældendes lønsats, supplerer virksomheden op til denne lønsats.

Afslutning af læreforhold.

Ved fratræden eller udlæring ydes feriegodtgørelse med 12,5% af den ferieberettigede løn (udbetalt løn ekskl. løn under ferie og ekskl. ferietillæg), for den del af optjent ferie, som endnu ikke er afviklet.

Der kan ikke foretages modregning i allerede udbetalt ferietillæg.

Eksempel:

Hvis lærlingen har afviklet tre af den i et ferieår optjente ret til fem ugers ferie med løn er eleven ved fratræden eller udlæring berettiget til feriegodtgørelse, der svarer til $2/5$ af 12,5% af den ferieberettigede løn i ferieåret.

Hvis læreforholdet afbrydes eller ophører i læretiden, har lærlingen krav på feriegodtgørelse som nævnt ovenfor.

Fridage

Nytårsdag, Skærtorsdag, Langfredag, 2. påskedag, 2. pinsedag, Store Bededag (Store bededag bortfalder i 2024), Kristi Himmelfartsdag, 1. og 2. juledag, 1. maj, Grundlovsdag samt 24. december.

Såfremt 1. maj falder under lærlingens obligatoriske skoleophold, er denne dag ikke fridag.

Feriefridag/børns sygdom/børneomsorgsdage

Der ydes frihed efter samme regler, som er gældende for øvrige medarbejdere, med den for lærlingen gældende lønsats, dog afholdes børneomsorgsdagene uden løn, men lærlingen kan få udbetalt et beløb fra sin Fritvalgs Lønkonto.

Virksomheden giver lærlingen den fornødne frihed til at deltage i Forsvarets Dag og borgerligt ombud, såfremt dette foregår inden for den normale arbejdstid. Lærlingen har pligt til straks ved indkaldelsen at meddele virksomheden tidspunktet.

Når ovenstående dage falder på normale arbejdsdage, betales der normal løn.

Til lærlinge indrømmes der frihed, når det er nødvendigt, at medarbejderen indlægges på hospital sammen med barnet. Reglen vedrører børn under 14 år.

Denne frihed gælder alene den ene indehaver af forældremyndigheden over barnet, og der er maksimalt ret til frihed i sammenlagt 1 uge pr. barn inden for en 12 måneders periode. Medarbejderen skal på opfordring fremlægge dokumentation for hospitalsindlæggelsen. Der ydes betaling med den for lærlingen gældende lønsats.

---

§ 10 Uddannelse i fritiden med støtte

Lærlinge har efter 6 måneders beskæftigelse i samme virksomhed (inkl. eventuelle skoleophold) ret til at søge om støtte fra Træ- og Møbelindustriens Kompetencefond. Støtten ydes til deltagelse i uddannelse i fritiden i samme omfang og på samme vilkår som øvrige medarbejdere under Træ- og Møbeloverenskomsten. Lærlingen betragtes ikke som opsagt, selv om uddannelsesaftalen er tidsbegrænset.

---

§ 11 Overarbejde

Arbejdstiden for lærlinge under 18 år må normalt ikke overstige den sædvanlige arbejdstid for voksne. Lærlinge under 18 år må ikke beskæftiges mere end i alt 10 timer pr. dag.

Lærlinge kan i begrænset omfang sættes til at udføre overarbejde efter samme retningslinjer og i samme udstrækning, som er gældende for fagets voksne arbejdere. Dog må lærlinge ikke deltage i systematisk og regelmæssigt overarbejde og lærlinge under 18 år må ikke deltage i overarbejdet i tidsrummet fra kl. 20.00 til kl. 06.00.

Lærlingens normale løn tillægges de i overenskomsten nævnte procentsatser og efter samme regler.

---

§ 12 Pension og forsikringsydelser

Stk. 1

1.1

Lærlinge tilsluttes og omfattes af pensionsordningen i Træ- og Møbeloverenskomstens § 70, stk. 1 når de fylder 18 år samt har opnået to måneders anciennitet.

1.2

I medarbejderens 18. og 19. år udgør bidragssatserne dog hhv. 4% fra virksomheden og 2% fra medarbejderen, i alt 6%. Derudover afholder virksomheden omkostningerne til forsikringsordningen i stk. 3.

1.3

Med virkning fra den måned, hvor medarbejderen fylder 20 år og har opnået 2 måneders anciennitet, gælder de satser, som er aftalt i Træ- og Møbeloverenskomstens § 70 stk. 1.

Stk. 2

Lærlinge, der påbegynder en erhvervsuddannelse, inden de fylder 18 år, vil, indtil de fylder 18 år, være omfattet af forsikringsordningen i stk. 3.

Stk. 3

Lærlinge, der ikke allerede er omfattet af en arbejdsgiverbetalt pensions- eller forsikringsordning, jf. ovenstående afsnit eller på andet grundlag, har krav på følgende forsikringsydelser.

- a. Invalidepension
- b. Invalidesum
- c. Forsikring ved kritisk sygdom
- d. Dødsfaldssum

Adgang til ydelserne, forsikringssummens størrelse og vilkår for dækning følger de til enhver tid gældende retningslinjer for Industriens Pension. Såfremt medarbejderen i henhold til disse retningslinjer har mulighed for at fortage alternative sammensætninger af ydelserne, kan denne dog alene udnyttes såfremt en eventuel omkostningsforøgelse afholdes af medarbejderen.

Omkostningerne ved ordningen afholdes af arbejdsgiveren.

Såfremt medarbejderen overgår til at være omfattet af Industriens Pension, eller en anden arbejdsgiverbetalt pensionsordning, ophører arbejdsgiverens forpligtigelse efter denne bestemmelse.

Parterne er enige om, at de nuværende forsikringssummer og omkostninger andrager følgende beløb:

	omkostningsniveau 2012
Invalidepension på 60.000 kr. årligt	120 kr.
Invalidesum på 100.000 kr.	26 kr.
Forsikring ved kritisk sygdom på 100.000 kr.	100 kr.
Dødsfaldssum på 300.000 kr.	84 kr.

Parterne er enige om at genforhandle aftalen, såfremt det ikke er muligt at opnå dækning på væsentligt tilsvarende vilkår, eller såfremt dækning eller omkostninger måtte ændre sig væsentligt fra ovenstående.

Stk. 4

Satsen i stk. 1.2 forhøjes til satserne i Træ- og Møbeloverenskomsten, såfremt pensionsbetaling for 18-19 årige refunderes til

virksomhederne gennem AUB. Forsikringsordningen i stk. 3 bortfalder samtidig. Overenskomstparterne fastsætter i giver fald ikrafttrædelsesmåneden.

---

§ 13 Løn under sygdom

Ved tilskadekomst i virksomheden og under sygdom betaler virksomheden lærlingen fuld løn.

---

§ 14 Barselsorlov

Der ydes løn med den for lærlingen gældende lønsats under graviditets-, barsels-, fædre- og forældreorlov i henhold til reglerne i overenskomstens § 18.

---

§ 15 Virksomhedslukning

I tilfælde af konkurs, ophør eller anden form for betalingsstandsning har virksomheden en forpligtelse til at søge, at læreforholdet kan fortsætte i en anden godkendt virksomhed. Lærlingen har krav på løn, indtil anden stilling er tiltrådt – dog højst 3 måneder. Såfremt det sidste skoleophold falder i denne periode, har lærlingen endvidere ret til dækning af øvrige udgifter i henhold til nærværende lærlingebestemmelser.

Lærlinge, der ikke kan tilbydes anden læreplads ved virksomhedslukning, skal tilbydes skolepraktik. Optagelsen skal ske hurtigst muligt efter uddannelsesaftalens ophør.

---

§ 16 Færligt arbejde

Lov om arbejdsmiljø, samt de dertil hørende bekendtgørelser og AT-meddelelser er gældende.

For træ- og møbelindustrien gælder en mindstealder på 18 år for selvstændigt arbejde ved maskiner m.v.

For lærlinge, der som led i oplæringen sættes til arbejde ved maskiner, er fastsat en mindstealder på 15 år. Yderligere oplysninger kan indhentes i den stedlige arbejdstilsynsregion.

---

§ 17 Undervisningsmateriale

Virksomheden betaler for det til uddannelsen anvendte nødvendige måle- og tegneudstyr. Efter endt uddannelse er det virksomhedens ejendom.

---

§ 18 Arbejdstøj

Lærlinge under uddannelse har i hvert uddannelsesår, dog maksimalt 4 gange, ret til at modtage 1 sæt arbejdstøj, udleveret af virksomheden første gang efter endt prøvetid. Arbejdstøjet skal være af sædvanlig og god kvalitet.

---

§ 19 Anciennitet

Fortsætter lærlingen i virksomheden efter endt uddannelse, medregnes læretiden i anciennitetsberegningen ved sygdom, barsel og pension.

---

§ 20 Fagretlige regler

Stk. 1

Fremkommer der til organisationerne klager over uddannelsesforhold, forelægges klagen for det pågældende faglige udvalg. Udvalget behandler herefter sagen i henhold til bestemmelserne i Erhvervsuddannelsesloven og i øvrigt efter de mellem organisationerne aftalte regler.

Stk. 2

Fortolkning af lærlingebestemmelserne følger de fagretlige regler.

Stk. 3

Uoverensstemmelser mellem lærlinge og virksomheder søges, såfremt det drejer sig om overenskomstforhold, forligt ved forhandling under medvirken af organisationerne jf. fagets fagretlige regler, dog kan uoverensstemmelser ikke videreføres til voldgift. Såfremt enighed ikke opnås, indbringes sagen for det faglige udvalg førend videreførelse ved Tvistighedsnævnet.

Stk. 4

Såfremt en sag videreføres til Tvistighedsnævnet og afvises af dette, fordi der er tale om fortolkning af lærlingeafsnittet i overenskomsten, genoptages sagen til fornyet behandling mellem organisationerne. Såfremt enighed ikke opnås, kan sager af denne karakter videreføres til endelig afgørelse ved faglig voldgift.

Stikordsregister

A

Afskedigelse af tillidsrepræsentant m.v.	75
Afskedigelsens berettigelser	76
Arbejds-mangel	76
Bortfald af valggrundlag	76
Fagretlig behandling	76
Fratrådte tillidsrepræsentanter.	76
Fremskyndelse af fagretlig behandling.	76
Orlov	77
Tillidsvalgte	77
Tvingende årsager.	75
Afspadsning af overarbejde	35
Gældende for afspadsning, der ikke hidrører fra systematisk overarbejde, jf. § 11, stk. 2	35
Sygdom og afspadsning gældende for § 11, stk. 1 og 2	35
Akkord	105
Afskedigelse af medarbejder i akkord	109
Akkord	113
Akkord i underskud	109
Akkordaftaler som bygger på standardpriser eller slumpakkorder m.v.	106
Akkordens afslutning	109
Akkordering	107
Akkordgrundlag	105
Akkordopgørelse	110
Akkordoverskud hvorom der er uenighed	111
Akkordudbetaling	110
Anbefalet skrivelse/afleveringsattest eller elektronisk aflevering	111
Andre forudsætninger end prislistens	108
Bindende aftaler	108
Bortgang i akkord	109
Forskud	110
Ikke præstationsafhængig løn	108
Indgåelse af akkord	105
Kritik af akkordregnskaber/akkordopgørelser	110
Kritik af arbejde i akkord	112

Kritik af arbejdet ved bortgang i akkord.....	109
Lokalaftaler.....	107
Lærlinges deltagelse.....	112
Lærlinges deltagelse i akkord.....	112
Op- og nedmanding af akkord.....	109
Opmålte akkordregnskaber.....	106
Reparationsarbejder.....	108
Skriftlige meddelelser.....	108
Udbetaling af akkordoverskud hvorom der er enighed.....	111
Voksenlærlinges deltagelse.....	113
Anciennitetsregler.....	64
Fortsat anciennitet.....	64
Fraværsperiode.....	64
Genindtrædelse i anciennitet.....	64
Ledighedsperiode.....	64
Overførsel af anciennitet fra vikarbureau.....	65
Arbejde på deltid.....	18
Aflønning.....	19
Afskedigelse.....	19
Faglig organisation.....	19
Fastlæggelse af arbejdstid.....	18
Minimum arbejdstid.....	18
Opsigelsesbestemmelser.....	19
Overarbejde.....	19
Placering af arbejdstid.....	18
Ændring af arbejdstid.....	18
Arbejdskontrakter, ansættelsesaftaler, vejpenge ved udearbejde og rejsearbejde i udlandet.....	91
Ansættelsesaftaler.....	92
Arbejdskontrakter.....	91
Kørsel i arbejdstiden.....	95
Kørsel uden for arbejdstid.....	95
Rejsearbejde i udlandet.....	94
Vejpenge ved udearbejde for medarbejdere på permanente arbejdspladser.....	94
Arbejdsmarkedspension.....	100
Arbejdsmiljørepræsentanter.....	130
Arbejdsmiljørepræsentanter.....	130
Arbejdsmiljøuddannelsens overbygningsmodul.....	131
B	
Begrænsning af overarbejde.....	34
Bortfald af varslingspligten.....	67

D

DA/LO Udviklingsfond	88
Definition af overarbejde	
Overarbejde	32
Systematisk overarbejde	32
Den normale arbejdstid	9
Arbejdstid	9
EU-direktiver	10
Dispensation for afspadsering	35
Ansøgning om dispensation	35
Lokale parters dispensation	36
Organisationernes dispensation	35

E

Erstatning for ventetid	45
EUX elever	221

F

Faglig voldgift	82
Faglig voldgift	82
Forretningsgang	84
Kendelse	84
Opmand	82
Procedør	83
Tidsfrist – faglig voldgift	82
Tidsfrist - klageskrift	82
Tidsfrist - svarskrift	83
Tidspunkt for voldgift	82
Voldgiftsretten	82
Feriefridage	87
Feriegodtgørelse	51
Feriegodtgørelse	51
Særligt for polsterområdet	51
Feriens lægning	49
Fastsættelse af øvrige feriedage (Restferie)	50
Ferie i hele uger	50
Ferie i timer	50
Ferialukning	49
Feriens fastsættelse - individuel	49
Feriens fastsættelse - kollektiv	49
Manglende optjent ferie	50
Nedsat ferielængde	50
Overførsel af ferie	51

Undtagelse.....	50
Øvrige feriedage (Restferie).....	50
Ferieåret	49
Forhandlingsmøde.....	84
Forskud på akkordløn	45
Forskudt arbejdstid	11
Forsørgertabsydelse	42
Frihed ved børns sygdom/hospitalsindlæggelse/Børneomsorgsdage	40
Børneomsorgsdage.....	41
Børns hospitalsindlæggelse	40
Børns sygdom	40
Frihed i forbindelse med barns lægebesøg	41
Fritvalgs Lønkonto	56
Funktionærlignende ansættelse.....	91
Fællestillidsrepræsentant.....	77
Flere afdelinger	78
Fællestillidsrepræsentantens opgaver	77
Valg	77
G	
Garanti for feriepenge	54
Fagretlig behandling	54
Feriepengegaranti	54
I	
Ikrafttrædelsesdatoer	104
K	
Kørepenge – Transportgodtgørelse.....	115
Ansæt på værksted	115
Fortolkning af hotel, kro eller lignende	117
Færge- og brobillet.....	118
Kørepenge.....	116
Køretid	116
Kørsel i arbejdstiden	118
Overnatning.....	116
Samkørsel	117
Transportgodtgørelsen fra medarbejdernes opholdssted og til arbejdspladsen.....	117
Uden for arbejdstid	115

L

Lokalaftaler mellem arbejdsgiveren og arbejdstagerne	46
Fravigelse af overenskomsten	47
Information	48
Opsigelsesvarsel - generelt	46
Opsigelsesvarsel - produktionstillægsordninger	47
Opsigende part	47
Udløbsdato	47
Lokale forhandlinger	79
Bindende aftaler	79
Ikke valgt tillidsrepræsentant	79
Ligeløn	79
Lokalafdelingens deltagelse	79
Lokale forhandlinger	79
Referat – lokal forhandling	79
Læringes uddannelse	91
Løn ved nedsat arbejdsevne	31
Godkendelse	31
Løn og arbejdstid	31
Løndannelsen	30, 212
Lønudbetaling	86
Elektroniske dokumenter	86
Fratrådte medarbejdere	87
Lønningsperiode	86
Lønseddel	86
Månedsvist lønudbetaling	87
Regnskabsaflæggelse	87

M

Midlertidig forkortelse af arbejdstiden (Arbejdsfordeling)	16
Afgrænsning	17
Ansættelse/afskedigelse	17
Hasteordre	17
Overarbejde	17
Periode	16
Pligt til overarbejde	17
Tilrettelæggelse af arbejdsfordeling	16
Uddannelse	18
Ændringer/ophør	17
Minimallønssatser/ungarbejderlønninger	30
Minimallønssatser	30
Ungarbejderlønninger	30
Mæglingsmøde	79

Mæglingsbegæring	80
Mæglingsrepræsentanter	80
Mødets afholdelse	80
Referat - mæglingsmøde.....	81
Sager om bortvisning	80
Tidsfrist – lokalaftaler m.v.	80
Tidsfrist for afholdelse	80
Uenighed – lokal forhandling	79
Møder med ledelsen	75
Aflønning af tillidsrepræsentant	75
Samarbejdsudvalg	75
SU-møder - løn.....	75
N	
Nyoptagne virksomheder	95
Optrapning af bidrag til Fritvalgs Lønkonto	97
Pension	95
Protokollering af firmapensionsordning	96
O	
Opgørelse af overarbejde.....	34
Betaling af pauser.....	34
Forsømt tid	34
Fradrag	34
Opsigelse i forbindelse med ferie.....	66
Opsigelse under sygdom	65
4 måneders periode.....	65
Ansættelsens ophør	65
Delvist fravær	65
Opsigelse før sygdom	65
Undtagelse.....	65
Opsigelse under sygdom ved afskedigelser af større omfang	66
Opsigelsesregler	125
Anciennitet	126
Ret til fratrædelse.....	126
Skriftlig opsigelse	126
Varslers længde ved timelønsarbejde	125
Værkstedsarbejder	126
Opsigelsesvarsler	61
Afskedigelser i større omfang.....	63
Fratrædelsesgodtgørelse til medarbejdere med længere anciennitet	63
Opsigelse fra arbejdsgiverside.....	61

Opsigelse fra medarbejderside.....	61
Tidsbegrænset ansættelse	61
Uddannelse i forbindelse med afskedigelse	62
Organisationsmøde	81
Organisationsmødebegæring	81
Organisationsmøderepræsentanter	81
Organisationsmødets afholdelse.....	81
Uenighed - mæglingsmøde	81
Organisationsudvalgsmøde	84
Arbejdsfred.....	85
Organisationsudvalg.....	84
Principielle afgørelser.....	85
Referat - Organisationsudvalgsmøde	85
Overdragelse af arbejde	127
Overdragelse af arbejde.....	127
Selvstændigt arbejde	127
Overenskomstens opsigelse gældende for alle overenskomstens bestemmelser	132
Overtrædelse af varselsbestemmelserne.....	66
Medarbejderens varsel	66
Organisationsgaranti.....	67
Utilregnelig grund	66

P

Personlig timeløn	30
Forhandlingsparterne.....	30
Fritvalg og lokal lønforhandling	30
Misforhold.....	31
Pligten til at holde ferie.....	55
Feriepligt	55
Uhævet feriebetaling (forældelse)	55
Produktivitetsfremmende lønsystemer, bonus, akkord m.v.	43

R

Regler for over-, nat-, søn- og helligdagsarbejde	123
Begrænsning af overarbejde.....	124
Nødvendigt overarbejde	124
Overarbejdets påbegyndelse	123
Retningslinjer for akkord og prislister	44
Retningslinjer for produktionstillægsordninger	43
Aflønning ved bortfald.....	44
Akkord for ikke industrialiseret produktion	45
Akkord for industrialiseret produktion	44

Fast lønandel	43
Ingen automatik	44
Opsigelse	44
Ordningens omfang	44
Præstationstillægget	44

S

Selvvalgt uddannelse	89
Administrationsbidrag - tiltrædelsesoverenskomst	90
Løntab - tilskud	90
Uddannelsesudvalg - virksomhed	90
Økonomisk tilskud	89
Seniorordning	59
Skifteholdsarbejde	19
Akut overflytning	28
Anvendelse af skifteholdsarbejde	19
Arbejde på eller forskydning af fridage	25
Ekstra fridage	25
Etablering af og overgang til skifteholdsarbejde	23
Forskydning og inddragelse af vagtlistefridag	28
Forudsætninger for skifteholdsarbejde	20
Lokalaftaler	29
Normal arbejdstid ved skifteholdsarbejde	21
Opgørelse af arbejdstiden	27
Opgørelse af arbejdstiden ved afskedigelse	28
Overarbejde	25
Placering af arbejdstid ved skifteholdsarbejde	20
Tillægsbetaling for skifteholdsarbejde	24
Varsel	27
Varsel, opgørelse og tillæg ved ændring af fastlagt arbejdstid	27
Ændring af fastlagt arbejdstid ved skifteholdsarbejde	25
Skurforhold	114
Skurbestemmelser	114
Skurpenge	114
Smuds- og vandbygningstillæg	118
Smudstillæg	118
Vandbygningstillæg	118
Stedfortræder for tillidsrepræsentant	78
Stedfortræder	78
Udvidet drift	78
Sygdom	39
Sygeløn	39
Tilbagefald	40

Sygdom og ulykkestilfælde	52
Dokumentation	52
Raskmelding i forbindelse med kollektiv ferielukning	52
Sygeferiegodtgørelse.....	52
Særlig regel for møbelsnedkerarbejdet	102
Særlige bestemmelser for polsterområdet	46
Afbrydelse i akkord.....	46
Akkordgennemsnit	46
Løn ved genansættelse	46
Påbegyndt tid	46
Særlige forhold	55, 67
Dødsfald	55

T

Tillidsrepræsentantens opgaver	72
Ansættelser og afskedigelser	73
Arbejds miljøspørgsmål	73
IT-faciliteter	74
Ligeløn	74
Lokalafdelingens adgang	73
Lokalafdelingens deltagelse	72
Lønstatistik	73
Samarbejdet	72
Tillidsrepræsentantens rettigheder, pligter og opgaver	74
Underrettelsespligt	73
Valggrundlag	72
Tillidsrepræsentantens uddannelse	71
Faglig opdatering af ophørte tillidsrepræsentanter	72
Frihed til uddannelse.....	71
Kursus for nyvalgte tillidsrepræsentanter	71
Tillidsrepræsentantregler	128
Afskedigelse af tillidsrepræsentant.....	130
Hvem kan vælges til tillidsrepræsentant	128
Hvor vælges tillidsrepræsentant	128
Kursus for nyvalgte tillidsrepræsentanter	129
Talsmand.....	129
Tillidsrepræsentantens opgaver	129
Tillidsrepræsentantens pligter	128
Valg af tillidsrepræsentant	128
Tillæg for overarbejde	33, 124
Arbejdsfrie dage.....	33
Før arbejdstids begyndelse	124
Lørdagsarbejde	124

Mindst 4 timer	125
Overarbejde	32
Overarbejdstillæg	124
Personlig timeløn	125
Satser – Hverdage	33
Spisetid fradrages ikke	125
Søn- og ”helligdage”	33
Søn- og helligdagstillæg	125
Træets Uddannelses- og Udviklingsfond	89
Administrationsbidrag - tiltrædelsesoverenskomst	89
Økonomi	89

U

Udbetaling	53
Feriespecifikation	54
Udbetalingstidspunktet	53
Uddannelse	98
Aftalt uddannelse	99
Selvvalgt uddannelse	99
Uddannelsesrepræsentant	211
Uge- og dagsedler	125
Uheld, fabriksstandsning m.v.	86
Ulykke	42

V

Valg af tillidsrepræsentant	68
Anciennitet	68
Begrænsning af antal	69
Faglig klub	70
Flere faggrupper	69
Godkendelse af valg	69
Indsigelse	69
Skriftlig afstemning	68
Talsrepræsentant	70
Udvidelse af antal	70
Undtagelser	69
Valg	68
Variierende ugentlig arbejdstid og flexetid	10
Flexetid	11
Variierende ugentlig arbejdstid	10
Varsling af overarbejde	33
Ventetid	113
Materiemangel	113

Vejrligsstop	113
Vikarer	102
Lokalaftaler	103
Vinterbyggeri	119
Beskyttelse af materialer	121
Bilag til vinterbekendtgørelsen	121
Fagretlig behandling	121
Generelt	119
Snerydning	121
Velfærdsmæssige foranstaltninger	120
Værktøj	115
Afstand	115
Ansvar	115
Brand eller tyveri	115
Fællesværktøj	115

W

Weekendarbejde	14
Anden beskæftigelse	14
Arbejdsplan	14
Betaling	15
Betaling ved sygdom	15
Faglig organisation	15
Fridage og feriedage	14
Lokalaftale	14
Ophør af weekendarbejde	15
Overenskomstforhold	15
Overgang til skiftehold eller daghold	15

2023-2025

Træ- og Møbel overenskomsten

50431-20

DI – Dansk Industri
H. C. Andersens Boulevard 18
1553 København V
Tlf. 3377 3377
di.dk

3F Fagligt Fælles Forbund
Kampmannsgade 4
1790 København V
Tlf. 70 300 300
3f.dk